

**UCHWAŁA NR XI/118/2025
RADY GMINY BORZĘCIN**

z dnia 18 czerwca 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

Na podstawie art. 10 f ust. 4, w związku z art. 10 e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1465) oraz w związku z art. 3 pkt. 3, art. 4 ust. 1 i art. 9 pkt. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. 2025 poz. 198), Rada Gminy Borzęcin uchwala, co następuje:

§1.1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku.

2. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku, o której mowa w ust. 1, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Borzęcin.

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Borzęcin.

Przewodniczący Rady
Gminy

Marek Kossoń

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BORZĘCIN DO 2030 ROKU

Strategia Rozwoju

Gminy Borzęcin do 2030 roku

Opracowanie:

Urząd Gminy Borzęcin

Wsparcie eksperckie w zakresie opracowania dokumentu:

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego

Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	2
Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Borzęcin	4
Analiza strategiczna (SWOT) gminy Borzęcin	33
Wizja i misja rozwoju gminy Borzęcin	37
Obszary, cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku oraz oczekiwane efekty jej realizacji	38
USŁUGI I ZARZĄDZANIE PUBLICZNE	39
WARUNKI DLA ROZWOJU	65
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Borzęcin wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	77
Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku.....	77
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Borzęcin	83
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	99
Obszary strategicznej interwencji	106
Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku z celami i kierunkami rozwoju zawartymi w strategii rozwoju województwa oraz w innych dokumentach wyższego rzędu	111
System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku	115
System wdrażania.....	115
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	117
Monitoring, ocena i aktualizacja dokumentu.....	120
Uprzednia ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii ...	123
Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku	125
Ramy finansowe	125
Potencjalne źródła finansowania	132
Spisy	138

WPROWADZENIE

Strategia rozwoju gminy

Opracowanie strategii rozwoju gminy jest wyrazem długofalowego i konsekwentnego myślenia o rozwoju wspólnoty lokalnej. Dzięki niej samorząd gminny wypełnia swoją rolę jako jeden z podmiotów odpowiedzialnych za kreowanie polityki rozwoju, w ramach nowego, skonsolidowanego systemu zarządzania rozwojem Polski. Jednocześnie realizuje założenia integracji wymiaru społeczno-gospodarczego i przestrzennego w dokumentach strategicznych gminy.

Strategia rozwoju gminy, która od stycznia 2026 roku będzie dokumentem obowiązkowym dla każdej gminy w kraju, traktowana jest jako podstawowy i najważniejszy dokument samorządu lokalnego, wyznaczający kierunek interwencji władz lokalnych – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi – w perspektywie kilku lat. Na podstawie diagnozy sytuacji, uwarunkowań i potrzeb rozwojowych oraz potencjału gminy, określa wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz zestaw działań, które posłużą do ich realizacji, wraz z systemem zarządzania jej wdrażaniem oraz ramami i potencjalnymi źródłami finansowania. Poprzez swoją nadrzędną rolę dokument kieruje wytyczne dla różnego rodzaju dokumentów wdrożeniowych i aktów planowania przestrzennego, integrując je w ramach spójnej całości. Jednocześnie pełni funkcję komunikacyjną, integrującą i aktywizującą lokalną wspólnotę samorządową, z uwzględnieniem procesów współpracy z otoczeniem. Jest także instrumentem pozyskiwania środków pozabudżetowych na inwestycje i działania niezbędne bądź istotne z perspektywy dalszego rozwoju gminy, w tym w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku została opracowana z inicjatywy Wójta oraz Rady Gminy Borzęcin, przy szerokim zaangażowaniu interesariuszy lokalnych, z wykorzystaniem wiedzy i doświadczenia zewnętrznych ekspertów z zakresu planowania i zarządzania strategicznego. W jej centrum pozostają problemy, potrzeby i oczekiwania mieszkańców, a równocześnie uwzględnia ona szereg wyzwań społecznych, kulturowych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych, technicznych czy prawnych, na które musi odpowiedzieć samorząd gminy. Znajduje to odzwierciedlenie w 2 celach strategicznych:

- Cel strategiczny 1: Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, warunkujących atrakcyjność i potencjał gminy,
- Cel strategiczny 2: Zapewnienie warunków dla trwałego zrównoważonego rozwoju gminy, gwarantujących komfort mieszkańców, ochronę środowiska oraz stymulujących rozwój gospodarki i rynku pracy.

Dla realizacji pierwszego z nich wyznaczono 4 cele operacyjne oraz szereg działań dotyczących poprawy dostępności i jakości infrastruktury oraz usług w zakresie administracji i zarządzania, oświaty i wychowania, kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, czy bezpieczeństwa. Drugi cel strategiczny obejmuje interwencje w ramach 3 celów operacyjnych, ukierunkowane na rozwój infrastruktury drogowej i technicznej oraz usług komunalnych, a także budujące odpowiednie warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej i inwestowania na terenie gminy. W ten sposób samorząd wraz ze swoimi partnerami planuje osiągnąć wspólnie zdefiniowanej wizji rozwoju, mówiącej o gminie jako o atrakcyjnym miejscu spokojnego, dobrego życia, pracy i spędzania czasu wolnego, w otoczeniu unikalnej przyrody.

Procedura opracowania strategii rozwoju gminy

Procedura dotycząca opracowania Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku uwzględniała wszystkie akty prawne mające wpływ na jej przebieg, w tym Ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz Ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prace przebiegały w formule partycypacyjno-ekspertckiej. Obejmowały opracowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej gminy wraz z wyciągnięciem wniosków dla planowania strategicznego, realizację serii trzech otwartych spotkań warsztatowych, których celem było wypracowanie założeń dokumentu, a także szereg prac eksperckich. Powstały w ten sposób projekt dokumentu został poddany konsultacjom społecznym, a także zaopiniowaniu przez Zarząd Województwa Małopolskiego. Przed przyjęciem strategii przeprowadzono ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności jej realizacji. Uzyskano również decyzje środowiskowe Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie oraz Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie, co zakończyło prace nad dokumentem.

Władze samorządowe składają serdecznie podziękowania dla wszystkich zaangażowanych w proces opracowania niniejszego dokumentu – za poświęcony czas, rzetelność, merytoryczne podejście, profesjonalizm oraz odwagę w proponowaniu rozwiązań korzystnych dla gminy i jej mieszkańców, zapraszając jednocześnie wszystkich do współpracy w zakresie jego wdrażania, oceny i ewentualnej aktualizacji, zgodnie z nowymi uwarunkowaniami rozwojowymi.

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY BORZĘCIN

Celem realizowanej diagnozy było rozpoznanie najważniejszych cech, zasobów, potencjałów, problemów gminy Borzęcin i jej otoczenia – dla potrzeb planowania długofalowej polityki rozwoju. Prace obejmowały przeprowadzenie szeregu analiz statystycznych, zarówno w ujęciu dynamicznym (analizie zostały poddane dane i informacje zasadniczo z lat 2019-2023), jak i porównawczym (dane zestawiono z analogicznymi wskaźnikami dla czterech gmin o zbliżonym profilu rozwojowym – Dębno, Rzeszawa, Szczurowa oraz Wietrzychowice; jednostki porównywane charakteryzują się podobnym ukształtowaniem terenu, zbliżoną dostępnością transportową względem Tarnowa i Brzeska oraz sposobem wykorzystania powierzchni, z ciągle silnie jeszcze zaakcentowaną rolą rolnictwa, słabo rozwiniętym przemysłem oraz potencjałem środowiska naturalnego do rozwoju tzw. „przemysłów czasu wolnego”; poza tym odniesiono się do średniej gmin powiatu brzeskiego oraz województwa małopolskiego). Analizy zostały zrealizowane w kluczowych dla gminy obszarach (położenie i dostępność komunikacyjna wraz z zagospodarowaniem i planowaniem przestrzennym, ludność i procesy demograficzne, gospodarka i rynek pracy, środowisko naturalne i infrastruktura techniczna, polityka społeczna, bezpieczeństwo publiczne, kultura i dziedzictwo, sport i rekreacja, edukacja i wychowanie, kapitał społeczny oraz stan finansów samorządowych). Podstawowe źródło danych stanowiła statystyka publiczna (przede wszystkim materiały i dane Głównego Urzędu Statystycznego, zgromadzone w ramach Banku Danych Lokalnych, a także pozostające w dyspozycji Urzędu Gminy Borzęcin i jednostek gminnych) oraz różne opracowania dotyczące gminy. W strategii zamieszczono – uzgodnioną wspólnie przez ekspertów i przedstawicieli gminy – syntezę wniosków z diagnozy, które posłużyły jako baza do podejmowania decyzji dotyczących wizji rozwoju, celów i zadań strategii.

Obraz gminy

Podstawowe i najważniejsze atuty, jakie posiada gmina Borzęcin – walory środowiska naturalnego, korzystna dostępność komunikacyjna oraz „spokój”, typowy dla niewielkich, homogenicznych społeczności, niezamącony ani wysokim natężeniem ruchu turystycznego, ani tempem życia charakterystycznym dla dużych miast – wydają się jednoznacznie definiować ścieżkę jej rozwoju na najbliższych kilka lat. Jest to wizja miejsca dobrego do życia i wypoczynku, dobrze skomunikowanego z większymi ośrodkami, zapewniającymi atrakcyjne miejsca pracy oraz relatywnie łatwy dostęp do usług publicznych i komercyjnych wyższego rzędu. Budowanie atrakcyjności osadniczej, jak również gospodarczo-inwestycyjnej gminy Borzęcin, będzie wymagało od władz lokalnych i zaangażowanych partnerów realizacji szeregu różnorodnych zadań, na czele z rozwiązaniem problemów w dostępie do sieci kanalizacyjnej i zabezpieczeniem przeciwpowodziowym, wdrożeniem odpowiedniej polityki prorodzinnej i senioralnej, a także pobudzeniem rynku pracy. Istotne będzie przy tym wzmocnienie i wypromowanie tych walorów gminy, które podniosą jej rozpoznawalność, zwiększając w ten sposób zainteresowanie ze strony turystów, gości, inwestorów czy też potencjalnych nowych mieszkańców. W ujęciu bardziej szczegółowym, dla gminy Borzęcin za najważniejsze, bezpośrednio wpływające na jej rozwój można uznać następujące czynniki:

a) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy położenia i zagospodarowania terenu gminy oraz jej dostępności komunikacyjnej:

Gmina Borzęcin położona jest we wschodniej części województwa małopolskiego, w powiecie brzeskim. Tworzą ją cztery wsie, liczba sołectw wynosi siedem, z uwagi na posiadanie takiego statusu przez Borzęcin Górny, Borzęcin Dolny, Waryś i Jagniówkę, łącznie stanowiące jedną miejscowość (Borzęcin). Według regionalizacji fizycznogeograficznej autorstwa J. Kondrackiego, gmina Borzęcin w całości leży na terenie Podgórze Bocheńskiego. Krajobraz jest równinny, częściowo przechodzący w łagodne wzniesienia. Gmina charakteryzuje się bogato rozwiniętą siecią rzeczną, z Uszwiąc

przepływającą przez jej centralną część, licznymi strumieniami i strugami, terenami podmokłymi oraz sztucznie utworzonymi zbiornikami, powstałymi wskutek wydobywania kruszyw. Część z nich jest nadal eksploatowana, niektóre zbiorniki, po zakończeniu eksploatacji, pełnią funkcję przestrzeni hodowli oraz łowisk ryb. Obszar gminy Borzęcin jest zasobny w złoża surowców mineralnych, a ich eksploatacja w znaczącym stopniu definiuje obecną i wpływa na przyszłą sytuację gospodarczą, środowiskową, a w pewnym stopniu także i społeczną jednostki – jako miejsce pracy jej mieszkańców, a jednocześnie generator zwiększonego ruchu samochodowego na lokalnych drogach, hałasu związanego z wydobywaniem i transportem, miejscowym zaburzeniem stosunków wodnych oraz daleko idącymi przekształceniami środowiska naturalnego.

Dostępność transportową gminy Borzęcin należy ocenić jako dość korzystną. Przez południową część obszaru jednostki przebiega fragment autostrady A4. Najbliżej położony węzeł, „Brzesko”, zlokalizowany jest kilka kilometrów na południowy zachód od granic gminy. Terytorium jednostki przecinają także fragmenty dróg wojewódzkich – DW768 o przebiegu południkowym oraz DW964 biegnąca równoleżnikowo. Kręgosłup komunikacyjny jednostki stanowią natomiast drogi powiatowe oraz gminne, znaczenia lokalnego. Fragment południowej granicy gminy Borzęcin przebiega równolegle do odcinka linii kolejowej nr 91 Kraków Główny – Medyka, posiadającej charakter magistralny i intensywnie wykorzystywanej w ruchu pasażerskim (także dalekobieżnym) oraz towarowym. W niewielkiej odległości od granic gminy położone są przystanki osobowe Biadoliny oraz Sterkowice, wykorzystywane w dojazdach do Tarnowa, Brzeska czy Krakowa. Lokalizacja węzła autostradowego oraz przystanków kolejowych w południowej części gminy może wpływać na zróżnicowanie jej dostępności komunikacyjnej, ze znacznie trudniej osiągalną północą, zwłaszcza w przypadku osób pozbawionych własnego środka transportu. W związku z tym w 2023 r. uruchomione zostały przy wsparciu środków z Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych dwie wewnątrzgminne linie komunikacyjne (pierwsza to linia Łęki - Przyborów - Łazy - Borzęcin Borek - Borzęcin - Czarnawa, a druga to Jagniówka - Borzęcin - Waryś - Bielcza - Stacja PKP w Biadolinach Szlacheckich). W ramach komunikacji powiatowej kursuje autobus na trasie Waryś – Bielcza – Brzesko. Działa również linia komunikacji zbiorowej dowożąca mieszkańców do Brzeska obsługiwana przez Koleje Małopolskie.

Na obszarze gminy Borzęcin na przestrzeni dziejów nie wytworzył się przemysł, przez wieki głównym źródłem utrzymania zamieszkującej go ludności była uprawa roli, wykorzystywano gospodarczo także okoliczne lasy (według GUS stanowią one obecnie 23,2% powierzchni gminy, a na rezultat ten składa się kilka stosunkowo dużych, w miarę zwartych kompleksów, ulokowanych wzdłuż jej zachodniej oraz wschodniej granicy). Z czasem miejscem zatrudnienia dla sporej części mieszkańców stały się przedsiębiorstwa działające w pobliskim Tarnowie oraz Brzesku. Dużym atutem i potencjałem marketingowym gminy Borzęcin są związki z nią wielu uznanych osobistości świata kultury, nauki i religii – w samym Borzęcinie urodzili się m.in. poeta Józef Baran i dramaturg Sławomir Mrożek.

Gmina Borzęcin nie posiada miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – wieloletnie zaniedbania, związane z przygotowywaniem i wdrażaniem tego rodzaju dokumentów skutkuje mało korzystną wartością wskaźnika, obrazującego odsetek powierzchni gminy objętej MPZP na tle porównawczym – także w zestawieniu ze średnią powiatową (41,0%) oraz wojewódzką (70,6%).

Konsekwencje i wyzwania:

- Położenie w zasięgu głównych szlaków komunikacyjnych Małopolski o znaczeniu międzynarodowym (autostrada A4, linia kolejowa nr 91) stanowi jedną z przewag konkurencyjnych gminy Borzęcin, zwłaszcza w stosunku do wielu innych gmin północnej części województwa małopolskiego, co istotne w kontekście atrakcyjności osadniczej, inwestycyjnej oraz turystyczno-wypoczynkowej;
- Modernizacja i rozbudowa głównych ciągów komunikacyjnych na obszarze gminy – DW768 i DW964 – leży poza kompetencjami oraz możliwościami finansowymi samorządu gminnego. Konieczna jest

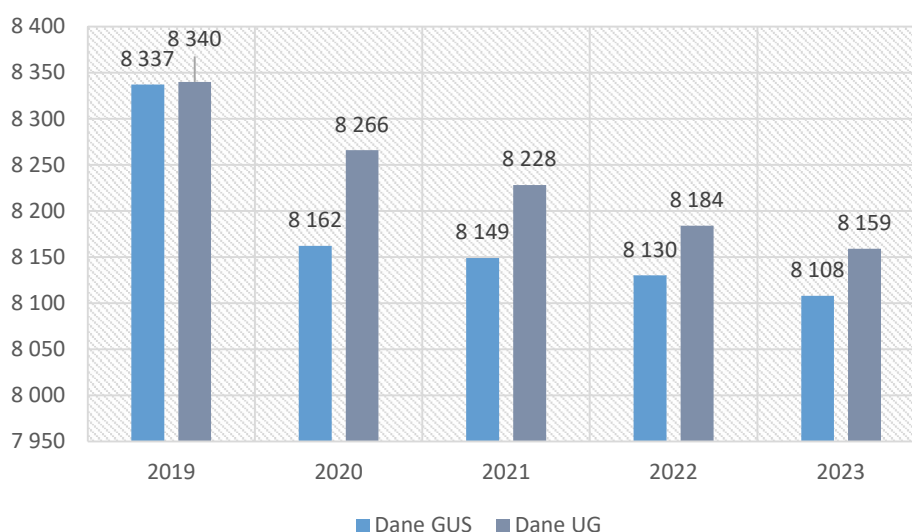
jednak aktywność na tym polu, obejmująca m.in. lobbowanie czy współpracę (także wsparcie finansowe) z głównym inwestorem. Podobnych działań wymagać będzie rozbudowa dróg powiatowych, rozprowadzających ruch z wspomnianych dróg wojewódzkich do poszczególnych miejscowości, w znaczącej części nadal pozbawionych chodników czy oświetlenia;

- Większość mieszkańców gminy korzysta z indywidualnych środków transportu. Można przypuszczać, że grupą z największymi problemami w zakresie mobilności są osoby starsze i chore – dotarcie np. do lekarza może być utrudnione ze względu na nieprzystosowanie taboru części przewoźników do ich potrzeb. Wskutek procesów demograficznych problem ten może się pogłębiać;
- Atrakcyjność osadniczą i inwestycyjną gminy Borzęcin, wynikającą przede wszystkim z położenia względem Brzeska i Tarnowa, znacząco obniża całkowity brak pokrycia obszaru jednostki miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Podstawowe wyzwania w tym zakresie sprowadzają się do nadrobienia deficytów – opracowania i dostosowania aktów planowania przestrzennego do nowych wymogów prawa i ich aktualizacji pod kątem zgłaszanych przez interesariuszy i prognozowanych potrzeb, przy nadrzędnej dbałości o ład przestrzenny;
- Planowana na terenach należących do sąsiednich gmin Szczurowa i Koszyce inwestycja w postaci ogromnego polderu w widłach Wisły i Uszwicy, która w swoim założeniu wiąże się z koniecznością wywłaszczenia i przesiedlenia mieszkańców kilku wsi (Rząchowa, Górka, Brzezinki oraz częściowo Kopacze Wielkie), może spowodować większe zainteresowanie działkami budowlanymi i gospodarczymi na terenie gminy Borzęcin. Będzie to zależało m.in. od odpowiedniego przygotowania gminy w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz dostępności i jakości usług publicznych, wpływających na atrakcyjność osadniczą, jak również inwestycyjną jednostki.

b) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy procesów demograficznych:

Gminę Borzęcin zamieszkuje nieco ponad 8 tysięcy mieszkańców. Dane nieznacznie różnią się między sobą w zależności od ich źródła (GUS, UG), jednak obydwa wskazują na stopniowy spadek liczby mieszkańców w okresie ostatnich pięciu lat, w tempie wynoszącym -2,7% (GUS) lub -1,1% (UG). W okresie 2019-2023 mieszkańców traciła niemal każda z jednostek porównywanych, za wyjątkiem gminy Rzezawa oraz całego województwa małopolskiego.

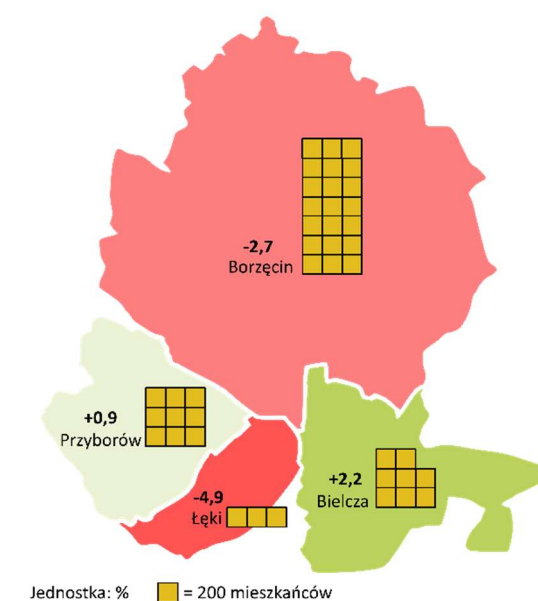
Wykres 1. Liczba ludności w gminie Borzęcin w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i UG Borzęcin

Spośród miejscowości, tworzących gminę Borzęcin, największą liczbą mieszkańców charakteryzuje się centralnie położony Borzęcin, najbardziej rozległy terytorialnie i złożony z czterech sołectw, liczący w 2023 r. 3680 mieszkańców. Spośród 4 miejscowości gminy, pomiędzy 2019 a 2023 rokiem liczba mieszkańców wzrosła w Bielczy i Przyborowie, przy czym wzrost ten nie skompensował spadku obserwowanego w całej jednostce. Jednocześnie trzeba dodać, że według danych pochodzących z deklaracji odbioru odpadów, na koniec 2023 r. w każdej miejscowości gminy faktyczna liczba mieszkańców stanowiła 70-83% liczby ujętej w gminnych ewidencjach, a całą jednostkę zamieszkiwało łącznie 6027 osób.

Rysunek 1. Liczba mieszkańców na koniec 2023 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2019-2023 w poszczególnych miejscowościach gminy Borzęcin

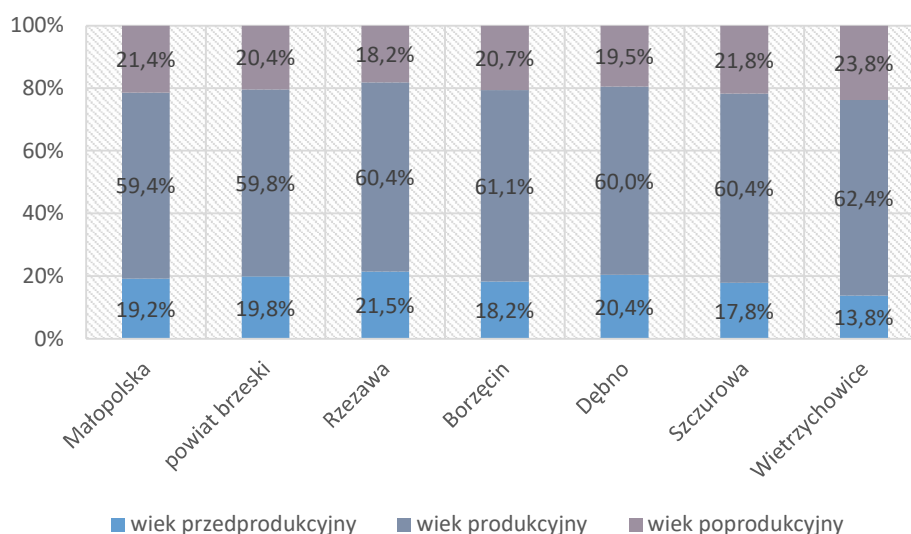
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Borzęcin

Gminę Borzęcin charakteryzuje relatywnie niska gęstość zaludnienia, zwłaszcza na tle porównawczym. Odnotowany w 2023 r. rezultat 79 os./km² jest porównywalny do gmin Szczurowa (68 os./km²) oraz Wietrzychowice (77 os./km²), a przy tym znacząco niższy od średniej powiatowej (155 os./km²) oraz – przede wszystkim – wojewódzkiej (226 os./km²). Wskutek spadku liczby ludności, pomiędzy 2019 a 2023 rokiem doszło także do zmiany wartości parametru (-2,3 os./km²).

W gminie Borzęcin w ostatnich pięciu latach zwraca uwagę pozostający na niemalże niezmiennym poziomie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (18,2% w 2023 r.) przy jednoczesnym sukcesywnym wzroście wartości przypadającej na osoby najstarsze (z 18,7% do 20,7% na przestrzeni ostatnich pięciu lat). Odnotowana wartość 20,7% mieszkańców w wieku poprodukcyjnym prezentuje się względnie korzystnie na tle porównawczym – jest to rezultat zbliżony do osiągniętego przez wszystkie gminy powiatu brzeskiego (20,4%) i nieco korzystniejszy od wojewódzkiego (21,4%), świadczy jednak o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa.

Uzupełnienie obrazu sytuacji demograficznej jednostki stanowi wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi. Obrazuje on stosunek liczby osób w wieku powyżej 60/65 lat do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (18-60/65 lat). Jego wartość w gminie Borzęcin w 2023 r. wynosiła 25,6% i wśród jednostek porównywanych była jedną z niższych – mimo to, każda odnotowała wzrost pomiędzy 2019 a 2023 r., co wskazuje na ponadlokalny zasięg zjawiska starzenia się społeczeństwa.

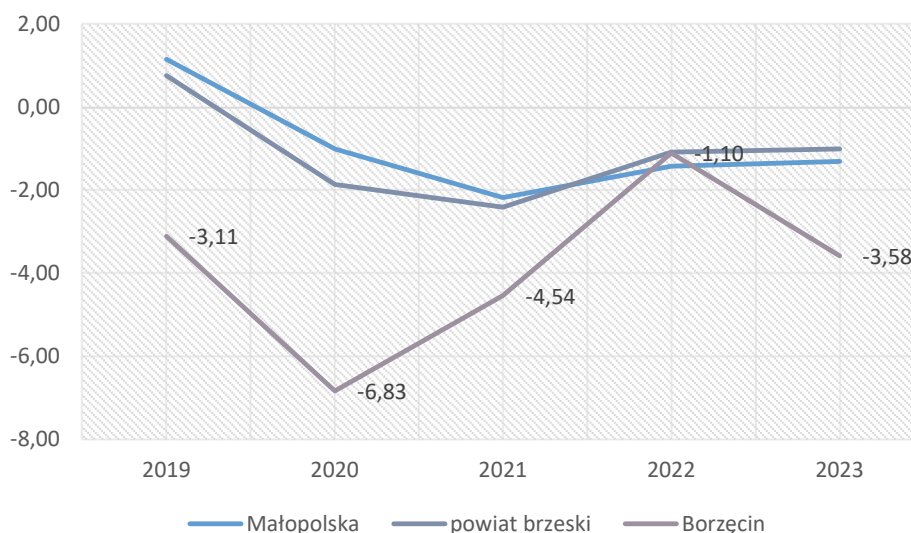
Wykres 2. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Cały okres 2019-2023 charakteryzował się ujemnym poziomem przyrostu naturalnego w gminie Borzęcin, z minimum (-6,83 ‰) osiągniętym w roku 2020, w czym zapewne znaczący udział miała pandemia COVID-19. Począwszy od roku 2020 przewaga zgonów nad urodzeniami utrzymuje się także w skali całego powiatu oraz województwa.

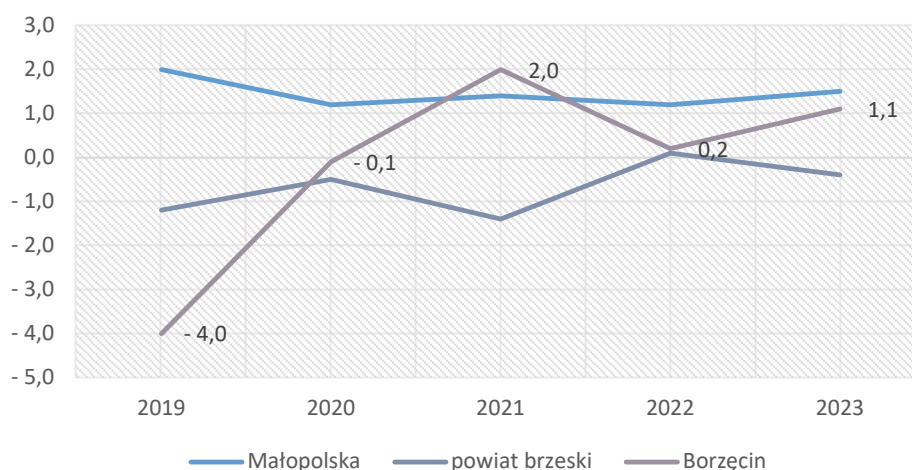
Wykres 3. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Saldo migracji w przypadku gminy Borzęcin w okresie 2019-2023 kształtowało się natomiast nieregularnie – od 2021 r. obserwowana jest przewaga przyjazdów nad wyjazdami, co – w przypadku utrzymania się tego trendu – daje nadzieję na złagodzenie dynamiki spadku liczby mieszkańców jednostki. Sytuacja ta kontrastuje z danymi dla całego powiatu brzeskiego, który przez niemalże cały analizowany okres tracił w ten sposób mieszkańców. Z kolei Małopolska niezmiennie notowała dodatnie saldo migracji, wypracowywane przede wszystkim za sprawą napływów do aglomeracji krakowskiej.

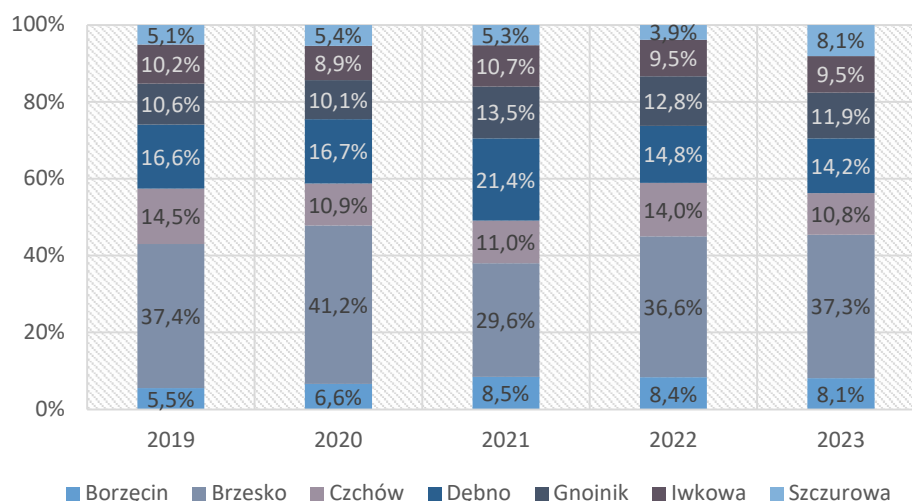
Wykres 4. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Pewnego rodzaju uzupełnieniem danych dotyczących demografii oraz atrakcyjności osadniczej może być wskaźnik obrazujący liczbę budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania w ostatnich pięciu latach. W skali powiatu brzeskiego przez cały okres 2019-2023 wyraźnym liderem pozostawała gmina Brzesko, korzystnie prezentowały się także gminy Dębno, Czchów i Gnojnik, przekraczając poziom 10% ogółu budynków mieszkalnych każdego roku. Na tym tle gmina Borzęcin prezentuje się mało korzystnie, choć należy odnotować fakt, że jeszcze w 2019 r. na jednostkę tę przypadało 5,5% ogółu budynków mieszkalnych oddawanych do użytkowania, a w 2023 r. już 8,1%. Jednocześnie - zgodnie z aktualnymi danymi Urzędu Gminy Borzęcin (I kwartał 2025 r.) – w ostatnim czasie znacząco wzrosła liczba wniosków dotyczących chęci budowy nowych domów na terenie gminy.

Wykres 5. Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w gminach powiatu brzeskiego w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Nie są dostępne prognozy dotyczące liczby ludności dla poziomu poszczególnych gmin. GUS, interpretując wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021, podaje jedynie przewidywania dla poszczególnych powiatów. Według nich liczba ludności w powiecie brzeskim w 2030 r. w stosunku do roku 2022 ma zmaleć o 2,2%. W przypadku gminy Borzęcin również najbardziej prawdopodobna wydaje się kontynuacja obecnie obserwowanych procesów demograficznych (sukcesywny spadek liczby ludności).

Konsekwencje i wyzwania:

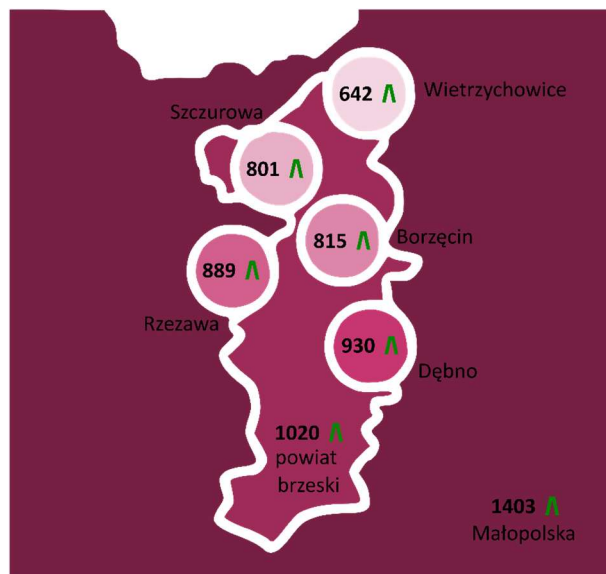
- Sytuacja demograficzna gminy Borzęcin jest niekorzystna, z uwagi na współwystępowanie dwóch zjawisk – ubytku liczby ludności (w szczególności ze względu na dużą skalę emigracji wśród ludzi młodych), oraz starzenia się społeczeństwa. Zjawisko to pociąga za sobą szereg negatywnych konsekwencji, a jednym ze sposobów na wstrzymanie tego procesu jest ciągłe, wielowymiarowe podnoszenie atrakcyjności osadniczej jednostki i próba przyciągania do gminy nowych mieszkańców;
- Analizując dane demograficzne należy mieć na uwadze fakt, że w części mogą one nie odpowiadać stanowi faktycznemu – zjawiskiem powszechnym w przypadku gmin o charakterze zbliżonym do analizowanej są wyjazdy w celach nauki lub pracy, głównie ludzi młodych, którzy faktycznie nie zamieszkują na terenie gminy, ale wciąż figurują w ewidencjach oraz statystykach. Stąd też prawdopodobieństwo niższej liczby mieszkańców oraz mniej korzystnej struktury demograficznej niż wykazywane – o czym wydadają się świadczyć dane pochodzące z deklaracji odbioru odpadów;
- Zjawisko migracji ludzi młodych, zwykle lepiej wykształconych, dynamicznych i przedsiębiorczych, wpływa na zmianę samej struktury społecznej jednostek nim dotkniętych, z których najbardziej widocznymi jest starzenie się społeczności wiejskich oraz zakłócenie proporcji według płci. W efekcie wiejskie środowisko społeczne dla młodych ludzi traci na atrakcyjności, co dodatkowo napędza proces zmian. W planowaniu rozwoju na najbliższe lata należy uwzględnić najbardziej pesymistyczny scenariusz – dalszego postępowania tego procesu;
- Społeczeństwo gminy Borzęcin jest coraz starsze. Proces ten dotyka większość gmin Polski, widoczny jest także na poziomie powiatów oraz regionów. Zmiana struktury demograficznej, z odsetkiem osób najstarszych zbliżonym do poziomu 25% będzie wymuszać także reorientację działań samorządu gminnego na rzecz osób starszych, zwłaszcza w zakresie zapewniania dostępności usług publicznych (zdrowotnych, opiekuńczych, aktywizacyjnych itp.).

c) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy sytuacji gospodarczej i na rynku pracy:

Na koniec 2023 r. w gminie Borzęcin działało 661 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON. W stosunku do roku 2019 ich liczba wzrosła o 117 (+22%). Zdecydowaną większość (98%) stanowiły podmioty nie zatrudniające więcej niż 9 pracowników – jednoosobowe działalności gospodarcze lub niewielkie, nierzadko rodzinne przedsiębiorstwa, posiadające 1-2 pracowników. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminie Borzęcin w 2023 r. wynosiła 815. Był to rezultat znacząco niższy od osiąganego przez cały powiat brzeski (1020) oraz Małopolskę (1403), ale jednocześnie porównywalny do gmin stanowiących tło porównawcze.

Do obszarów koncentracji działalności produkcyjno-magazynowej oraz usługowej na terenie gminy Borzęcin można zaliczyć centrum Borzęcina na prawym brzegu Uszwicy, wzdłuż drogi do Czarniawy (kilka większych sklepów spożywczo-przemysłowych, stacja kontroli pojazdów, zakład produkcyjny urządzeń do transportowania i dozowania materiałów sypkich, tartak). Pozostałe większe zakłady produkcyjne na terenie gminy zlokalizowane są wśród terenów rolniczych oraz zabudowy mieszkaniowej. W niewielkim stopniu zainwestowana pozostaje Strefa Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie, pomimo faktu, że większość działek znalazła swoich nabywców. Jednym z powodów jest brak odpowiedniego uzbrojenia (póki co doprowadzona jest sieć energetyczna), co wymaga nakładów inwestycyjnych ze strony gminy (na drogi, sieć wodociągową itp.) oraz współpracy (m.in. z dostawcami pozostałych mediów).

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2023 r.

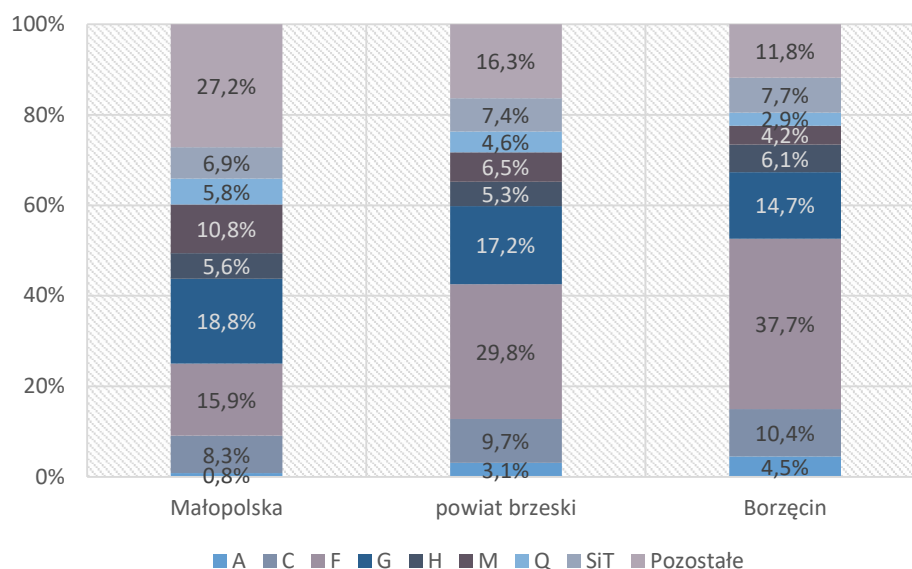
Jednostka: podmioty na 10 tys. mieszkańców

▲ ● ▼ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W strukturze gospodarczej gminy Borzęcin, rozpatrywanej pod kątem przynależności poszczególnych przedsiębiorstw do sekcji PKD, w 2023 r., dominowały te należące do sekcji F (budownictwo – 37,7% ogółu), włącznie z kolejną w zestawieniu sekcją G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów – 14,7%) stanowiąc ponad połowę ogółu przedsiębiorstw. Analiza liczebności podmiotów przypisanych do danej sekcji PKD w roku 2019 i 2023 wskazuje na przyrost ich liczby w niemal każdej sekcji, przy czym w przypadku sekcji F (+52) był on najwyższy, zdecydowanie wyróżniający się z pozostałych.

Wykres 6. Porównanie struktury gospodarczej gminy Borzęcin, powiatu brzeskiego i Małopolski w 2023 r.

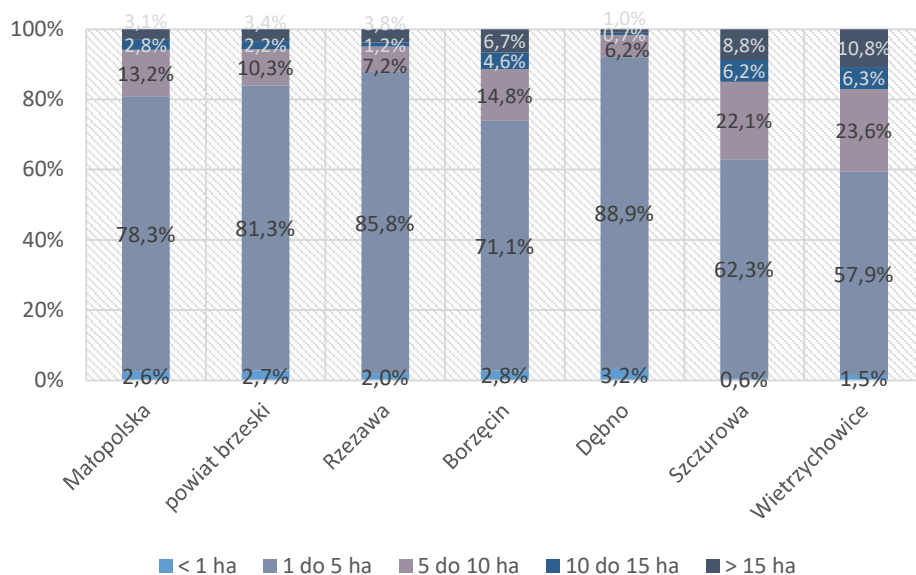
A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybołówstwo, C – przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów, H – transport i gospodarka magazynowa, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna, SiT – pozostała działalność usługowa, produkcja własna gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Pomimo dużej niedoskonałości statystyki w oddaniu pełnego, faktycznego stanu działalności rolniczej na terenie danej jednostki, porównanie danych, zgromadzonych w Powszechnym Spisie Rolnym z lat 2010 oraz 2020 pozwala na określenie kilku istotnych trendów i zjawisk. Przede wszystkim zwraca uwagę fakt, że spadła liczba gospodarstw rolnych na terenie gminy Borzęcin, z 1 293 do 540. Jednocześnie wzrósł udział gospodarstw o największym areale – te z powierzchnią powyżej 10 ha stanowiły w 2020 r. 11,3% ogółu. Przypuszczalnie zachodzi tu zjawisko rezygnacji z uprawy roli w gospodarstwach małych, rodzinnych, wskutek jej nieopłacalności – przy jednoczesnym rozwoju rolnictwa wielkoobszarowego, nastawionego na produkcję towarową. Podstawową barierą w zakresie rozwoju rolnictwa na terenie gminy Borzęcin wydają się być przeciętne gleby – dominują te o klasach III i IV.

W strukturze zasiewów w 2020 r. gospodarstw rolnych w gminie Borzęcin dominowały zboża, w tym kukurydza, stanowiąc blisko 70% ogółu. W porównaniu z pozostałymi jednostkami zwraca uwagę wysoki odsetek (24,7%), przypadający na kategorie „pozostałe” – przypuszczalnie stanowią ją rośliny paszowe. Specyfiką gminy są też przedsiębiorstwa rybackie.

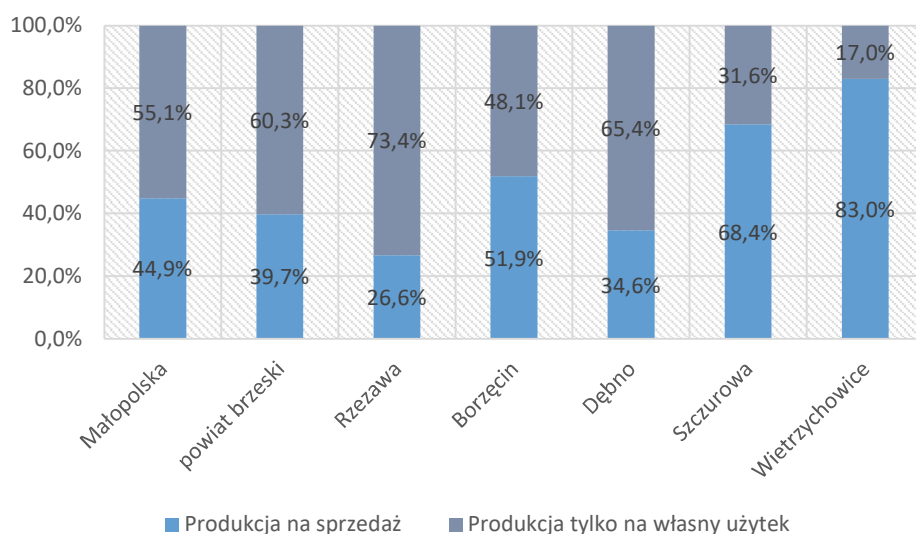
Wykres 7. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych pod względem ich powierzchni w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W pewnym stopniu rolę rolnictwa w danej gminie obrazuje odsetek gospodarstw rolnych, które przynajmniej część swojej produkcji przeznaczają na sprzedaż. W przypadku gminy Borzęcin w 2020 r. wartość ta wynosiła 51,9%, nieco więcej niż w przypadku średniej dla regionu (44,9%) oraz powiatu (39,7%). Odsetek pracujących w gospodarstwach rolnych (w tym członków rodziny i pracowników najemnych) w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Borzęcin w 2020 r. wynosił 22% – nieco więcej niż w przypadku średniej dla powiatu i województwa, ale jednocześnie znacząco mniej niż w gminach Szczurowa i Wietrzychowice, w których rolnictwo odgrywa znacznie istotniejszą rolę.

Wykres 8. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywalnych ze względu na przeznaczenie własnej produkcji w 2020 r.

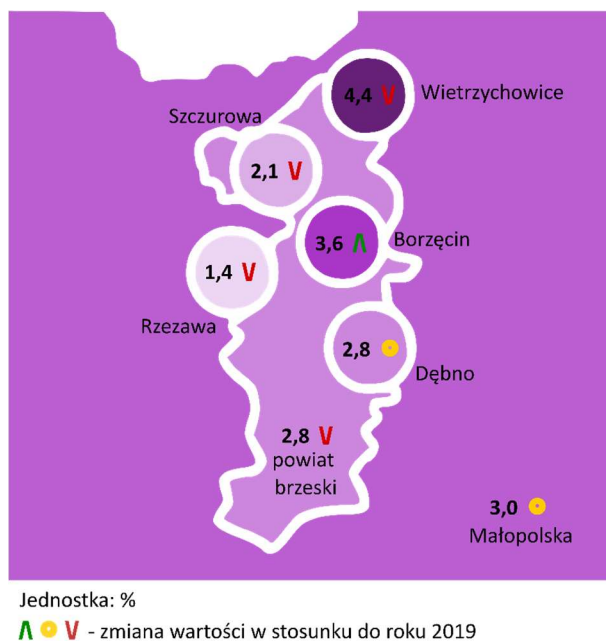

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na koniec 2023 r. w gminie Borzęcin zarejestrowanych było 176 osób bezrobotnych. Ich liczba sukcesywnie spadała począwszy od roku 2020, który pod względem liczby zarejestrowanych bezrobotnych prezentował się najmniej korzystnie w całym pięcioleciu 2019-2023, co należy wiązać z przypadającym na ten rok szczytem pandemii COVID-19.

Wartość odsetka zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2023 r. w gminie Borzęcin wynosiła 3,6% - więcej niż w przypadku gmin powiatu brzeskiego (2,8%) oraz całego województwa (3,0%). Także na tle gmin porównywalnych był to jeden z wyższych rezultatów.

Rysunek 3. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Struktura bezrobocia rejestrowanego w gminie Borzęcin ze względu na wiek w okresie 2019-2023 wskazywała na kilka istotnych zjawisk – w 2023 r. odsetek osób bezrobotnych w wieku poniżej 25 lat był najniższy (13,1%), jednocześnie, przez całe analizowane pięciolecie na relatywnie wysokim poziomie utrzymywał się odsetek bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat – jedynie w jednym roku spadł on poniżej 30%, natomiast w roku 2022 zbiorowość ta stanowiła aż 36,1% ogółu. Dużym wyzwaniem jest fakt, że relatywnie wysoki odsetek (ok. 60%) stanowią osoby bezrobotne długotrwale, które trudniej zaktywizować.

Konsekwencje i wyzwania:

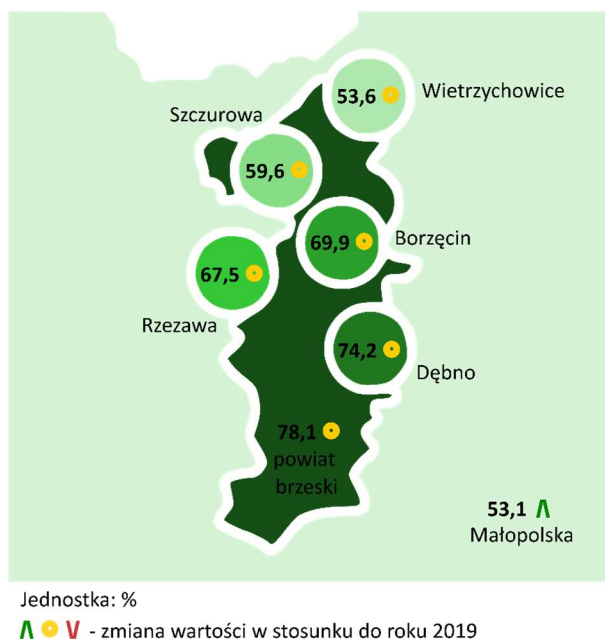
- Z uwagi na strukturę gospodarczą, podstawowym kierunkiem działań samorządu gminnego w zakresie pobudzania rozwoju gospodarczego wydaje się być wspieranie działalności małych oraz mikroprzedsiębiorstw, w zakresie zgodnym z kompetencjami oraz przepisami prawa. Jednocześnie nie powinno to wykluczać prób kreowania i rozwoju małych stref aktywności gospodarczej, jak ma to miejsce w Borzęcinie, ze wzmacnianiem ich dostępności komunikacyjnej, przy zachowaniu naczelnej zasady braku uciążliwości dla środowiska i otoczenia;
- Jednocześnie największym zagrożeniem w zakresie profilu gospodarczego gminy, wpływającym także na inne dziedziny jej funkcjonowania (na czele z demografią), wydaje się być niedobór atrakcyjnej, dobrze płatnej pracy, stanowiący jedną z istotniejszych przyczyn odpływu ludzi młodych do większych ośrodków miejskich;
- Dla znaczącej części mieszkańców gminy Borzęcin, co zresztą typowe dla jednostek o zbliżonym charakterze oraz położeniu geograficznym, podstawowym (a często i jedynym) źródłem dochodu jest praca wykonywana poza jej terenem. Miejscami pracy jest nie tylko pobliskie Brzesko i Tarnów, ale także aglomeracja krakowska – sytuacja taka jest typowa m.in. dla silnie reprezentowanej branży budowlanej. Jednostkę można zaliczyć zatem do grona tworzących rejon intensywnych dojazdów do pracy, co ma swoje przełożenie na część procesów rozwojowych;
- Ze względu na ogólnokrajowy trend rozwoju mechanizmu pracy zdalnej, istotne dla utrzymania potencjału gminy Borzęcin staje się zapewnienie bezawaryjnego dostępu do szybkiego Internetu, w czym samorząd gminny może uczestniczyć, współpracując w zakresie swoich kompetencji z podmiotami prywatnymi;
- W strukturze gospodarczej gminy Borzęcin rolnictwo odgrywa obecnie znacznie mniejszą rolę niż jeszcze kilka dekad temu i, w odniesieniu do najmniejszych gospodarstw, przewidywane jest raczej dalsze ograniczanie się jego zasięgu i wygaszanie działalności rolniczej, przede wszystkim z uwagi na niewielką opłacalność małoobszarowych upraw. Jednocześnie dostrzegalny jest trend wzrostowy w przypadku upraw towarowych, co wskazuje na konieczność uwzględnienia w założeniach strategicznych wsparcia kierowanego do sektora rolniczego. Uwzględniając oba te procesy warto zadbać o utrzymanie powiązanych z tym elementów kulturowych (dożynki, targi, zespoły itp.), które mogą stanowić ważny element tożsamości gminy i jej mieszkańców;
- Pomimo dość stabilnej sytuacji na lokalnym rynku pracy konieczna jest współpraca z powiatem brzeskim i podległymi mu jednostkami w zakresie zapobiegania bezrobociu i aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia.

d) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy stanu i potencjału środowiska naturalnego, w tym również odnoszące się do rozwoju infrastruktury sieciowej:

Obszary chronione zajmują blisko 70% powierzchni gminy Borzęcin – na wartość tę składają się fragmenty Obszarów Chronionego Krajobrazu – Bratucickiego oraz Radłowsko-Wierzchosławickiego. Walory środowiskowe posiadane przez gminę należy uznać za znaczące – w dużej mierze za sprawą rozległych kompleksów leśnych, mokradeł oraz zbiorników wodnych. Pomimo ich sztucznego

pochożenia i, częściowo, nadal trwającej eksploatacji kruszyw stanowią one cenne siedliska dla organizmów wodolubnych, np. ptactwa wodnego.

Rysunek 4. Odsetek powierzchni porównywanych jednostek zajętej przez obszary chronione w 2023 r.

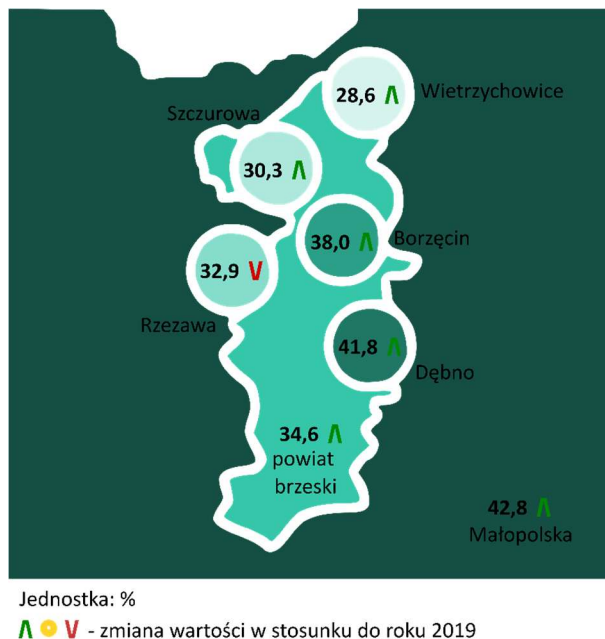

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Z uwagi na brak przemysłu na terenie gminy i w jej bezpośrednim sąsiedztwie, głównym zagrożeniem dla środowiska na obszarze gminy stanowi tzw. „niska emisja”, związana z ogrzewaniem budynków mieszkalnych paliwami stałymi (głównie węgiel, nierzadko niskiej jakości) oraz ciągle jeszcze zdarzającym się spalaniem odpadów. Z analizy danych pomiarowych (na terenie gminy Borzęcin nie ma stacji pomiarowych powietrza, nadzorowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie - najbliższe znajdują się w Tarnowie i Bochni, gmina posiada natomiast na swoim terenie system monitoringu jakości powietrza - w pięciu miejscowościach: Borzęcin Górny, Borzęcin Dolny, Przyborów, Bielcza i Łęki zostały zainstalowane sensory firmy Airly, które odczytują i odwzorowują kolorystycznie w czasie rzeczywistym parametry aktualnego stanu powietrza w otoczeniu lokalizacji, w której są zainstalowane), ogólny stan powietrza w Małopolsce ulega stopniowej poprawie w zakresie zanieczyszczenia pyłem PM10. Przekroczenia norm występują głównie w sezonie grzewczym. Także w okresach grzewczych utrzymuje się wysokie, ponadnormatywne stężenie benzo(a)pirenu, co jest problemem w skali ogólnowojevojskiej.

W 2023 r. jeden mieszkaniec gminy Borzęcin wyprodukował 205 kg odpadów, co na tle porównawczym było wartością nie wyróżniającą się, ale jednocześnie niższą od średniej wojewódzkiej (346 kg) oraz powiatowej (225 kg). Odsetek odpadów selektywnie zebranych w ogólnej masie odpadów w 2023 r. wynosił 38,0% – na tle porównawczym był to jeden z wyższych rezultatów, ustępujący jedynie wartości osiągniętej przez gminę Dębno (41,8%) oraz średniej regionalnej (42,8%).

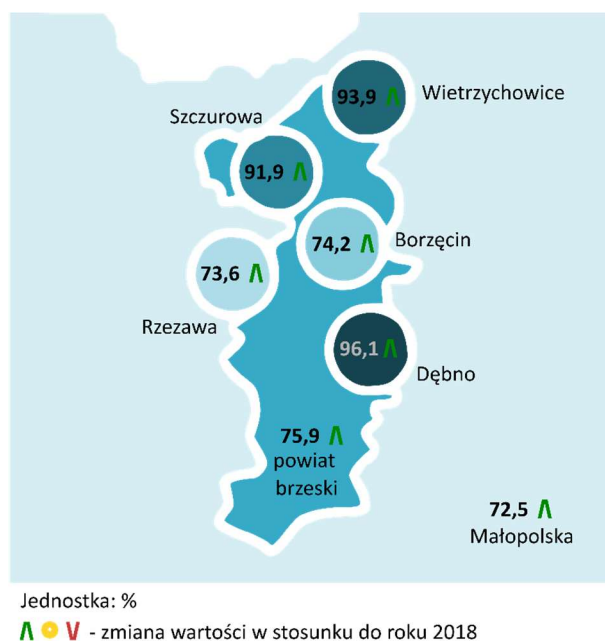
Rysunek 5. Odsetek odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów zebranych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

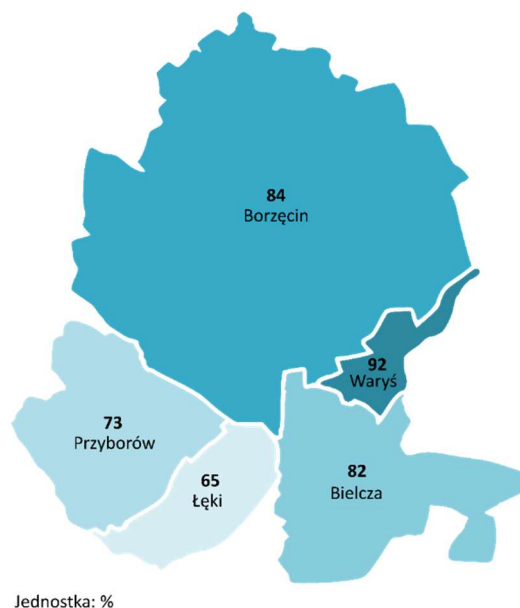
Poziom zwodociągowania gminy Borzęcin należy uznać za zadowalający – na koniec 2022 r. według GUS dostęp do sieci posiadało 74,2% ogółu budynków mieszkalnych w gminie, co stanowiło rezultat porównywalny ze średnią dla wszystkich gmin powiatu (75,9%) oraz regionu (72,5%). Spośród gmin tła porównawczego znacznie wyższe wartości parametru, przekraczające poziom 90%, notowały gminy Szczurowa, Dębno i Wietrzychowice. Dane UG za rok 2023 wskazują, że w obrębie gminy Borzęcin największy poziom zwodociągowania (92% ogółu budynków mieszkalnych) występuje w sołectwie Waryś, co kontrastuje z rezultatem osiąganym przez miejscowość Łęki (65%).

Rysunek 6. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do wodociągu w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

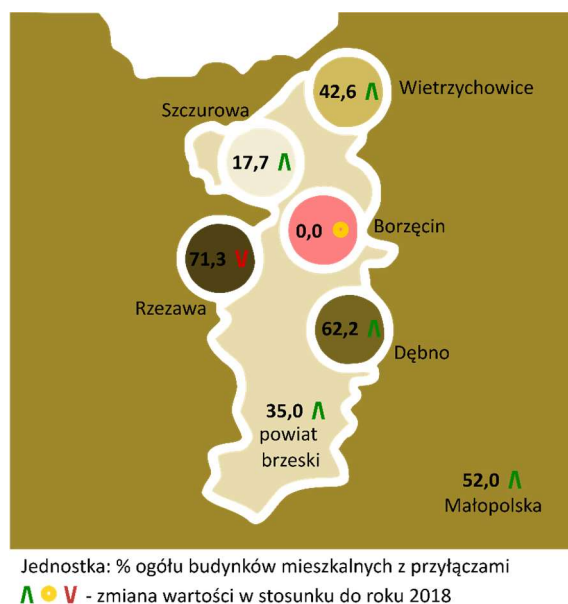
Rysunek 7. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Borzęcin posiadających dostęp do wodociągu w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Borzęcin

Znaczącym deficytem infrastrukturalnym gminy Borzęcin jest natomiast brak sieci kanalizacyjnej. Dane GUS, według których w gminie brak jest budynków mieszkalnych z dostępem do kanalizacji kontrastują z jednostkami porównywanymi, choć należy także zauważyć, że średnia dla gmin powiatu brzeskiego (35,0% budynków mieszkalnych z dostępem do sieci na koniec 2022 r.) także jest dość niska, chociażby w zestawieniu ze średnią regionalną (52%). W przypadku gminy Borzęcin podstawą gospodarki kanalizacyjnej gminy są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków (trzeci rok gmina realizuje, dzięki wsparciu z budżetu państwa, program umożliwiający mieszkańcom uzyskanie dofinansowania na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków), chociaż nie można wykluczyć także odprowadzania ścieków bezpośrednio do gruntu, co ma miejsce w szczególności w przypadku starszej zabudowy. Ewentualną rozbudowę oraz utrzymanie sieci kanalizacyjnej utrudnia rozproszenie zabudowy mieszkalnej – zwłaszcza licznych przysiółków, oddalonych od centrów miejscowości.

Rysunek 8. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do kanalizacji w 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina Borzęcin korzystnie wypada natomiast w przypadku dostępu do gazociągu – według GUS na koniec 2022 r. posiadało go 74,2% mieszkańców jednostki, co było rezultatem wyższym od średniej wojewódzkiej (67,2%), a jednocześnie nieco odstającym od średniej dla gmin powiatu (81,1%). Wskutek zmian prawnych, aktualnie wprowadzanych przez Unię Europejską, stawiających pod znakiem zapytania zasadność ogrzewania budynków mieszkalnych kotłami gazowymi, nie sposób obecnie przewidzieć, na ile rozbudowana sieć gazowa będzie mieć znaczenie dla atrakcyjności osadniczej gminy w najbliższych latach.

Konsekwencje i wyzwania:

- Z regulacji dotyczących stosowania paliw stałych, przyjmowanych na szczeblach ponadlokalnych, jak również z wciąż obserwowanych przekroczeń poziomu maksymalnego dopuszczalnego stężenia pyłów wynika konieczność prowadzenia działań (także edukacyjnych) zmierzających do stopniowego odchodzenia od ogrzewania budynków mieszkalnych, gospodarczych i użyteczności publicznej za pomocą nieekologicznych źródeł ciepła. Zjawisko „niskiej emisji” w dalszym ciągu negatywnie wpływa na jakość powietrza w okresie jesiennym i zimowym w gminie Borzęcin;
- W zakresie dostępu do sieci wodociągowej wyzwaniem dla gminy Borzęcin na najbliższe lata jest jej rozbudowa i modernizacja dostosowująca usługi do rosnącego zapotrzebowania, dbanie o jakość dostarczanej wody oraz zapobieganie awariom i przerwom w funkcjonowaniu;
- O wiele większym wyzwaniem jest natomiast uporządkowanie gospodarki kanalizacyjnej - budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków. Dostęp do tej infrastruktury jest jednym z kluczowych czynników, podnoszących atrakcyjność osadniczą oraz szeroko rozumianą jakość życia, wpływającym na jakość środowiska, ale niezwykle istotna jest także ekonomiczna zasadność poszczególnych inwestycji – zwłaszcza w przypadku tych obszarów jednostki, które charakteryzuje rozproszona zabudowa. W przypadku niektórych skupisk zabudowy, przy uwzględnieniu aktualnej i prognozowanej sytuacji demograficznej jednostki, rozwiązaniem znacznie bardziej uzasadnionym ekonomicznie pozostaną przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe;
- Coraz częstszym problemem są okresowe niedobory wody, powodowane wydłużającymi się okresami bezopadowymi. Należy przypuszczać, że wskutek zmian klimatycznych susze – zwłaszcza w okresie wiosennym i letnim – będą zdarzać się częściej. Obok rozbudowy i utrzymywania mechanizmów zabezpieczających dostęp do wody na potrzeby bytowe (co ważne szczególnie w przypadku gospodarstw domowych korzystających ze studni), istotne wydaje się prowadzenie działań edukacyjnych wśród mieszkańców, dotyczących rozsądnego gospodarowania wodą;
- Gospodarka odpadami w gminie Borzęcin przynosi dobre rezultaty, co potwierdzają dane statystyczne oraz ich porównanie z innymi jednostkami. Niemniej jednak zapotrzebowanie na tego rodzaju usługi będzie rosło, w tym w kontekście krajowych i europejskich wymogów dotyczących selektywnej zbiórki odpadów, co będzie wiązać się także z wzrostem nakładów z budżetu gminy na ten cel. Duże znaczenie dla gospodarki odpadami, poza działaniami inwestycyjnymi, może mieć także prowadzenie akcji edukacyjnych i aktywizujących lokalnych społeczność (np. sprzątanie wsi), co będzie mieć także wymiar integracyjny;
- Zarówno zasada zrównoważonego rozwoju, jak i zmiany społeczno-gospodarcze, jakie zajądą w gminie i jej otoczeniu (np. związane z atrakcyjnością rekreacyjną) wymuszać będą utrzymanie dotychczasowych oraz zakładanie nowych przestrzeni wypoczynku dedykowanych mieszkańcom, jak również turystom i gościom odwiedzającym gminę, głównie ze względu na jej walory przyrodnicze. Powstawanie i odpowiednie utrzymanie takich miejsc jak skwery, zieleńce, strefy rekreacji będą pozytywnie wpływać także na estetykę przestrzeni publicznych, co ma znaczenie zwłaszcza na terenach wiejskich, nierzadko dotkniętych w tym zakresie wieloletnimi zaniedbaniami.

e) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy zasobów dziedzictwa kulturowego i tzw. oferty spędzania wolnego czasu:

Za animację życia kulturalnego na terenie gminy Borzęcin odpowiadają przede wszystkim podmioty prowadzone przez samorząd gminny – Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, administrujący infrastrukturą w Bielczy (budynek wielofunkcyjny), Przyborowie (Centrum Kultury Wsi) i Warysiu (świątlica wiejska) oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie, z filiami w Bielczy i Przyborowie. Wydarzenia kulturalne, które są realizowane w gminie Borzęcin to przede wszystkim imprezy kierowane do społeczności lokalnych, nierzadko o charakterze amatorskim bądź półamatorskim, jednakże bardzo istotne, zwłaszcza w zakresie kultywowania tradycji czy upowszechniania wiedzy historycznej związanej bezpośrednio z miejscem zamieszkania, a także kilka większych wydarzeń promujących gminę, na czele z Borzęckim Świętem Grzyba. Na potencjał w zakresie rozwijania szeroko pojętej działalności kulturalnej oraz na jej ukierunkowanie na literaturę w dużym stopniu rzutuje sygnalizowany we wstępie fakt pochodzenia z Borzęcina światowej sławy dramaturga Sławomira Mrożka (w 2030 r. przypada 100. rocznica jego urodzin), czy uznanego polskiego poety Józefa Barana (jest pomysłodawcą m.in. Małopolskiej Nagrody Poetyckiej „Źródło”, co roku odbywa się też regionalny konkurs recytatorski jego poezji).

W Rejestrze Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego znajduje się łącznie osiem wpisów (obejmujących pojedyncze zabytki bądź ich zespoły) z terenu gminy Borzęcin – obiektów sakralnych, architektury dworskiej oraz cmentarzy z I wojny światowej. Dodatkowo, na terenie jednostki znajdują się obiekty nieujęte w rejestrze, a posiadające dużą wartość historyczną i kulturową, na czele z kapliczkami i krzyżami przydrożnymi, obecnymi w szczególności w krajobrazie Borzęcina Dolnego. łącznie nie są to obiekty zdolne do wygenerowania znaczącego ruchu turystycznego, przekładającego się na realne korzyści finansowe dla budżetu jednostki, ale składają się na wartość zasobu, jakim jest krajobraz kulturowy ziemi borzęcińskiej.

Gmina Borzęcin nie posiada tradycji sportowych, które wyróżniałyby ją na skalę ponadlokalną. Podobnie jak w większości gmin o zbliżonym charakterze, wśród uprawianych dyscyplin największą popularnością cieszy się piłka nożna. Infrastruktura sportowa gminy Borzęcin to przede wszystkim boiska sportowe, obiekty przyszkolne, place zabaw, strefy rekreacji itp., przeznaczone dla okolicznych mieszkańców oraz gości. Na uwagę zasługują również inne tereny sportowo-rekreacyjne, jak np. siłownie zewnętrzne w Borzęcinie, Przyborowie i Bielczy, a także wyremontowany w 2024 r. skatepark w Przyborowie.

Największym potencjałem w zakresie atrakcyjności rekreacyjnej i wypoczynkowej gminy Borzęcin są walory przyrodnicze – rozległe lasy oraz sztucznie utworzone zbiorniki wodne, stanowiące ostoję dla ptactwa wodnego, a przez to atrakcyjne dla rodzin, miłośników przyrody, jej obserwacji, wędkarstwa, grzybobrania itp. Drogi rolnicze i leśne mogą i są wykorzystywane w roli tras rowerowych czy spacerowych (np. nordic walking). Istnieje jeden odcinek drogi dla rowerów poprowadzony wzdłuż drogi publicznej we wschodniej części Przyborowa, póki co w niewielkim stopniu umożliwiający wykorzystanie turystyczne oraz w codziennych dojazdach do pracy czy szkoły. Potencjał gminy oraz terenów sąsiednich w tym zakresie jest bardzo duży.

Konsekwencje i wyzwania:

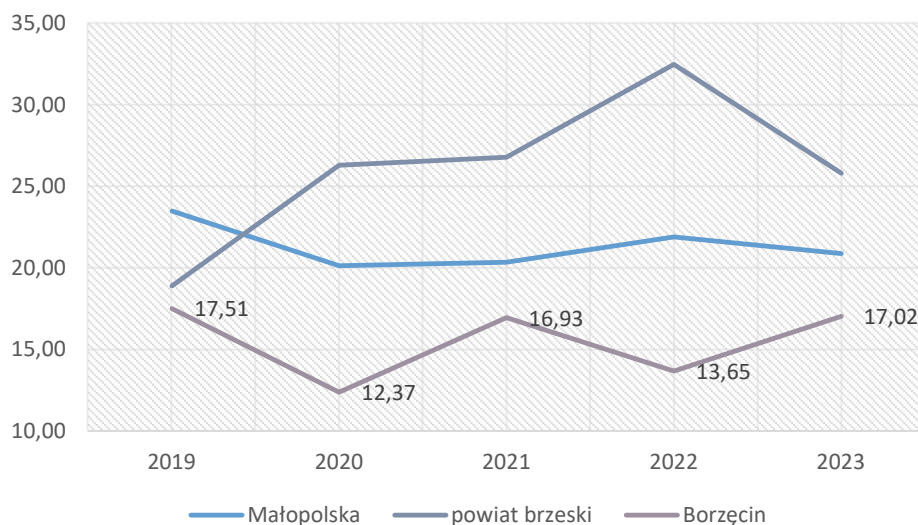
- Dostęp do usług kulturalnych w gminie zapewniają przede wszystkim samorządowe instytucje kultury. Deficyty w tym zakresie mogą się ujawniać głównie poprzez ewentualną niezadowalającą ich działalność. Stąd konieczność jej weryfikowania, monitorowania zapotrzebowania zgłaszanego przez potencjalnych odbiorców oraz dbałości o odpowiednie wyposażenie, stan infrastruktury czy kompetencje kadr odpowiadających za funkcjonowanie tych instytucji;
- Oddziaływanie zabytków nieruchomych gminy Borzęcin na ruch turystyczny wydaje się być niewielkie – stanowią one raczej uzupełnienie oferty, zamiast jej trzonu. W tej sytuacji zasadne wydaje się eksponowanie posiadanych walorów przede wszystkim poprzez włączenie się w projekty o zasięgu międzygminnym (np. szlaki kulturowe i tematyczne skupiające obiekty sakralne, zabytki I wojny światowej) i wspólną ich promocję;
- W kontekście bogatych walorów przyrodniczo-krajobrazowych, w gminie brakuje dróg dla rowerów o turystyczno-wypoczynkowym przeznaczeniu. Jednocześnie rozwój tej sieci należy rozpatrywać nie tylko pod kątem umożliwienia wypoczynku, rekreacji czy alternatywnego dotarcia do miejsc najbardziej atrakcyjnych turystycznie, ale także jako sposób skomunikowania poszczególnych miejscowości jednostki z kluczowymi punktami (np. instytucje publiczne, szkoły, punkty przesiadkowe), między sobą i z otoczeniem.

f) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz polityki społecznej i zdrowotnej:

Podstawowymi podmiotami z zakresu bezpieczeństwa publicznego, jakie funkcjonują na terenie gminy Borzęcin są ochotnicze straże pożarne – obecnie działa 6 takich podmiotów, z czego OSP Borzęcin Górny oraz OSP Przyborów w strukturach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Lokalne centrum stacjonowania służb ratowniczych stanowi nieodległe Brzesko, gdzie mieści się najbliższe położona placówka policji (Komenda Powiatowa Policji w Brzesku), jednostka ratowniczo-gaśnicza straży pożarnej (Komenda Powiatowa PSP w Brzesku) oraz stacjonują dwa Zespoły Ratownictwa Medycznego, obejmujące swoim zasięgiem działania gminę Borzęcin. Trzeci stacjonuje w Szczurowej. W praktyce, w normalnych warunkach oznacza to czas dotarcia na miejsce zdarzenia na terenie gminy w czasie nie przekraczającym kilkunastu minut.

Gmina Borzęcin wydaje się być miejscem względnie bezpiecznym, o niższym poziomie przestępczości niż w całym powiecie oraz regionie, co pokazuje porównanie liczby przestępstw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Na przestrzeni lat 2019-2023 notowana lokalnie wartość tego wskaźnika była niższa od średniej dla powiatu i regionu.

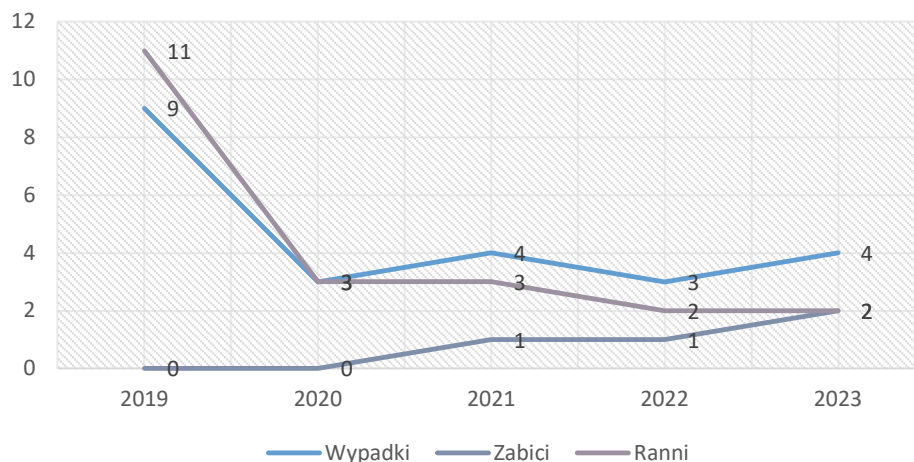
Wykres 9. Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i KPP Brzesko

Statystyka zdarzeń, do jakich dochodzi na drogach w gminie Borzęcin wskazuje na ustabilizowanie się ich liczby, począwszy od roku 2020. Od tego czasu dochodzi do 3-4 wypadków rocznie, w których ginie nie więcej niż 2 osoby, a 2-3 zostają ranne. Dużym problemem pozostają deficyty w zakresie chodników przy drogach najmocniej obciążonych ruchem samochodowym oraz samo jego natężenie – zwłaszcza na odcinkach dojazdowych do miejsc eksploatacji złóż kruszyw.

Wykres 10. Statystyka wypadków drogowych, ofiar i osób poszkodowanych na terenie gminy Borzęcin w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Brzesko

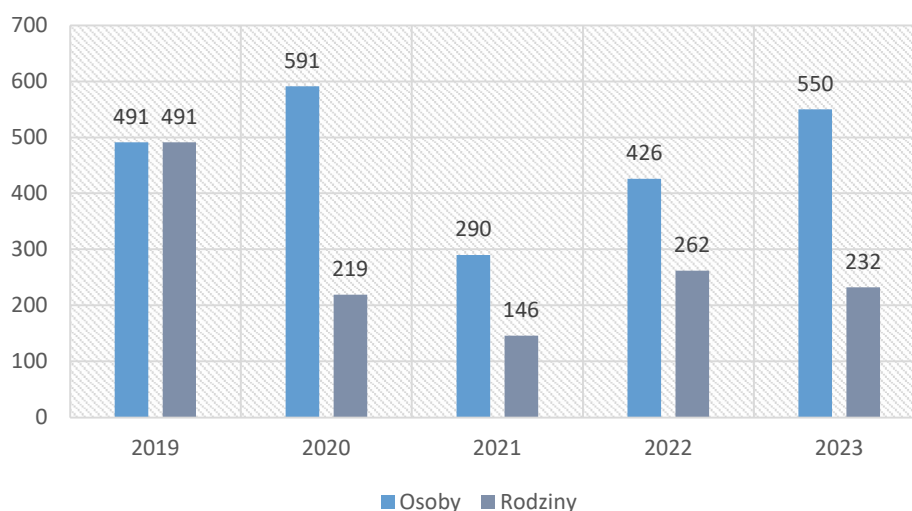
Zagrożenia naturalne, na jakie narażona jest gmina Borzęcin, wiążą się przede wszystkim z możliwością wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych – huraganowych wichur oraz ulewnych deszczy, skutkujących zalaniem i podtopieniami. Jednostka jest także narażona na powodzie, powodowane długotrwałymi opadami bądź roztopami, nie tylko na jej obszarze, ale na terenie całego dorzecza Uszwicy oraz Kisieliny. Na podstawie map zagrożenia powodziowego, dostępnych na Hydroportalu PGW Wody Polskie, stwierdzono występowanie zagrożenia powodzią (prawdopodobieństwo wystąpienia 1% – tzw. „powódź stuletnia”) na znacznej części obszaru gminy, nie wyłączając także zabudowy mieszkalnej, gospodarczej oraz infrastruktury komunikacyjnej. Rozmiary zjawiska mogą być

znacznie większe, co pokazała historia z ostatnich trzech dekad. Gmina Borzęcin zmagająca się z powodzią w latach 1997, 2009 oraz 2010. Ta ostatnia przyniosła największe zniszczenia, obejmujące m.in. 451 budynków mieszkalnych, 180 budynków gospodarczych i 2 166 ha użytków rolnych, a sama gmina była jedną z najsilniej zniszczonych w całej Małopolsce. W ostatnich latach właściwe instytucje zrealizowały szereg inwestycji przeciwpowodziowych, obejmujących gminę Borzęcin oraz sąsiednią Szczurową, które poprawiły sytuację w tym zakresie, ale konieczne są kolejne działania dotyczące zabezpieczenia powodziowego w dolinie rzeki Uszwicy.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Borzęcin realizują Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie oraz dom pomocy społecznej o nazwie Regionalne Centrum Rehabilitacji i Pomocy Społecznej w Borzęcinie. Druga z placówek posiada 100 miejsc dla osób wymagających wsparcia – głównie starszych oraz z niepełnosprawnościami fizycznymi. Placówka prowadzona jest przez samorząd gminny. W zakresie mieszkalnictwa gmina bierze udział w programie Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa, realizując budownictwo społeczne.

Dane GOPS w Borzęcinie wskazują na nieregularny trend w zakresie zapotrzebowania na pomoc społeczną – liczba rodzin oraz pojedynczych osób, które w okresie 2019-2023 korzystała z rozmaitych form wsparcia, podlegała dość znaczącym wahaniom. Zjawiskiem niepokojącym jest sukcesywnie rosnąca, począwszy od roku 2021 liczba wspieranych osób.

Wykres 11. Liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia społecznego w gminie Borzęcin w latach 2019-2023

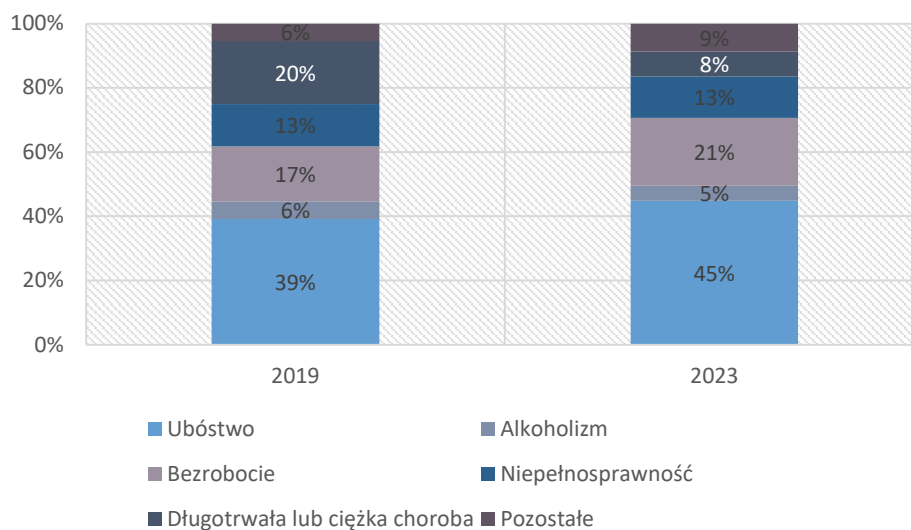

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Borzęcin

Umożliwiający dokonywanie porównań pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, wyliczany przez GUS wskaźnik, obrazujący liczbę beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców na koniec 2022 r. dla gminy Borzęcin wynosił 304 osoby. Rezultat ten był analogiczny jak w skali wszystkich gmin regionu, a jednocześnie nieco niższy niż średnia powiatowa (319), nie wyróżniając się jednocześnie na tle porównawczym.

Struktura powodów udzielania świadczeń pomocy społecznej sprowadza się do pięciu podstawowych przyczyn, z których największy udział zarówno w 2019 r., jak i 2023 r. posiadało „ubóstwo” (odpowiednio 39% i 45% ogółu udzielonych świadczeń). Potwierdza to również sytuacja ogólnopolska, wykazująca znaczący wzrost skrajnego ubóstwa (w 2023 r. poniżej minimum egzystencji w Polsce żyło 2,5 mln osób, co jest najgorszym wynikiem od 2015 r.; wzrosła też liczba osób znajdujących się poniżej progu minimum socjalnego). Istotną przyczyną, dla której udzielane jest wsparcie jest również „bezrobocie” (21% w 2023 r.).

Wykres 12. Struktura świadczeń pomocy społecznej w gminie Borzęcin w latach 2019 i 2023, ze względu na powody ich udzielania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Borzęcin

Samorząd gminny nie prowadzi żadnej placówki ochrony zdrowia. Na ofertę dla mieszkańców gminy Borzęcin w tym zakresie składa się kilka podmiotów niepublicznych, działających na terenie jednostki oraz te funkcjonujące poza jej granicami. Z racji niewielkiej odległości do Brzeska oraz Tarnowa dostęp do leczenia podstawowego oraz specjalistycznego należy ocenić jako zadowalający. Największe trudności w tym zakresie mogą wystąpić w przypadku osób o mniejszej mobilności, w tym starszych. Dodatkowo, problemy w tym obszarze mogą być spotęgowane, podobnie jak i w skali całego kraju, głównie ujawniającymi się coraz częściej brakami w kadrze medycznej oraz długim czasem oczekiwania na konsultację lekarską w przypadku leczenia finansowanego ze środków publicznych.

Konsekwencje i wyzwania:

- Jednostki OSP stanowią ważne ogniwo w systemie zabezpieczenia mieszkańców gminy oraz ich mienia, także z racji braku na terenie gminy zawodowej straży pożarnej oraz wysokiego poziomu zagrożenia powodzią i podtopieniami. Nie do przecenienia jest także animacyjno-wychowawcza i kulturotwórcza rola tych podmiotów oraz ich wkład w zacieśnianie integracji międzypokoleniowej na szczeblu lokalnym. Skłania to samorząd gminny do podejmowania działań zmierzających do utrzymania obecnego stanu oraz wspierania dalszego rozwoju i profesjonalizacji służb, na ile umożliwiają to jego kompetencje i możliwości budżetowe;
- Zagrożenia naturalne na terenie gminy Borzęcin w dużej mierze warunkowane są pogodą (podtopienia, zalania). Niektórym z nich można zapobiec – tym bardziej, że wiele rozwiązań (jak chociażby utrzymywanie drożności rowów i przepustów czy utrzymywanie magazynów ze sprzętem przeciwpowodziowym) jest relatywnie niskonakładowych;
- W kontekście zabezpieczenia przeciwpowodziowego kluczowe znaczenie mają inwestycje realizowane poza kompetencjami miejscowego samorządu (np. budowa suchych zbiorników retencyjnych) i poza obszarem jednostki (dorzecze Uszwicy, Kisieliny). Mogą one być jednak wspierane, np. poprzez nawiązywanie partnerstw międzysamorządowych i lobbowanie;
- Przydarzające się wskutek zmian klimatycznych susze mogą być dotkliwe dla mieszkańców gminy, zwłaszcza żyjących z uprawy ziemi czy korzystających ze studni przydomowych. Konieczne wydaje się zatem opracowanie i wdrożenie pakietu działań minimalizujących skutki susz, szczególnie w zakresie tzw. małej retencji, możliwej do zrobienia na działkach i posesjach przydomowych;
- Inwestycje w obrębie głównych ciągów komunikacyjnych w jednostce – dróg wojewódzkich oraz powiatowych – leżą poza kompetencjami oraz możliwościami finansowymi samorządu gminnego.

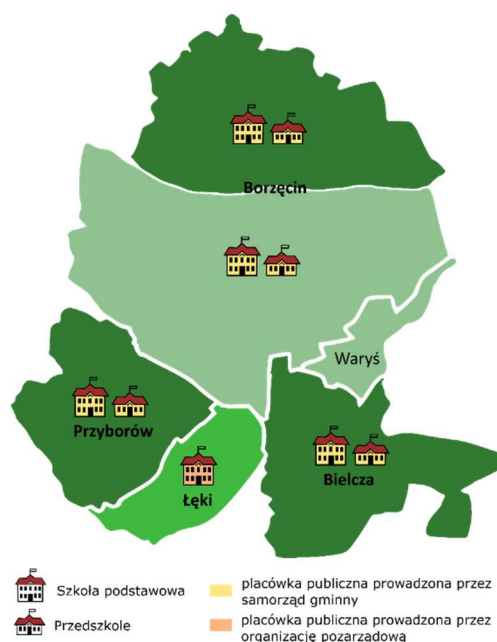
Konieczna jest jednak aktywność na tym polu, obejmująca m.in. lobbowanie czy współpracę (także finansową) z jednostkami samorządu terytorialnego wyższego szczebla;

- Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego w gminie Borzęcin, typowy dla gmin wiejskich położonych „na uboczu”, o homogenicznej strukturze społecznej, stanowi niezaprzeczalny atut jednostki, konieczne jest zatem jego utrzymywanie, m.in. za sprawą inwestycji infrastrukturalnych (głównie w zakresie infrastruktury drogowej) i pozainfrastrukturalnych, ze szczególnym uwzględnieniem działań edukacyjnych i profilaktycznych;
- Duże wyzwanie w zakresie pomocy społecznej wiąże się z wskazanymi wcześniej zmianami w strukturze demograficznej jednostki – w najbliższych latach liczba osób starszych i chorych, a zatem wymagających rozmaitych form wsparcia będzie rosła. Należy przez to rozumieć nie tylko działania typowe dla ośrodków pomocy społecznej, ale także wszelkie formy aktywizacji, budowania oferty spędzania czasu wolnego, przeciwdziałania wykluczeniu, animacji poprzez kulturę itd.;
- Dużym, a przy tym stosunkowo nowym problemem społecznym, z jakim będą musiały zmierzyć się samorządy, są problemy wynikłe z pandemii COVID-19. Można zakładać, że w najbliższym czasie, poza „standardowym” zestawem problemów społecznych, samorząd gminny czeka szereg wyzwań związanych z łagodzeniem skutków pandemii rozciągniętych w czasie – w tym drugim przypadku przede wszystkim wśród osób młodych (m.in. uzależnienia, w tym behawioralne, problemy zdrowotne, w tym w zakresie zdrowia psychicznego).

g) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy lokalnego kapitału społecznego, w tym sfery edukacji i wychowania:

Edukacja przedszkolna i szkolna na terenie gminy Borzęcin w większości opiera się o placówki publiczne, prowadzone przez samorząd gminny – cztery przedszkola i cztery szkoły podstawowe (Borzęcin Dolny, Borzęcin Górny, Bielcza, Przyborów), działające w strukturach zespołów szkolno-przedszkolnych. Dodatkowo, w Łękach stowarzyszenie prowadzi szkołę podstawową z oddziałem przedszkolnym.

Rysunek 9. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Borzęcin w 2023 r.

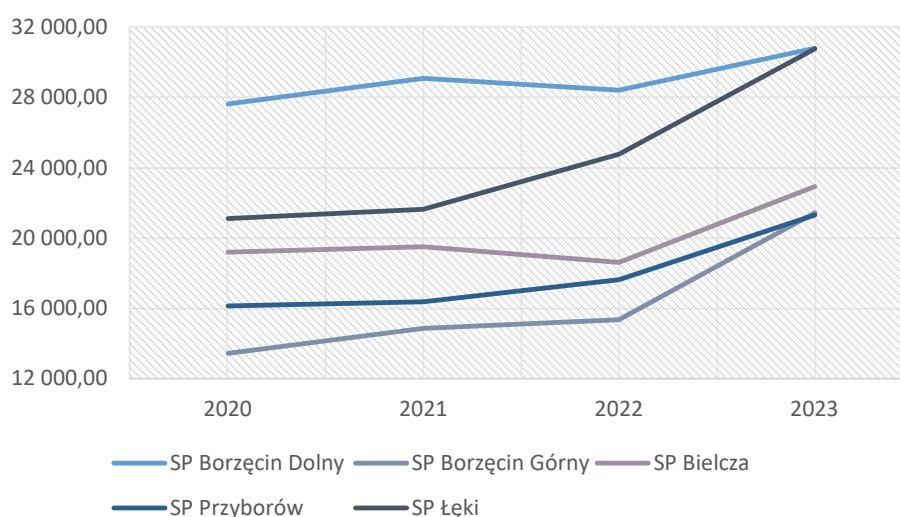

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Borzęcin

W ostatnim pięcioleciu liczba dzieci, uczęszczających do wszystkich czterech przedszkoli na terenie gminy utrzymywała się na w miarę stałym poziomie. Zajęcia w roku szkolnym 2023/2024 rozpoczęło 227 dzieci – największa część tej liczby (45,8%) przypadała na Przedszkole w Borzęcinie Górnym. Dane za okres 2020-2023 wskazują, że największe roczne kwoty utrzymania w przeliczeniu na 1 dziecko (ok. 13 tys. zł) osiągały przedszkola w Bielczy oraz Borzęcinie Dolnym – to ostatnie charakteryzowała także najmniejsza liczba dzieci.

W przypadku szkół podstawowych w gminie Borzęcin, w latach 2019-2023 zauważalne było zjawisko spadku liczby uczniów – rok szkolny 2023/2024 rozpoczęło ich 514, w roku szkolnym 2019/2020 było ich 556. Spośród borzęcińskich placówek, największą liczbę uczniów skupiała SP Borzęcin Górny (ok. 40% ogółu), do najmniejszych należą SP Borzęcin Dolny (ok. 8%) oraz SP Łęki (ok 6%). Liczba uczniów ma swoje odzwierciedlenie w kwocie wydatków na utrzymanie każdej ze szkół, w przeliczeniu na 1 ucznia. Najwyższe kwoty (ok. 30 tys. zł) notują placówki najmniejsze, SP Borzęcin Dolny oraz SP Łęki. W przypadku pozostałych trzech placówek kwota przeznaczana na utrzymanie 1 ucznia rocznie jest porównywalna – w 2023 r. plasowała się pomiędzy 21 a 23 tys. zł.

Wykres 13. Roczny koszt [zł] utrzymania szkół podstawowych gminy Borzęcin w przeliczeniu na jednego ucznia w okresie 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Borzęcin

Z porównania średnich punktowych z egzaminu ósmoklasisty (przedmioty: język polski, matematyka, język angielski) wynika, że poziom edukacji w szkołach podstawowych na terenie gminy Borzęcin jest mało zadowalający – zwykle uczniowie ze szkół na terenie gminy notują rezultaty słabsze niż ich rówieśnicy w jednostkach porównywanych, widoczna jest także dysproporcja względem średniej powiatowej oraz wojewódzkiej. W 2024 r. uczniowie z terenu gminy po raz pierwszy okazali się lepsi od rówieśników z każdej porównywanej jednostki w przypadku egzaminów z matematyki i języka angielskiego. Korzystny rezultat może jednak wynikać z mniejszej liczby uczniów przystępujących do sprawdzianów i niekoniecznie oznacza poprawę w tym aspekcie.

Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2020-2024

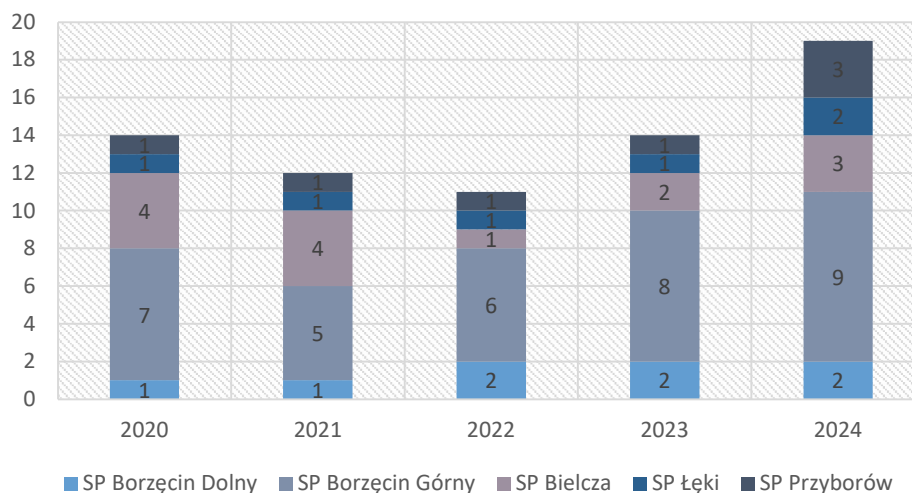
	2020	2021	2022	2023	2024
język polski					
Małopolska	62,03	63,96	63,56	69,47	66,71
powiat brzeski	59,64	64,01	58,44	65,79	61,95
Rzeszawa	60,80	64,05	58,85	62,31	70,47
Borzęcin	56,25	60,38	55,05	55,21	63,32

Dębno	56,81	63,05	55,85	63,96	60,02
Szczurowa	60,86	60,81	57,09	67,96	58,19
Wietrzychowice	67,68	61,35	62,45	65,23	29,67
matematyka					
Małopolska	50,92	52,43	63,17	59,69	58,78
powiat brzeski	48,00	45,68	58,40	53,71	50,88
Rzezawa	46,16	52,79	58,32	55,11	62,06
Borzęcin	40,32	39,44	60,39	48,52	62,71
Dębno	48,55	48,19	55,79	48,71	46,59
Szczurowa	46,16	40,46	49,57	51,47	43,48
Wietrzychowice	47,12	40,52	51,06	48,80	36,67
język angielski					
Małopolska	56,90	68,86	69,18	68,96	70,06
powiat brzeski	51,99	61,67	62,79	63,60	61,41
Rzezawa	52,59	69,47	63,13	65,03	69,57
Borzęcin	46,98	57,25	61,50	55,69	74,97
Dębno	56,42	59,40	58,82	59,95	63,67
Szczurowa	50,25	51,35	61,28	64,03	50,56
Wietrzychowice	48,51	44,00	52,09	50,03	44,83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków

Według danych GUS, w roku 2023 liczba stowarzyszeń, fundacji i innych organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminie wynosiła 27, co na tle porównawczym stanowiło wartość najniższą, odstającą od średniej dla powiatu brzeskiego (38) oraz regionu (45). Należy jednak mieć na uwadze fakt, że w tym przypadku statystyka ma jedynie znaczenie pomocnicze i nie świadczy w żaden sposób o skali zaangażowania społecznego – liczba organizacji nie przekłada się bowiem ani na ich aktywność, ani tym bardziej na skalę oddziaływania.

Wykres 14. Liczba uczniów w szkołach z terenu gminy Borzęcin posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w latach 2020-2024

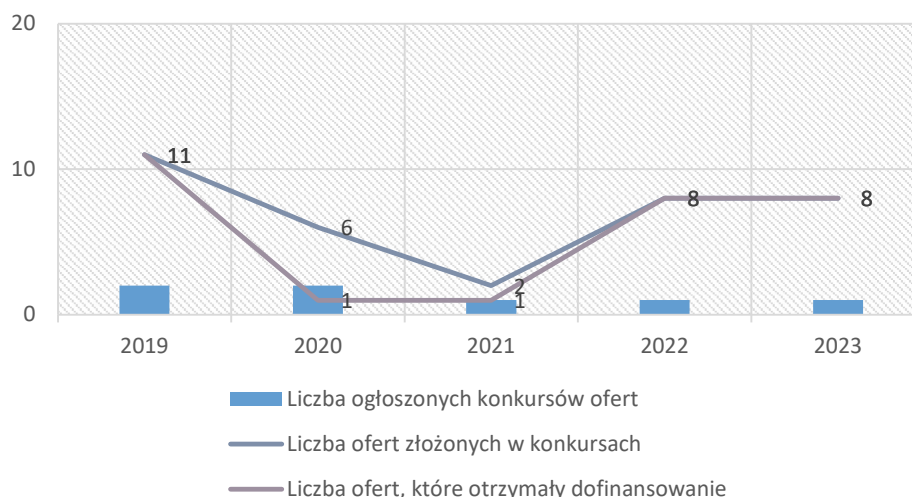

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Borzęcin

W szkołach podstawowych gminy Borzęcin, począwszy od 2022 r. obserwowany jest trend wzrostu liczby dzieci i młodzieży z orzeczeniem o niepełnosprawności. Odnotowany z początkiem roku szkolnego 2024/2025 wynik 19 takich uczniów jest rezultatem najwyższym w całym analizowanym pięcioleciu. Najwyższa liczba niepełnosprawnych uczęszcza do SP Borzęcin Górny, co wynika przede wszystkim z wielkości tej placówki.

Podstawową formą wspierania organizacji pozarządowych przez samorząd gminny jest organizacja otwartych konkursów ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych. W przypadku gminy Borzęcin statystyka wskazuje przede wszystkim na problemy w rozwijaniu tej formy współpracy, jakie przyniosła pandemia COVID-19, ograniczająca, a w niektórych przypadkach wręcz uniemożliwiająca przeprowadzenie jakichkolwiek działań. Od 2022 r. obserwowana jest stabilizacja w zakresie liczby składanych ofert, na poziomie zbliżonym do tego sprzed pandemii. Zdecydowana większość środków trafia do organizacji pozarządowych w trybie konkursowym, w 2023 r. łączna wysokość dotacji wyniosła nieco ponad 97 tys. zł.

Wykres 15. Statystyka dotycząca konkursów ofert dla organizacji pozarządowych w gminie Borzęcin w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Borzęcin

Analiza frekwencji wyborczej w gminie Borzęcin za ostatnich kilka lat wskazuje na jej stopniowy wzrost, przy jednoczesnym kształtowaniu się trendu podobnie jak w przypadku całego powiatu oraz regionu. Do wyborów do Sejmu RP w 2023 r. frekwencja w gminie była o kilka punktów procentowych niższa od tej obserwowanej w powiecie oraz regionie, natomiast ostatnie jak dotąd wybory, samorządowe w 2024 r., przyniosły zatarcie się tych różnic. Spośród analizowanych głosowań, najwyższą frekwencję osiągnęły wspomniane wybory do Sejmu RP w 2023 r. – w gminie Borzęcin wyniosła ona 66,07%, co jednak było rezultatem odstającym od obserwowanego w skali całego regionu (75,38%).

Konsekwencje i wyzwania:

- Statystyka może sugerować, że poziom aktywności społeczności lokalnych, rozumiany jako skłonność do oddolnego podejmowania spraw uważanych za słuszne i ważne, jest zadowalający, zwłaszcza biorąc pod uwagę rosnące zainteresowanie konkursami ofert na wspieranie zadania publicznego, organizowanych przez samorząd gminny. Wiele inicjatyw, głównie kulturalnych, mających oddziaływanie ponadlokalne, jest efektem działania w ramach stowarzyszeń, kół gospodyń wiejskich czy grup nieformalnych;
- Dużym atutem gminy Borzęcin jest utrzymująca się póki co homogeniczność społeczności lokalnej, której brak doskwiera gminom przeżywającym duży napływ nowych mieszkańców. Daje to znaczący potencjał w zakresie działalności oddolnej;
- Dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym i szkolnym jest jednym z ważniejszych czynników, wpływających na atrakcyjność osadniczą jednostki. W przypadku gminy Borzęcin należy ocenić go jako zadowalający, co jest bezpośrednią konsekwencją rozbudowanej sieci placówek – jednocześnie rodzi to duże problemy natury finansowej, zwłaszcza w kontekście sytuacji demograficznej, w jakiej znajduje się jednostka;

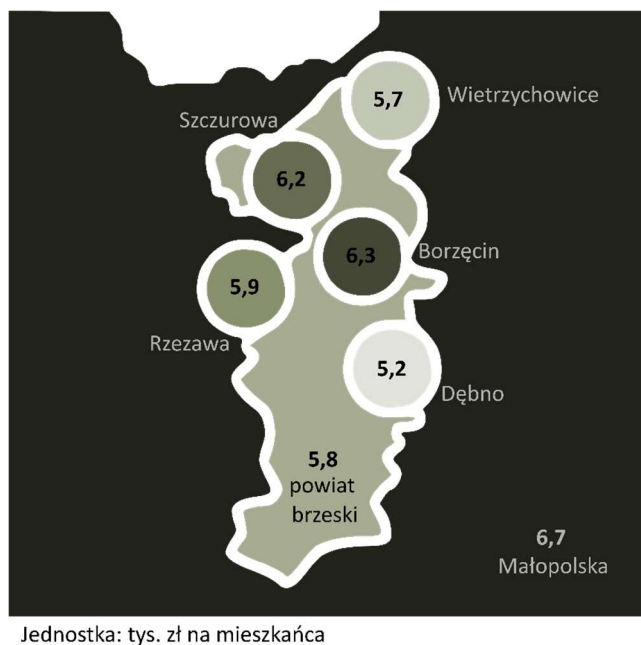
- Z uwagi na sytuację demograficzną gminy i niekorzystne prognozy konieczne jest monitorowanie poziomu wydatków ponoszonych na utrzymanie sieci gminnych szkół i jej optymalizacja. Zwykle pod pojęciem tym kryje się likwidacja niektórych placówek, najczęściej negatywnie przyjmowana przez społeczność lokalną i stanowiąca przyczynę konfliktów społecznych, ale konieczna z punktu widzenia zasadności i racjonalności wydatkowania środków publicznych;
- Ważną kwestią jest poziom nauczania – ten, co sugerują wyniki z egzaminu ósmoklasisty, jest przeciętny, co może skłaniać do konieczności przeprowadzenia dokładniejszych badań, zmierzających do określenia źródeł problemu – tym bardziej, że zdiagnozowana sytuacja obniża konkurencyjność miejscowych szkół podstawowych w stosunku do placówek z okolicznych gmin, a jednocześnie negatywnie wpływa na atrakcyjność osadniczą jednostki;
- W kontekście funkcjonowania szkół i przedszkoli w gminie Borzęcin znaczenie ma także odległość od Brzeska i Tarnowa – dla wielu rodziców tamtejsze placówki mogą być bardziej atrakcyjne (np. przez nowoczesną bazę i wyposażenie czy ofertę zajęć pozalekcyjnych), a odwożenie dzieci do szkoły może być połączone z dojazdami do pracy. Przewagą konkurencyjną placówek borzęcińskich, poza ich lokalizacją ograniczającą potrzebę dojazdów, może stać się wspomniany poziom nauczania, pod warunkiem jego podniesienia;
- Jednym z warunków posiadania atrakcyjnej oferty edukacyjnej jest ponoszenie nakładów na utrzymanie infrastruktury szkolnej w odpowiednim stanie – dotyczy to zarówno samych budynków szkół i ich wyposażenia, jak również infrastruktury przyszkolnej i okołoszkolnej, ułatwiającej codzienne funkcjonowanie.

h) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy sytuacji finansowej gminy:

Poziom wydatków gminy Borzęcin w 2023 r. wyniósł niemalże 55 mln zł, o 17% w stosunku do roku 2019. Dochód gminy Borzęcin w 2023 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł 6 781,79 zł, co stanowiło rezultat plasujący się pomiędzy średnią gmin dla całego województwa (7 081,44 zł) oraz powiatu (5 882,35 zł). Z kolei wartość uśredniona dochodu w przeliczeniu na 1 mieszkańca dla całego okresu 2019-2023 wyniosła blisko 6,3 tys. zł, także plasując się pomiędzy średnią regionalną a powiatową.

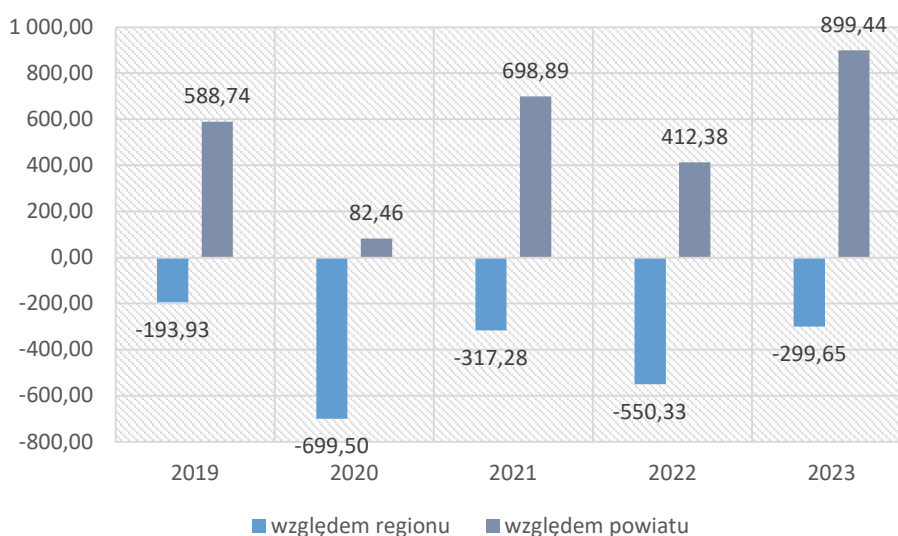
Przez cały okres 2019-2023, kwota dochodu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Borzęcin była niższa od analogicznej, notowanej dla wszystkich gmin Małopolski, z różnicami pomiędzy blisko 194 a 700 zł. Jednocześnie, przez całe pięciolecie kwota ta była wyższa od średniej powiatowej, z różnicami pomiędzy 82,46 zł a 899,44 zł.

Rysunek 10. Dochody budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

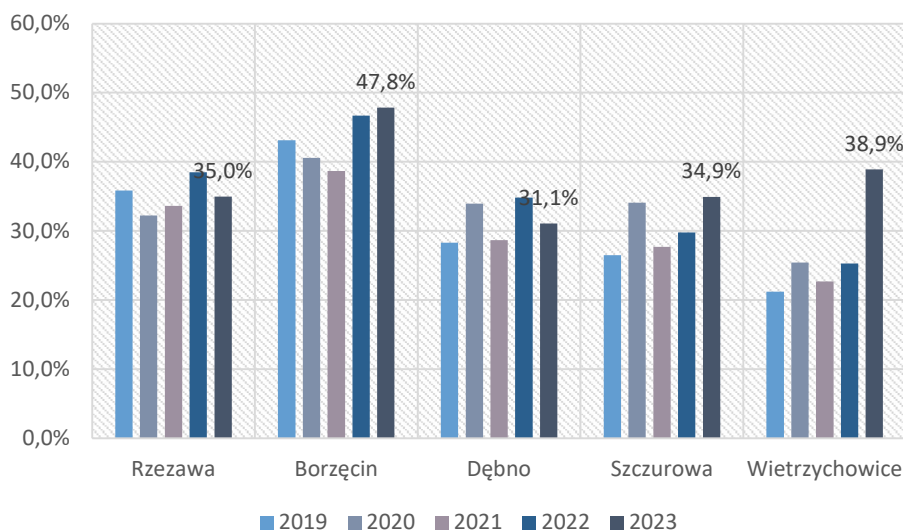
Wykres 16. Różnica [w zł] w poziomie dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Borzęcin a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wśród gmin stanowiących tło porównawcze gmina Borzęcin dominuje pod względem poziomu dochodów własnych – w 2023 r. stanowiły one 47,8% ogółu dochodów. Żadna z pozostałych gmin przez całe analizowane pięciolecie, w tym także w 2023 r., nie przekroczyła wartości 40% – w przypadku gminy Borzęcin pułap ten nie został osiągnięty zaledwie raz (2021 r.). Za taki wynik gminy Borzęcin w dużej mierze odpowiadają wpływy z opłaty eksploatacyjnej.

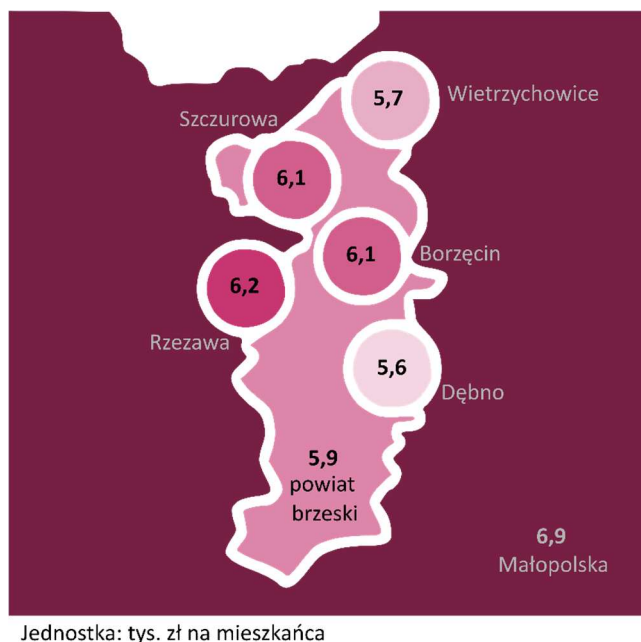
Wykres 17. Udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów jednostek porównywanych w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2023 r. gmina Borzęcin wydała 63,7 mln zł, o 37% więcej niż w roku 2019. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki w 2023 r. wyniosły 7 864,05 zł, przy czym była to wartość wynikająca z wysokiego poziomu inwestycji, przypadających na ten rok – w poprzednich czterech latach poziom wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca nie przekroczył 6 tys. zł. Także uśredniona wartość wydatków w przeliczeniu na mieszkańca dla okresu 2019-2023 wyniosła 6 058,36 zł, a zatem niewiele więcej niż w przypadku wszystkich gmin powiatu brzeskiego (5,9 tys. zł), ale znacząco mniej niż wynosiła średnia dla wszystkich gmin regionu (6,9 tys. zł).

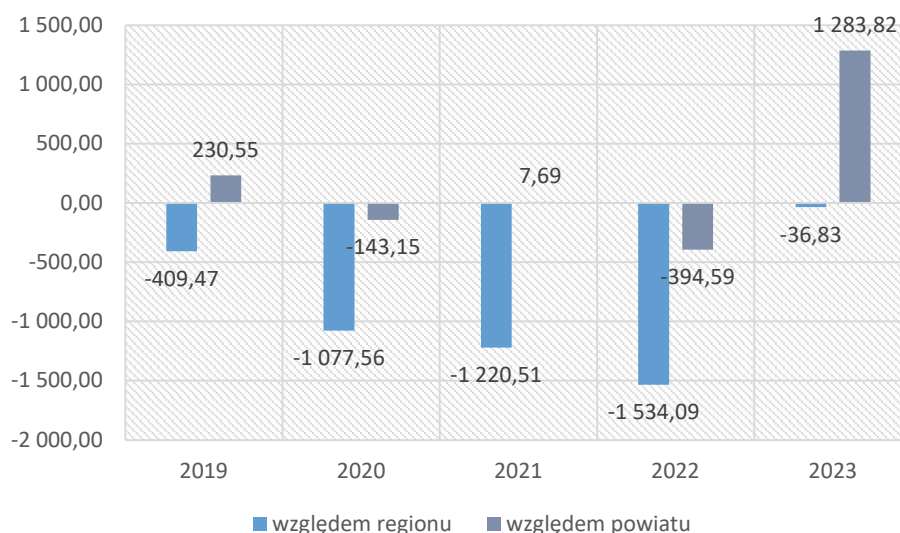
Rysunek 11. Wydatki budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W ostatnich pięciu latach różnica w wysokości wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Borzęcin a średnią dla gmin powiatu była nieznaczna, za wyjątkiem roku 2023 – wówczas, wspomniany już wysoki poziom wydatków wpłynął na wywindowanie wartości na korzyść gminy (+1 283,82 zł). Z tego samego powodu doszło do zniwelowania różnicy w wartościach dla gminy Borzęcin oraz wszystkich gmin regionu, rosnącej od 2019 r.

Wykres 18. Różnica [w zł] w poziomie wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Borzęcin a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023

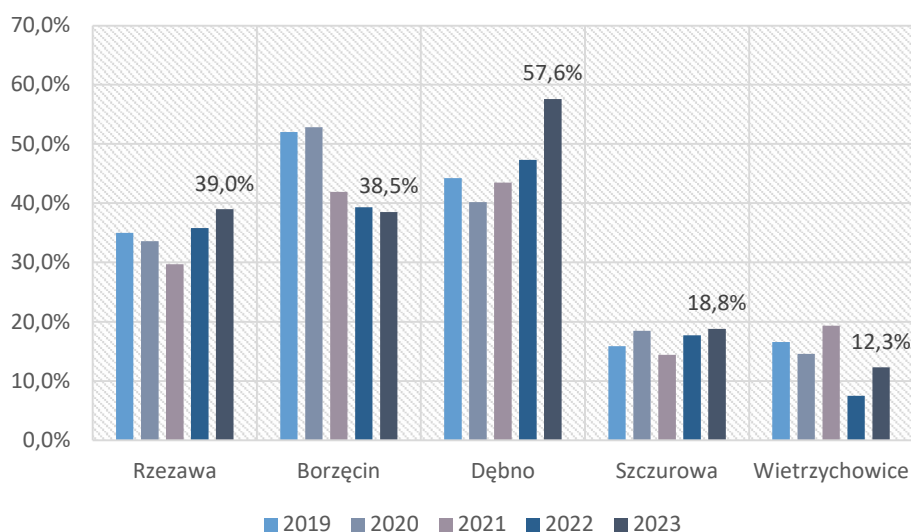

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W strukturze wydatków z budżetu gminy Borzęcin największą pozycję w budżecie gminy pozostają wydatki w dziale „oświata i wychowanie”, stanowiące w 2023 r. 28,3% ogółu. Odsetek ten zapewne byłby jeszcze wyższy, gdyby nie blisko 30% ogółu przypadające na kategorię „pozostałe” – składają się na nią przede wszystkim wydatki ponoszone w dziale „bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa” (12,2%, co wskazuje na wysoki poziom inwestycji w 2023 r.). Pomimo różnic w strukturze wydatków gmin tła porównawczego, uwidocznionych w 2023 r., niemalże w każdym przypadku największą część budżetów pochłania dział „oświata i wychowanie”, wskutek utrzymywania publicznych placówek edukacyjnych. Zwraca uwagę także dość wysoki w porównaniu z pozostałymi jednostkami poziom wydatków w dziale „pomoc społeczna”, osiągniany przez gminę Borzęcin, co w dużej mierze wynika zapewne z prowadzenia domu pomocy społecznej.

W przypadku gminy Borzęcin widoczna jest sukcesywna redukcja poziomu zadłużenia, począwszy od roku 2020. W 2023 r. wynosiło ono 38,5%, co wśród gmin porównywanych jest wartością bardzo zbliżoną do osiągniętej przez gminę Rzeszawa (39,0%).

Wykres 19. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RIO Kraków

Konsekwencje i wyzwania:

- Gospodarka finansowa gminy Borzęcin jest dość uporządkowana, z relatywnie wysokim poziomem dochodów własnych, przesądzającym o możliwościach finansowych jednostki. Konieczna jest kontynuacja zrównoważonej polityki finansowej, na tyle, na ile to możliwe ze względu na uwarunkowania zewnętrzne (np. kryzysy gospodarcze, uwarunkowania prawne tworzone na szczeblu centralnym);
- Pomijając dział „Rodzina”, związany z transferami w ramach programu „Rodzina 500+”, największym obciążeniem dla budżetu gminy jest funkcjonowanie placówek oświatowych – szkół i przedszkoli. Kwestia ta winna być przedmiotem szczególnej uwagi, nie wyłączając działań optymalizacyjnych na tyle, na ile są one możliwe i zasadne przy obecnej i prognozowanej sytuacji demograficznej jednostki;
- Jednym z wyzwań na nadchodzącą dekadę jest podniesienie sprawności absorbowania środków zewnętrznych, w tym pochodzących z UE, przy jednoczesnej racjonalności i adekwatności w doborze inwestycji.

ANALIZA STRATEGICZNA (SWOT) GMINY BORZĘCIN

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnostycznych. Służy porządkowaniu informacji, dokonywaniu oceny zasobów i czynników zewnętrznych, ułatwia też identyfikację wyzwań i określenie priorytetów rozwoju. W najbardziej podstawowym ujęciu, polega na grupowaniu czynników odnoszących się do polityki rozwoju na cztery kategorie, nazwane z j. ang.: *strengths* – mocne strony, *weaknesses* – słabe strony, *opportunities* – szanse i *threats* – zagrożenia.

Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Borzęcin

Silne strony - potencjały konkurencyjne	Słabe strony - bariery rozwojowe
- Niewielka odległość od Tarnowa (ośrodka administracyjnego, gospodarczego i usługowego o oddziaływaniu na skalę ponadlokalną) oraz Brzeska (oddziaływanie ponadlokalne i lokalne) – dostęp do tamtejszego rynku pracy i usług, w tym o specjalistycznym charakterze; - Dogodna dostępność komunikacyjna, z szybkim dojazdem do autostrady A4 oraz stacji i przystanków na magistralnej linii kolejowej z zadowalającą ofertą przewozową – ułatwienie w dojeździe do stolicy regionu, z pominięciem problemów komunikacyjnych (korki); - Zadowalający poziom dostępności do sieci wodociągowej oraz gazociągu – czynniki zwiększające atrakcyjność osadniczą i inwestycyjną gminy; - Zasoby środowiska naturalnego (m.in. sztuczne zbiorniki wodne, lasy, rozległe, niezabudowane przestrzenie), stanowiące ważny element atrakcyjności gminy oraz potencjał w kierunku rozwijania oferty rekreacyjnej i wypoczynkowej (wodnej, rowerowej itp.); - Niewielki stopień degradacji środowiska naturalnego wskutek braku wieloletnich przekształceń, związanych z rozwojem przemysłu ciężkiego – dogodne warunki dla bytowania gatunków roślin i zwierząt; - Duży poziom bezpieczeństwa publicznego (incydentalny charakter poważniejszych przestępstw i zagrożeń), zapewniany m.in. przez homogeniczną strukturę społeczną oraz bliskość ośrodków miejskich, wpływającą na szybki czas reagowania w sytuacjach kryzysowych; - Rozbudowana sieć placówek pomocy społecznej, w tym o ponadlokalnym zasięgu działania – lepszy dostęp do usług wspierających i opiekuńczych dla mieszkańców, przy jednoczesnej możliwości znalezienia zatrudnienia;	- Rozproszona zabudowa mieszkalna (pojedyncze gospodarstwa, przysiółki itp.), generująca dodatkowe koszty rozbudowy i utrzymania infrastruktury komunikacyjnej oraz sieciowej, a w wielu przypadkach wykluczająca zasadność jej rozbudowy; - Duże zagrożenie powodziowe na znaczącym obszarze gminy, potęgujące ryzyko wystąpienia katastrof naturalnych, skutkujących zniszczeniem mienia prywatnego i publicznego – negatywny wpływ na atrakcyjność osadniczą; - Nieuporządkowana gospodarka przestrzenna wskutek braku miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej i osadniczej, ryzyko intensyfikacji negatywnych zjawisk związanych z rozwojem przestrzennym, m.in. w zakresie dalszego „rozlewania się” zabudowy mieszkaniowej; - Znikomy stopień przystosowania zbiorowego transportu publicznego do osób o zwiększonych potrzebach (starsi, chorzy, niepełnosprawni) oraz utrudnienia w dostępności komunikacyjnej w dni wolne od pracy, pogarszające dostępność gminy; - Niewielka długość istniejących dróg dla rowerów w kontekście potencjału rekreacyjno-wypoczynkowego gminy, a także brak ich znaczenia w zakresie dojazdów do budynków użyteczności publicznej, miejsc pracy czy punktów przesiadkowych; - Duże obciążenie ruchem związanym z transportem kruszyw lokalnych dróg, generujące szereg negatywnych zjawisk dla mieszkańców miejscowości położonych wzdłuż niej – m.in. uciążliwości akustyczne, zapachowe, zagrożenie w ruchu drogowym – i brak możliwości wyprowadzenia ruchu poza główne skupiska zabudowy;

• Kilkadziesiąt lokali mieszkalnych o zróżnicowanym metrażu w miejscowości Łęki, powstałych w ramach wspólnego projektu szesnastu małopolskich gmin i Skarbu Państwa (SIM Małopolska) - odpowiedź na potrzeby mieszkaniowe mieszkańców; • Zasoby i dziedzictwo kulturowe gminy, w tym aktywne grupy artystyczne (m.in. Zespół Pieśni i Tańca „Borzęcin”), uznane osobistości świata kultury, nauki i religii związane z Borzęcinem (m.in. poeta Józef Baran, Sławomir Mrożek) oraz wielokulturowość (kultura romska i żydowska itp.) – element tożsamości lokalnej i jednocześnie duży potencjał marketingowo-rozwojowy; • Rozpoznawalna ponadlokalnie specjalizacja i powiązana z nią impreza gminna - Borzęckie Święto Grzyba, o dużym potencjale promocyjnym; • Wyznaczona strefa aktywności gospodarczej w Borzęcinie – szansa na rozwój i zróżnicowanie gospodarki, po warunkiem uzbrojenia i zagospodarowania; • Aktywność inwestycyjna, skutkująca posiadaniem nowoczesnej infrastruktury w wielu dziedzinach życia społecznego i gospodarczego; • Korzystna sytuacja finansowa gminy – zauważalna redukcja poziomu zadłużenia, wysokie wartości kwoty dochodów w przeliczeniu na mieszkańca oraz wysoki poziom dochodów własnych.	• Brak zabytków o rozpoznawalności ponadlokalnej oraz znaczących atrakcji, generujących duży ruch turystyczny – utrudnienie dla rozwoju jednostki w zakresie „przemysłów czasu wolnego”; • Występowanie niekorzystnych trendów demograficznych, związanych ze starzeniem się populacji gminy oraz migracją ludzi młodych do większych ośrodków miejskich (głównie Kraków) lub za granicę – zaburzenie struktury demograficznej (utrata ludzi młodych, wchodzących w wiek produkcyjny) i społecznej jednostki; • Niski poziom nauczania w szkołach na terenie gminy (wyniki niższe niż średnio w powiecie i regionie) – czynnik obniżający atrakcyjność osadniczą, warunkujący możliwości kształtowania kapitału ludzkiego i społecznego; • Wysoki poziom bezrobocia oraz dominacja ubóstwa wśród powodów udzielania pomocy społecznej dla mieszkańców gminy; • Utrudniony dostęp do usług wyższego rzędu (m.in. specjalistycznych medycznych, kulturalnych), związany z koniecznością dojazdów do większych ośrodków miejskich – zjawisko nasilone i na terenach bardziej oddalonych i dotkliwe w szczególności dla osób nieposiadających własnych środków transportu, w tym starszych, chorych, niesamodzielnych; • Zły stan powietrza powodowany „niską emisją” w sezonie jesienno-zimowym – negatywny wpływ na atrakcyjność osadniczą, turystyczną i rekreacyjną gminy oraz na zdrowie i samopoczucie mieszkańców; • Brak na terenie gminy podmiotów gospodarczych o rozpoznawalności ponadlokalnej, niski poziom rozwoju lokalnej strefy gospodarczej (pomimo wykupienia gruntów przez inwestorów), mała liczba atrakcyjnych miejsc pracy; • Bardzo niski poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz trudności w jej rozbudowie i późniejszym utrzymaniu, wynikające z rozproszenia zabudowy mieszkalnej – czynnik negatywnie wpływający na stan środowiska naturalnego i atrakcyjność osadniczą; • Przekształcenie środowiska naturalnego (m.in. krajobraz, poziom wód gruntowych) wskutek eksploatacji złóż surowców mineralnych.
--	---

Szanse	Zagrożenia
• Rozwój i promocja gminy jako miejsca do spokojnego życia zgodnie z filozofią „slow life”, przy jednoczesnym dobrym dojeździe do okolicznych miast – ośrodków gospodarczych i usługowych o ugruntowanej pozycji w skali regionu; • Wzrost atrakcyjności osadniczej warunkowany dostępnością działek budowlanych i niższymi ich cenami w porównaniu do Brzeska, Tarnowa i gmin bezpośrednio graniczących z Tarnowem – potencjał w kierunku niwelowania różnic w tym zakresie względem wiodących gmin w powiecie; • Rosnące zainteresowanie niskokosztową turystyką w wydaniu lokalnym, sprowadzającą się do jednodniowych odwiedzin w lokalizacjach oddalonych o 1-2 godziny drogi od miejsca zamieszkania – wykorzystanie bliskości Krakowa, Tarnowa i gęsto zaludnionych gmin aglomeracji krakowskiej oraz możliwość rozwoju usług związanych z aktywnym wypoczynkiem i branżami pokrewnymi; • Włączenie gminy wraz z jej posiadanymi zasobami w sieć współpracy z innymi samorządami w kierunku budowy wspólnej oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej lub turystycznej oraz jej promocji; • Wzmocnienie rozpoznawalności gminy oraz liczby odwiedzin w oparciu o produkcję rolniczą i jej promocję – wykorzystanie rosnącej popularności lokalnych festynów, targów i obchodów, opartych o produkty lokalne; • Polityczny i społeczny priorytet działań w zakresie ochrony środowiska (w tym likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła), rozszerzonej na poprawę bioróżnorodności, zwiększenie retencji wód opadowych i powstawanie zielono-błękitnej infrastruktury; • Większa świadomość w zakresie ochrony środowiska naturalnego i zachowań proekologicznych wśród młodszych pokoleń – szansa na zdynamizowanie procesu poprawy stanu środowiska przy jednoczesnym obniżeniu nakładów finansowych ponoszonych przez samorząd gminny (np. na likwidację dzikich wysypisk); • Programy rządowe i systemy finansowe ukierunkowane na politykę prorodziną, ofertę	• Wzmocnienie się tendencji migracji do większych ośrodków miejskich i zagranicznych oraz przechwytywanie powracających z migracji zarobkowej przez gminy o wyższej atrakcyjności osadniczej – w konsekwencji odpływ kapitału ludzkiego, ubożenie kapitału społecznego i odpływ płatników podatków stanowiących o budżecie lokalnym oraz możliwościach rozwojowych; • Ryzyka związane ze zmianami klimatu – występowanie gwałtownych zjawisk pogodowych (np. deszcze nawalne, długookresowe susze), powodzi oraz konieczność ponoszenia kosztów przeciwdziałania ich zagrożeniom i skutkom; • Korelacja występujących w skali całego kraju, pogłębiających się trudności w dostępie do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych i opiekuńczych z procesem starzenia się społeczeństwa gminy i wzrostem zapotrzebowania na takie usługi; • Rosnące obciążenie dla budżetu gminy z tytułu utrzymania infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej oraz sportowej, m.in. poprzez wzrost kosztów mediów – konieczność dokonywania priorytetyzacji wydatków, skutkująca pogorszeniem się oferty bądź wzrostem poziomu opłat za korzystanie z niej; • Niska jakość polityki centralnej i stanowionego prawa oraz utrwalająca się biurokracja – brak wzorca prowadzenia długofalowej i profesjonalnej polityki rozwoju, nieporządek prawny oraz rosnące koszty realizacji zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego przy jednoczesnym braku rekompensat; • Ryzyko wyhamowania poziomu inwestycji oraz rozwoju gminy ze względu na kryzys gospodarczy i inflację; • Nasilenie problemów społecznych wskutek czynników zewnętrznych (np. pandemia COVID-19, sytuacja gospodarcza kraju, kryzys migracyjny), szczególnie wśród najmłodszych i najstarszych grup wiekowych – konieczność intensyfikacji działań pomocowych, przekładające się na większe zapotrzebowanie na finanse oraz specjalistyczną kadrę; • Niepewna sytuacja na lokalnych rynkach pracy wskutek społeczno-gospodarczych skutków

dla młodzieży i młodych dorosłych, kompleksową politykę senioralną i społeczną; • Rozwój oferty różnorodnych usług dla osób starszych i/lub chorych w odpowiedzi na sytuację demograficzną w całym regionie – szansa na rozwój lokalnej srebrnej gospodarki i stworzenie miejsc pracy dla mieszkańców przy jednoczesnym rozwiązaniu problemu opieki nad osobami tego wymagającymi; • Dynamiczny rozwój technologii informacyjnych, skutkujący wzrostem partycypacji społecznej oraz możliwościami pracy zdalnej, wpływającymi na zacieranie się różnic w atrakcyjności rynku pracy pomiędzy dużymi miastami a oddalonymi od takich ośrodków gminami wiejskimi.	pandemii koronawirusa, kwestiach migracyjnych oraz regulacji prawnych wprowadzanych na szczeblu centralnym.
--	--

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie wniosków z diagnozy oraz dyskusji warsztatowych

WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY BORZĘCIN

WIZJA ROZWOJU

Wizja rozwoju obrazuje, jak gmina Borzęcin chce wyglądać w perspektywie roku 2030. Została ona sformułowana w sposób ambitny, a jednocześnie realistyczny, przy założeniu sprawnej i efektywnej współpracy władz samorządowych, mieszkańców i wszystkich zaangażowanych partnerów.

GMINA BORZĘCIN 2030:

Gmina dobra do życia, spokojna i bezpieczna, zapewniającą swoim mieszkańcom, a także gościom, dostęp do wysokiej jakości usług publicznych i komercyjnych oraz atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego, dumna ze swojej kultury i dziedzictwa, a także zasobów przyrodniczo-krajobrazowych, dbająca o nie, wspierająca lokalną gospodarkę i przyciągająca inwestycje, z uwzględnieniem naczelnej zasady braku negatywnego oddziaływania na otoczenie i środowisko, otwarta na nowe inicjatywy i współpracę, znana w regionie.

MISJA

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy Borzęcin, wokół którego będą się koncentrować się wysiłki oraz działania władz samorządowych, mieszkańców i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku (współ)działania w kolejnych latach realizacji strategii.

Gmina Borzęcin stawia na jakość życia i służy mieszkańcom, dba o zrównoważony rozwój wszystkich miejscowości, wspiera lokalną kulturę i dziedzictwo oraz chroni wyjątkowe zasoby przyrodniczo-krajobrazowe, jednocześnie włączając je szeroko w obieg społeczny, gospodarczy i rekreacyjno-turystyczny.

OBSZARY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY BORZĘCIN DO 2030 ROKU ORAZ OCZEKIWANE EFEKTY JEJ REALIZACJI

Strukturę Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku tworzą **2 obszary rozwojowe (USŁUGI I ZARZĄDZANIE PUBLICZNE, WARUNKI DLA ROZWOJU)**, które wzajemnie się przenikają i uzupełniają. W ramach tych obszarów dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów.

W ramach każdego z obszarów zdefiniowano cele rozwojowe. **Cele strategiczne** mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. **Cele operacyjne** dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Podstawę ich osiągnięcia stanowią **kierunki działań**, które wskazują przyjętą strategię postępowania oraz opisują interwencje podejmowane przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Strategia określa również **oczekiwane rezultaty** planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, a także **wskaźniki** ich osiągnięcia. Aktywności planowane w ramach poszczególnych obszarów nie są rozłączne, lecz silnie zintegrowane, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, kluczowego dla ich powodzenia. **Jednocześnie katalog zadań pozostaje przykładowy i otwarty, tzn. możliwa jest realizacja innych zadań zgodnych z danym kierunkiem działań.**

Schemat 1. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

USŁUGI I ZARZĄDZANIE PUBLICZNE	WARUNKI DLA ROZWOJU
Cel strategiczny 1: Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, warunkujących atrakcyjność i potencjał gminy.	Cel strategiczny 2: Zapewnienie warunków dla trwałego zrównoważonego rozwoju gminy, gwarantujących komfort mieszkańców, ochronę środowiska oraz stymulujących rozwój gospodarki i rynku pracy.
Cele operacyjne: 1.1. Zapewnienie nowoczesnej i efektywnej oferty wychowawczo-edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb i możliwości uczniów oraz stojących przed nimi wyzwań. 1.2. Rozwój i wypromowanie lokalnej oferty w zakresie kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku, wzmacniającej atrakcyjność gminy dla mieszkańców oraz turystów i gości. 1.3. Wdrożenie kompleksowej i skutecznej polityki społecznej i zdrowotnej oraz w zakresie bezpieczeństwa publicznego. 1.4. Doskonalenie administracji i zarządzania, wsparcie społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwój procesów współpracy.	Cele operacyjne: 2.1. Rozwój infrastruktury i usług komunalnych, skuteczna ochrona zasobów środowiskowych oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu. 2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa bezpieczeństwa ruchu. 2.3. Poprawa warunków dla inwestowania, prowadzenia biznesu i podejmowania pracy na terenie gminy wraz z aktywizacją zawodową i przedsiębiorczą mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne

OBSZAR STRATEGICZNY 1.

USŁUGI I ZARZĄDZANIE PUBLICZNE

Cel strategiczny 1.

Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, warunkujących atrakcyjność i potencjał gminy.

Cele operacyjne:

1.1. Zapewnienie nowoczesnej i efektywnej oferty wychowawczo-edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb i możliwości uczniów oraz stojących przed nimi wyzwań.

1.2. Rozwój i wypromowanie lokalnej oferty w zakresie kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku, wzmacniającej atrakcyjność gminy dla mieszkańców oraz turystów i gości.

1.3. Wdrożenie kompleksowej i skutecznej polityki społecznej i zdrowotnej oraz w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

1.4. Doskonalenie administracji i zarządzania, wsparcie społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwój procesów współpracy.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Realizacja zapisów Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku ma przyczynić się do wzmocnienia potencjału gminy jako atrakcyjnego, przyjaznego miejsca do życia, wypoczyniania oraz prowadzenia rozmaitych działalności gospodarczych – produkcyjnych, usługowych czy przetwórczych. Warunkiem koniecznym dla zrealizowania tego zamierzenia jest posiadanie sprawnego, skutecznego aparatu administracyjnego, zapewniającego dostarczanie usług publicznych najwyższej jakości, dopasowanych do potrzeb i oczekiwań zgłaszanych ze strony interesariuszy – przede wszystkim mieszkańców gminy, ale także odwiedzających ją turystów i gości, a także inwestorów, decydujących się na podejmowanie i rozwijanie na jej terenie działalności gospodarczych, w oparciu o miejscowe zasoby. Dlatego też pierwszym obszarem tematycznym, grupującym cele i zadania strategii, są „Usługi i zarządzanie publiczne”, odpowiadające na każde z zakreślonych wcześniej wyzwań. Cel strategiczny, określony jako „Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, warunkujących atrakcyjność i potencjał gminy” dookreślają cztery cele operacyjne.

Pierwszy z nich (1.1) obejmuje zadania, związane z dostarczaniem oferty wychowawczo-edukacyjnej dla dzieci i młodzieży z terenu gminy i nie tylko, mając na uwadze fakt, że z lokalnych placówek korzystają także uczniowie z jednostek sąsiednich. W budżecie gminy wydatki na szeroko pojętą edukację stanowią największą jego część, stąd szczególnie istotne jest poświęcanie im odpowiedniej uwagi, dbając o efektywność i racjonalność ponoszonych wydatków. Do podstawowych zadań samorządu gminnego należeć będzie dostosowywanie oferty w tym zakresie do realnego aktualnego i prognozowanego zapotrzebowania oraz możliwości finansowych jednostki. Posiadana infrastruktura przedszkolna oraz szkolna objęta zostanie wsparciem, zmierzającym do jej modernizacji, w uzasadnionych przypadkach rozbudowy, a także do kompleksowego doposażenia, co umożliwi kształcenie zgodne ze współczesnymi standardami i wyzwaniami, w tym w zakresie pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. W oparciu o posiadaną infrastrukturę prowadzone będą także rozmaite działania, uzupełniające i rozwijające kompetencje najmłodszych mieszkańców gminy. Szczególny nacisk położony zostanie na podejście indywidualne i wyrównywanie szans – wydobywanie i wzmacnianie potencjałów, kształtowanie umiejętności oraz talentów dzieci młodzieży, jak również na orientację uczniów borzęcińskich szkół w kierunku wyboru dalszej ścieżki kształcenia, zgodnej z jej predyspozycjami oraz zainteresowaniami. Istotną rolę samorządu w tym zakresie będzie nawiązywanie i podtrzymywanie współpracy z otoczeniem administracyjnym (m.in. starostwo powiatowe), biznesowym i niekomercyjnym.

Zadania w ramach kolejnego celu operacyjnego (1.2) stanowią odpowiedź na potencjał kulturowy i rekreacyjno-wypoczynkowy posiadany przez gminę Borzęcin, zapewniany przede wszystkim przez historię i postaci związane z gminą, lokalne zasoby środowiska naturalnego (duże przestrzenie terenu nieurbanizowanego, w tym lasów) oraz dogodną dostępność komunikacyjną. Poza turystami i gośćmi, adresatem większości zadań będą także mieszkańcy, a ich realizacja przyczyni się do podniesienia jakości i komfortu życia na terenie gminy. Przykład stanowi przewidywane wsparcie dla publicznych instytucji kultury, jakie działają w gminie Borzęcin, inwestycje w ich infrastrukturę oraz wyposażenie, a także kadry. Dostrzeżona i uwzględniona została rola świetlic i centrów wiejskich, nierzadko stanowiących miejsce pierwszego i podstawowego kontaktu mieszkańców poszczególnych części gminy z kulturą, a przy tym spajających i aktywizujących lokalne społeczności. Ich działalność jest istotna także ze względu na rozległość terytorialną jednostki, skutkującą dużym oddaleniem jej poszczególnych części od centrum Borzęcina, skupiającego GOK oraz GBP. Podobną, integracyjno-aktywizującą funkcję niosą za sobą rozmaite wydarzenia kulturalne – pikniki, festyny, konkursy itd.,

przy czym gmina Borzęcin posiada również doświadczenie i potencjał do kreowania i promowania przedsięwzięć o zasięgu ponadlokalnym, adresowanym także do mieszkańców okolicznych gmin, a nawet całego regionu (np. Borzęckie Święto Grzyba, Regionalny Konkurs Recytatorski Poezji Józefa Barana, Małopolska Nagroda Poetycka „Źródło” i „Małe Źródło”, Mistrzostwa Małopolski w Szachach). W tym zakresie planowana jest kontynuacja obecnych oraz organizacja i promocja nowych wydarzeń, bazujących na niematerialnym dziedzictwie kulturowym gminy (np. kulinaria) oraz jej zasobach przyrodniczych (lasy, runo leśne). Szczególnym zasobem jednostki, także uwzględnionym w tym strategii, są jej związki ze Sławomirem Mrożkiem i Józefem Baranem, które dają przestrzeń nie tylko do organizowania wydarzeń artystycznych powiązanych z literaturą oraz czytelnictwem, ale i do budowania w oparciu o nie promocji całej gminy. Aktywną opieką, uwzględniającą także nadawanie nowych funkcji tam, gdzie jest to możliwe i uzasadnione, objęte zostaną obiekty zabytkowe i historyczne, położone w gminie. Dla ułatwienia poznawania zasobów jednostki, a także dla podniesienia jej potencjału turystycznego, planuje się ponadto wyznaczenie i utrzymywanie sieci szlaków turystycznych i kulturowych. Z uwagi na podobieństwo zasobów posiadanych przez gminę Borzęcin do tego w jednostkach ościennych, pożądane jest nadanie tym szlakom wymiaru ponadlokalnego, łączącego miejsca według wspólnego klucza (np. związane z historią I wojny światowej), a w dłuższej perspektywie umożliwiających organizację rozmaitych wydarzeń, np. w formie rajdów, obchodów czy rekonstrukcji historycznych. Podobne założenie, opierające się na współpracy międzysamorządowej w kierunku stworzenia jednolitej, atrakcyjnej oferty przyświeca także przewidzianemu w niniejszym dokumencie rozwojowi sieci dróg dla rowerów. Jest to zadanie o tyle istotne, że gmina Borzęcin z racji uwarunkowań terenowych (względnie płaski teren) i środowiskowych (duże, niezabudowane przestrzenie – lasy i łąki) posiada dogodne warunki do uprawiania turystyki rowerowej, także w wydaniu rekreacyjnym, co pozwala na kierowanie oferty do szerokiego grona odbiorców, m.in. rodzin z dziećmi czy seniorów. Specjalnym wsparciem, w ramach możliwości kompetencyjnych i finansowych samorządu, objęte zostaną liczne na terenie gminy akweny poźwirowe, stanowiące kolejny cenny jej kapitał, które po zakończeniu wydobywania mogą być przekształcane w stawy hodowlane bądź kąpieliska. Aktywność ta będzie wymagać ścisłej współpracy z ich właścicielami i użytkownikami oraz podejmowania szeregu decyzji, rzutujących na przebieg procesu rekultywacji wyrobisk – jest to jednak istotna szansa w kierunku zbudowania atrakcyjnej oferty rekreacyjno-wypoczynkowej na terenie gminy. Ofertę tę uzupełni wypoczynek w oparciu o infrastrukturę prywatną (m.in. gospodarstwa agroturystyczne) i publiczną (jak np. boiska sportowe, place zabaw, siłownie plenerowe). Samorząd gminny w przypadku tych pierwszych będzie spełniał przede wszystkim funkcję wspierającą, umożliwiającą ich rozwój i promocję, w tym drugim zaś podejmowane działania będą mieć przede wszystkim wymiar inwestycyjny, skupiający się na budowie, modernizacji, wymianie infrastruktury i urządzeń itp.

Kolejny zestaw zadań, zgrupowanych w ramach następnego celu operacyjnego (1.3), skupia się na zagadnieniach, obejmujących profilaktykę zdrowia oraz pomoc społeczną kierowaną do potrzebujących – pojedynczych osób bądź całych grup społecznych. Potrzeba zaakcentowania działań, związanych z udzielaniem świadczeń pomocy społecznej wynika nie tylko z wyzwań współczesności (m.in. wskutek pandemii COVID-19 i jej skutków, nowych problemów i zagrożeń cywilizacyjnych, czy migracji z Ukrainy), ale także z faktu, że na terenie gminy Borzęcin działa placówka (dom pomocy społecznej) o zasięgu ponadlokalnym, prowadzona przez samorząd gminny. Chociaż ideą działań z zakresu pomocy społecznej jest dostarczenie jej wszystkim potrzebującym, szczególne wsparcie skierowane zostanie do rodzin (w tym tych, w których występują problemy, np. wskutek uzależnień czy przemocy domowej), osób starszych, a także zagrożonych lub dotkniętych różnego rodzaju chorobami

i niepełnosprawnościami, a przez to mniej samodzielnych. Wsparcie to będzie prowadzone horyzontalnie, z uwzględnieniem nie tylko dedykowanych usług, ale również organizacji wydarzeń animujących, aktywizujących, włączających oraz – co istotne zwłaszcza w przypadku osób zagrożonych wykluczeniem z uwagi na ich problemy– integrujących ze społeczeństwem. Ważne ogniwo w tym procesie stanowić będą miejscowe organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, z którymi samorząd gminny będzie nawiązywał współpracę. Do zadań, związanych z szeroko pojętą polityką społeczną w zakresie zapewnienia porządku i bezpieczeństwa publicznego, będą należeć te ukierunkowane na minimalizowanie zagrożenia z tytułu katastrof naturalnych i klęsk żywiołowych. W przypadku gminy Borzęcin, dotkliwie doświadczonej w ostatnich latach przez powódzie, mają one szczególne znaczenie. Realizacja inwestycji zabezpieczających ludzi i mienie przed skutkami podtopień nie leży w kompetencjach samorządu gminnego, ale może podejmować on szereg aktywności uzupełniających, jak np. doposażenie sprzętowe i utrzymywanie wysokiej sprawności bojowej lokalnych jednostek OSP. Istotne będzie również przygotowanie mieszkańców, zwłaszcza tych najmłodszych, na wypadek zagrożeń, włącznie z nauką reagowania w sytuacjach kryzysowych. Szczególną rolę w tym procesie pełnić będą lokalne placówki oświatowe.

Ostatni cel operacyjny (1.4) w pierwszym obszarze tematycznym strategii poświęcono rozwojowi lokalnego aparatu administracyjnego, przez co rozumie się posiadanie odpowiedniego, dobrze wyposażonego zaplecza infrastrukturalnego, jak również posiadanie wysoko wykwalifikowanej kadry urzędniczej. Szczęólnego znaczenia w tym zakresie nabiera rozwój usług elektronicznych, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa dla użytkowników systemów cyfrowych oraz ich danych. Stąd też uzupełnieniem dla wdrażanych systemów będą szkolenia i instruktaże, którymi obejmie się zarówno zarządzającą nimi kadrę urzędniczą, jak i korzystających z nich mieszkańców. Istotnym wsparciem i partnerem dla jednostek gminy pozostają organizacje trzeciego sektora oraz wszelkie grupy i inicjatywy nieformalne. Samorząd będzie aktywnie je wspierał, także finansowo, organizując m.in. otwarte konkursy ofert na wspieranie realizacji zadań publicznych. Zakłada się ponadto dalszy rozwój współpracy międzysamorządowej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym (w tym w ramach lokalnej grupy działania). Ostatnim wyzwaniem w zakresie zintegrowanego zarządzania publicznego, z jakim w perspektywie roku 2030 zmierzy się gmina Borzęcin, będzie dostosowanie się do ogólnokrajowych wymogów planistycznych, obejmujące opracowanie i wdrożenie planu ogólnego oraz likwidację deficytu w zakresie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których obecność w dużej mierze przesądza o potencjale osadniczym oraz inwestycyjnym każdej jednostki samorządowej.

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

Tabela 3. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1. USŁUGI I ZARZĄDZANIE PUBLICZNE

Cel operacyjny 1.1. Zapewnienie nowoczesnej i efektywnej oferty wychowawczo-edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb i możliwości uczniów oraz stojących przed nimi wyzwań.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend ¹	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy ²
1.1.1.	Monitorowanie i ewentualne zmiany w sieci placówek oświatowych, adekwatnie do sytuacji demograficznej i potrzeb mieszkańców, a także możliwości organizacyjno-finansowych gminy.	Optymalizacja sieci placówek oświatowych Wzrost efektywności organizacyjno-finansowej systemu oświaty i wychowania Dostosowanie oferty do faktycznego zapotrzebowania społeczno-demograficznego	Średnia liczba dzieci w oddziale w gminie i/lub danej placówce Wydatki na oświatę w przeliczeniu na jednego ucznia w gminie i/lub danej placówce	Wójt i Rada Gminy Borzęcin	Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy Borzęcin, Szkoły, zespoły i przedszkola gminne, Kadry oświatowe, Rodzice
1.1.2.	Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie placówek oświatowych wraz z otoczeniem (remonty, przebudowy, rozbudowy, w tym pod kątem dostępności, ekonomii użytkowania, minimalizacji wpływu środowiskowego, modernizacja i wyposażenie pracowni, cyfryzacja, baza rekreacyjna i sportowa oraz zagospodarowanie terenów wokół placówek itp.).	Poprawa dostępności, stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności, efektywności energetycznej i kosztowej, neutralności środowiskowej bazy oraz wyposażenia placówek oświatowych Poprawa warunków pracy oraz nauki i opieki	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających dzieci i/lub młodzieży szkolnej w skali roku 	Urząd Gminy Borzęcin, Szkoły, zespoły i przedszkola gminne	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

¹ W wszystkich przypadkach oczekiwany trend wzrostowy należy rozumieć jako co najmniej utrzymanie aktualnego stanu.

² Katalog partnerów stanowi każdorazowo pewną propozycję i ma charakter otwarty. Współpraca partnerów może przybierać zarówno formę finansową, jak i pozafinansową.

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

		Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy placówek oświatowych			
1.1.3.	Rozwój oferty edukacyjnej i dodatkowej oraz systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży szkolnej, uwzględniających ich indywidualny potencjał, a także przyszłe wyzwania społeczne i zawodowe (zajęcia, warsztaty i kółka zainteresowań, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, np. instytucjami kultury i innymi, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, realizacja projektów, w tym wymian międzynarodowych, wsparcie rozwoju na podstawie pogłębionej diagnozy, doradztwo edukacyjne i zawodowe, systemy stypendialne, wsparcie psychologiczne i pedagogiczne, dostęp do specjalistów itp.).	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty w zakresie opieki, edukacji i wychowania, z uwzględnieniem różnych potrzeb i oczekiwań oraz możliwości dzieci i uczniów Podniesienie jakości i efektów kształcenia Wyrównanie i zwiększanie szans edukacyjnych i rozwojowych wszystkich dzieci i uczniów Wzmocnienie wszechstronnego i indywidualnego potencjału dzieci i uczniów Wyposażenie uczniów w kompetencje niezbędne w życiu społecznym i na rynku pracy	Liczba zajęć dodatkowych oraz liczba ich uczestników w skali roku Liczba projektów realizowanych przez placówki oświatowe oraz liczba ich uczestników w skali roku Liczba dzieci i/lub uczniów objętych różnego rodzaju wsparciem (np. pomoc psychologiczno-pedagogiczna i/lub doradztwo edukacyjne i/lub zawodowe i/lub stypendium) Wyniki egzaminów końcowych Liczba laureatów i finalistów olimpiad, konkursów przedmiotowych i/lub artystycznych i/lub zawodów sportowych	Szkoły, zespoły i przedszkola gminne	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku, Urząd Gminy Borzęcin, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Placówki oświatowe, w tym poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Rodzice, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Pożarna oraz inne podmioty działające w sferze bezpieczeństwa

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.1.4.	Realizacja programów wychowawczo-profilaktycznych w placówkach oświatowych (profilaktyka uzależnień, profilaktyka agresji i przemocy rówieśniczej, aktywizacja ruchowa, dbałość o zdrowie psychiczne, edukacja w zakresie bezpieczeństwa w szkole, na drodze, w Internecie itp.).	Likwidacja (lub ograniczenie) uzależnień, wszelkich form przemocy oraz innych problemów wśród dzieci, uczniów i całego środowiska oświatowego Poprawa zdrowia fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego dzieci, uczniów i całego środowiska oświatowego Poprawa bezpieczeństwa dzieci, uczniów i całego środowiska oświatowego Wzmocnienie wszechstronnego i indywidualnego potencjału dzieci i uczniów	Liczba działań zrealizowanych w ramach programów wychowawczo-profilaktycznych placówek oświatowych oraz liczba ich uczestników ↗ Liczba przypadków agresji fizycznej w placówkach oświatowych w skali roku ↘ Liczba przypadków uzależnień wśród dzieci i młodzieży szkolnej w skali roku ↘	Szkoły, zespoły i przedszkola gminne	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy Borzęcin, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Placówki oświatowe, w tym poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Rodzice, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Pożarna oraz inne podmioty działające w sferze bezpieczeństwa
1.1.5.	Zapewnienie kadr zarządzających i pedagogicznych, odpowiedniej pod kątem liczby i stopnia przygotowania, wraz ze wsparciem w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych, zastosowania nowoczesnych metod i form pracy z uczniem - w tym przy wykorzystaniu technik cyfrowych - oraz z dedykowanym systemem motywacyjnym.	Optimalizacja zatrudnienia i procesów kadrowych Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania kadr	Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia nauczycieli w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego ↗	Szkoły, zespoły i przedszkola gminne	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Ośrodki doskonalenia nauczycieli, Urząd Gminy Borzęcin

Cel operacyjny 1.2. Rozwój i wypromowanie lokalnej oferty w zakresie kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku, wzmacniającej atrakcyjność gminy dla mieszkańców oraz turystów i gości.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie instytucji kultury (budowa, remonty, przebudowy, rozbudowy, w tym pod kątem dostępności, ekonomii użytkowania, minimalizacji wpływu środowiskowego, doposażenie, cyfryzacja, zagospodarowanie terenów wokół itp.).	Poprawa dostępności, stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności, efektywności energetycznej i kosztowej, neutralności środowiskowej bazy oraz wyposażenia instytucji kultury Wyrównanie szans i dostępu wszystkich do kultury Poprawa warunków pracy oraz świadczenia usług i partycypacji w kulturze Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy instytucji kultury	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku ↗	Urząd Gminy Borzęcin, Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"
1.2.2.	Rozwój tradycyjnych i nowoczesnych funkcji świetlic i centrów wiejskich (np. zmiana podmiotu odpowiedzialnego i sposobu zarządzania, nowa organizacja i funkcje przestrzeni, rozwój oferty, przy uwzględnieniu potrzeb różnych grup mieszkańców, włączenie funkcji komercyjnej).	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty świetlic, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców	Liczba zajęć w ofercie świetlic oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Sołtysi i rady sołeckie, Świetlice	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe,

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

		Wyrównanie szans i dostępu wszystkich do kultury Zwiększenie roli świetlic w kreowaniu oferty, integracji i aktywizacji mieszkańców oraz wspieraniu ich w samorozwoju i działaniach na rzecz swoich społeczności lokalnych Wzrost integracji i wieloaspektowej aktywności mieszkańców			Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"
1.2.3.	Wzmocnienie potencjału oraz tradycyjnych i współczesnych funkcji Gminnej Biblioteki Publicznej w Borzęcinie (wraz z filiami) jako nowoczesnego centrum czytelnictwa, edukacji, informacji i nowych technologii oraz ośrodka życia społecznego (m.in. inwestycje, cyfryzacja, odpowiednie kadry, zapewnienie nowości wydawniczych, wydarzenia promujące książkę i czytanie, edukacja i promocja historii oraz tradycji, rozwój oferty w zakresie animacji, integracji, aktywizacji mieszkańców).	Poprawa dostępności, stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności, efektywności energetycznej i kosztowej, neutralności środowiskowej bazy oraz wyposażenia biblioteki Wyrównanie szans i dostępu wszystkich do kultury Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy biblioteki	Liczba czytelników, w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców ↗ Liczba wypożyczeń księgozbioru, w tym w przeliczeniu na 1 czytelnika ↗ Liczba wydarzeń organizowanych przez bibliotekę wraz z filiami w ciągu roku oraz liczba uczestników ↗	Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Borzęcin, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

		Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty biblioteki, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wzmocnienie potencjału integracyjnego, animacyjnego, edukacyjnego itp. biblioteki Wzrost integracji oraz aktywności kulturalnej i czytelniczej mieszkańców			
1.2.4.	Rozwój oferty gminnych instytucji kultury oraz pobudzanie do korzystania z niej różnych grup odbiorców (kontynuowanie i wprowadzanie nowych zajęć, kursów, warsztatów, współpraca z placówkami oświatowymi i innymi partnerami, grupy artystyczne i wspólnych zainteresowań itp.).	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty instytucji kultury, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wyrównanie szans i dostępu wszystkich do kultury Poprawa warunków dla rozwoju osobistego, wzmacniania tożsamości i więzi społecznych oraz (współ)działania mieszkańców Wzrost integracji oraz aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze	Liczba zajęć w ofercie instytucji kultury oraz liczba ich uczestników w skali roku 	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Borzęcin, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.2.5.	Kontynuowanie oraz organizacja nowych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących mieszkańców (festyny, pikniki, wiejskie potańcówki, dyskoteki, konkursy itp.), a także dużych wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych itp., budujących markę gminy, w szczególności bazujących na walorach i specjalizacjach lokalnych, jak np. rolnictwo, hodowla czy grzybiarstwo (Dni Gminy Borzęcin, Borzęckie Święto Grzyba itp.).	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty wydarzeń, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wzrost integracji i wieloaspektowej aktywności mieszkańców Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności oraz zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą	Liczba wydarzeń organizowanych przez instytucje kultury oraz liczba ich uczestników w skali roku 	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Borzęcin, Inne JST, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Media
1.2.6.	Rozwój oferty oraz promocja wykorzystująca potencjał i dorobek ważnych osobistości wywodzących się z gminy, jak np. Sławomir Mrozek (przygotowanie obchodów 100. rocznicy urodzin przypadającej w roku 2030 itp.), czy Józef Baran (Regionalny Konkurs Recytatorski Poezji Józefa Barana, Małopolska Nagroda Poetycka „Źródło” i „Małe Źródło” itp.).	Edukacyjne, turystyczne i promocyjne wykorzystanie potencjału i dorobku ważnych osobistości wywodzących się z gminy Wzrost integracji oraz aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności oraz zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą	Liczba zaangażowanych podmiotów (publicznych i/lub prywatnych) oraz uczestników obchodów 100. rocznicy urodzin Sławomira Mroźka na terenie gminy Liczba zaangażowanych podmiotów (publicznych i/lub prywatnych) oraz uczestników corocznych wydarzeń powiązanych z osobą Józefa Barana 	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie, Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Borzęcin, Inne JST, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Media
1.2.7.	Doskonalenie kadr kultury (różne formy doskonalenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych, w tym pod kątem wprowadzania nowej oferty itp.)	Optimalizacja zatrudnienia i procesów kadrowych Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania kadr	Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego 	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Borzęcin, Podmioty szkoleniowo-doradcze

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.2.8.	Ochrona i opieka nad zabytkami oraz dbałość o dziedzictwo niematerialne (badania i publikacje, digitalizacja zasobów, tematyczna oferta, wydarzenia, projekty, edukacja, prowadzenie i wsparcie zespołów, np. Zespołu Pieśni i Tańca „Borzęcin”, wsparcie i współpraca z lokalnymi organizacjami, twórcami i pasjonatami, prace przy zabytkach na terenie gminy itp.), z uwzględnieniem również jego wielokulturowości (kultura romska i żydowska itp.)	Zachowanie krajobrazu oraz wzmocnienie tożsamości historyczno-kulturowej gminy i mieszkańców Ochrona oraz poprawa stanu technicznego, dostępności, funkcjonalności, estetyki obiektów zabytkowych Wzrost integracji oraz aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności i zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą	Liczba obiektów zabytkowych, które zostały objęte inwestycjami gminnymi Liczba grup artystycznych przy Gminnym Ośrodku Kultury w Borzęcinie oraz liczba ich członków	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie, Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych, Organizacje pozarządowe, Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Media
1.2.9.	Rozwój sieci szlaków turystycznych i kulturowych, zintegrowanych lokalnie i ponadlokalnie, uwzględniających najpiękniejsze miejsca i największe atrakcje gminy (dwory, kościoły, przydrożne kapliczki i krzyże, cmentarze wojenne i miejsca pamięci, zabytkowa drewniana zabudowa wsi i przysiółków, lasy i zbiorniki wodne), wraz z promocją i animacją (np. przygotowanie i organizacja gier terenowych/questów łączących elementy zabawy, nauki oraz odkrywania walorów środowiskowych i kulturowych gminy).	Poprawa dostępności, stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności szlaków turystycznych i kulturowych Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wzrost integracji i wieloaspektowej aktywności mieszkańców	Długość szlaków turystycznych i/lub kulturowych na terenie gminy, liczba wydarzeń zorganizowanych przy ich wykorzystaniu oraz liczba ich uczestników w skali roku	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Różne grupy, zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Media

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

		Wzmocnienie dotychczasowych i wykreowanie nowych atrakcji turystycznych wraz z ich wypromowaniem i upowszechnieniem Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności i zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą			
1.2.10.	Kreowanie warunków dla rozwoju turystyki rowerowej, w oparciu o walory krajoznawczo-przyrodnicze i historyczno-kulturowe gminy (rozwój i integracja tras wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz dedykowanym oznakowaniem, promocja i animacja itp.), w tym we współpracy z innymi samorządami (m.in. Szczurowa, Radłów, Wierzchosławice, Brzesko, Dębno).	Poprawa dostępności, stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności infrastruktury rowerowej i towarzyszącej Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty turystyki rowerowej, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wzmocnienie dotychczasowych i wykreowanie nowych atrakcji turystycznych wraz z ich wypromowaniem i upowszechnieniem Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności i zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą	Długość dróg dla rowerów na terenie gminy ↗ Liczba odcinków dróg dla rowerów posiadających swoją kontynuację za granicą gminy ↗ Liczba wydarzeń rowerowych (wyścigów, rajdów itp.) oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Przedsiębiorcy, Kluby i organizacje sportowe, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Media

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.2.11.	Rozwój edukacji ekologicznej i turystyki przyrodniczej w oparciu o walory lasów Radłowsko-Wierchosławickiego i Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz zbiorników wodnych (ścieżki przyrodnicze, punkty obserwacyjne, dedykowane zajęcia i wydarzenia, gry terenowe, oferta dla miłośników fotografowania przyrody itp.)	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty edukacji ekologicznej i turystyki przyrodniczej, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Edukacyjne i turystyczne wykorzystanie walorów lasów Radłowsko-Wierchosławickiego i Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz zbiorników wodnych Wzmocnienie dotychczasowych i wykreowanie nowych atrakcji turystycznych wraz z ich wypromowaniem i upowszechnieniem Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności i zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą	Liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury turystycznej w obrębie lasów Radłowsko-Wierchosławickiego i Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i/lub zbiorników wodnych oraz liczba odwiedzających w skali roku Liczba wydarzeń bazujących na walorach lasów Radłowsko-Wierchosławickiego i Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i/lub zbiorników wodnych oraz liczba uczestników w skali roku Liczba zajęć terenowych realizowanych przez placówki oświatowe, bazujących na walorach lasów Radłowsko-Wierchosławickiego i Bratucickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i/lub zbiorników wodnych oraz liczba uczestników	Szkoły, zespoły i przedszkola gminne, Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie, Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Pasjonaci lokalni, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Media
1.2.12.	Zagospodarowanie akwenów poźwirowych w kierunku rekreacyjno-turystycznym (we współpracy z właścicielami terenów i biznesem, po zakończeniu eksploatacji złóż).	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców	Liczba nowopowstałych atrakcji turystycznych na bazie akwenów poźwirowych oraz liczba odwiedzających w skali roku	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Właściciele terenów, Przedsiębiorcy, Kluby i organizacje sportowe, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

		Turystyczne wykorzystanie akwenów poźwirowych Wzmocnienie dotychczasowych i wykreowanie nowych atrakcji turystycznych wraz z ich wypromowaniem i upowszechnieniem Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności i zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą			
1.2.13.	Wsparcie rozwoju i promocja oferty agro-, eko-, hipo- i apiturystyki (w tym pomoc w tworzeniu i przekształcaniu w gospodarstwa specjalistyczne, zagrody edukacyjne i tematyczne, wypoczynku i odzyskiwania zdrowia itp.) wraz z dedykowaną infrastrukturą i nowoczesnymi systemami organizacyjno-marketingowymi.	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty agro-, eko-, hipo- i apiturystyki, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wzmocnienie dotychczasowych i wykreowanie nowych atrakcji turystycznych wraz z ich wypromowaniem i upowszechnieniem Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności i zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą	Liczba gospodarstw prowadzących działalność w zakresie agro-, eko-, hipo- i apiturystyki oraz liczba odwiedzających w skali roku 	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Ośrodki doradztwa rolniczego, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Media

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.2.14.	Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie służące amatorskiej i profesjonalnej aktywności sportowej i rekreacyjnej, w tym pod kątem zróżnicowania oferty i poprawy jej dostępności w skali całej gminy i przez cały rok (remonty, przebudowy, rozbudowy itp.).	Poprawa dostępności, stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności, efektywności energetycznej i kosztowej, neutralności środowiskowej bazy służącej amatorskiej i profesjonalnej aktywności sportowej i rekreacyjnej Wyrównanie szans i dostępu wszystkich do sportu, rekreacji i wypoczynku Poprawa warunków dla wypoczynku, aktywnego spędzania czasu wolnego i profesjonalnego uprawiania sportu	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku ↗	Urząd Gminy Borzęcin, Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
1.2.15.	Tworzenie dostępnych, atrakcyjnych, estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, wraz z ich utrzymaniem i animacją, ze szczególnym uwzględnieniem terenów służących wypoczynkowi, integracji i aktywizacji mieszkańców oraz obsłudze ruchu turystycznego (place zabaw, strefy rekreacji i wypoczynku, tężnie, sprzęt do ćwiczeń na świeżym powietrzu, mała architektura, komunikacja, oświetlenie, miejsca parkingowe, węzły sanitarne itp.).	Poprawa dostępności, stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności przestrzeni publicznych Poprawa warunków dla integracji i wieloaspektowej aktywizacji mieszkańców Wzmocnienie dotychczasowych i wykreowanie nowych atrakcji turystycznych wraz z ich wypromowaniem i upowszechnieniem	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych przestrzeni publicznych ↗	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje kultury, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Sołtysi i rady sołeckie

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

		Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności i zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą			
1.2.16.	Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej (nowe dyscypliny i nowe grupy docelowe, animacja obiektów na terenie gminy itp.), w szczególności poprzez współpracę finansową i pozafinansową otwarte konkursy ofert, wspólne projekty itp.) z klubami i organizacjami sportowymi, wraz z promowaniem aktywnych form spędzania wolnego czasu wśród mieszkańców.	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty sportowej i rekreacyjnej, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wyrównanie szans i dostępu wszystkich do sportu, rekreacji i wypoczynku Wzrost integracji oraz aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba klubów i organizacji sportowych oraz liczba ich członków ↗ Wysokość środków przekazanych klubom i innym organizacjom na wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu ↗ Liczba różnych dyscyplin sportowych dostępnych w klubach i innych organizacjach na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Borzęcin, Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe
1.2.17.	Kontynuowanie oraz organizacja nowych wydarzeń sportowych, rekreacyjnych i krajoznawczych (gry, zawody, turnieje, ligi, rajdy, biegi, wycieczki itp.), także o zasięgu ponadlokalnym (m.in. Borzęcińska Dycha, Mistrzostwa Małopolski w Szachach).	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty wydarzeń, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Wzrost integracji oraz aktywności ruchowej mieszkańców Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności oraz zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą	Liczba wydarzeń sportowych i/lub rekreacyjnych i/lub krajoznawczych oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Borzęcin, Inne JST, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Media

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.2.18.	Rozwój i promocja wędkarstwa, we współpracy z sektorem prywatnym (wsparcie inicjatyw kreujących nowe atrakcje, szczególnie te wyróżniające gminę na tle jednostek o podobnych zasobach i potencjałach, organizacja zawodów o zasięgu ponadlokalnym itp.).	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty czasu wolnego, z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Turystyczne wykorzystanie zbiorników wodnych Wzmocnienie dotychczasowych i wykreowanie nowych atrakcji turystycznych wraz z ich wypromowaniem i upowszechnieniem Wzrost atrakcyjności osadniczej i turystycznej, rozpoznawalności i zainteresowania gminą, jej walorami i ofertą	Liczba wędkarzy (jako członków kół wędkarskich) ↗ Liczba dedykowanych wydarzeń oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗	Urząd Gminy Borzęcin, Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kluby i organizacje sportowe, Przedsiębiorcy, Koła wędkarskie, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Media
Cel operacyjny 1.3. Wdrożenie kompleksowej i skutecznej polityki społecznej i zdrowotnej oraz w zakresie bezpieczeństwa publicznego.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.3.1.	Rozwój profilaktyki, edukacja i promocja zdrowia (w tym również profilaktyka uzależnień oraz pomoc dla osób uzależnionych i współuzależnionych).	Poprawa profilaktyki na terenie gminy Wzrost świadomości mieszkańców oraz upowszechnienie zachowań i postaw prozdrowotnych Podniesienie poziomu zdrowia fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego mieszkańców	Liczba akcji profilaktycznych oraz liczba uczestników w skali roku ↗	Urząd Gminy Borzęcin, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Firmy farmaceutyczne i medyczne

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.3.2.	Promocja i edukacja oraz wsparcie rodzin w prawidłowym rozwoju, w szczególności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i rozwiązywaniu pojawiających się problemów i trudności (wzmacnianie kompetencji rodziców i opiekunów, praca bezpośrednia z rodzinami, pomoc finansowa i pozafinansowa, wsparcie i poradnictwo specjalistyczne itp.).	Poprawa dostępności i jakości systemu promocji i wsparcia rodzin, w szczególności tych w trudnej sytuacji Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym np. objętych pracą socjalną i/lub asystenturą i/lub wsparciem materialnym i finansowym	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Borzęcin, Instytucje pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, w tym poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"
1.3.3.	Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrona i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy (działania informacyjno-edukacyjne, profesjonalne wsparcie, ciągłe podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy oraz doskonalenie procesów współpracy itp.).	Poprawa skuteczności systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych i rodzinnych, w szczególności przemocy domowej Poprawa dostępności i jakości systemu ochrony i wsparcia pokrzywdzonych	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” Liczba korzystających z pomocy społecznej jako osoby dotknięte przemocą domową	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie, Zespół Interdyscyplinarny	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje pomocy społecznej Urząd Gminy Borzęcin, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki ochrony zdrowia, Placówki oświatowe, w tym poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Policja, Straż Pożarna oraz inne podmioty działające w sferze bezpieczeństwa, Sądy

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.3.4.	Gmina Przyjazna Seniorom - doskonalenie i rozwój usług dla osób starszych (pomoc finansowa i pozafinansowa, usługi opiekuńcze, specjalistyczne, placówki wsparcia dziennego i całodobowego – inwestycje, oferta itp.), ich wieloaspektowa aktywizacja (społeczna, kulturowa, cyfrowa, ruchowa, zawodowa itp., w tym poprzez udział w Ogólnopolskiej Karcie Seniora), współpraca w tym zakresie (deinstytucjonalizacja) i wsparcie różnych inicjatyw i form samoorganizowania się seniorów (np. Klub Senior +, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Rada Seniorów), kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie oraz budowanie więzi i dialogu międzypokoleniowego, a także pomoc ich rodzinom i opiekunom (wytchnieniowa itp.).	Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia osób starszych, a także ich rodzin i opiekunów Wzrost integracji społecznej i wieloaspektowej aktywności osób starszych Poprawa komfortu i jakości życia osób starszych, a także ich rodzin i opiekunów	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym np. korzystających z usług opiekuńczych i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych i/lub opieki wytchnieniowej Liczba organizacji seniorskich na terenie gminy oraz liczba ich członków Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom oraz liczba ich uczestników w skali roku	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie, Regionalne Centrum Rehabilitacji i Pomocy Społecznej w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku, Urząd Gminy Borzęcin, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"
1.3.5.	Wspomaganie, aktywizacja i integracja osób oraz rodzin zagrożonych lub dotkniętych niepełnosprawnościami oraz wsparcie (pomoc finansowa i pozafinansowa, usługi asystenckie, opiekuńcze, specjalistyczne, pomoc wytchnieniowa itp.).	Poprawa dostępności i jakości systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów Wzrost integracji społecznej i wieloaspektowej aktywności osób z niepełnosprawnościami Poprawa komfortu i jakości życia osób z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym np. korzystających z usług opiekuńczych i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych i/lub opieki wytchnieniowej i/lub asystenta osoby niepełnosprawnej Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami oraz liczba ich uczestników	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie, Regionalne Centrum Rehabilitacji i Pomocy Społecznej w Borzęcinie	Administracja rządowa, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku, Urząd Gminy Borzęcin, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.3.6.	Aktywna polityka mieszkaniowa i kreowanie dogodnych warunków do rozwoju budownictwa wielorodzinnego oraz indywidualnego (działania planistyczne, organizacyjno-prawne, inwestycyjne, w tym rozwój i modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego, głównie pod kątem potrzeb polityki społecznej, udział w programach rządowych, m.in. budowa mieszkań w ramach SIM Małopolska, uzbrajane osiedli mieszkaniowych w niezbędną infrastrukturę).	Poprawa warunków dla rozwoju budownictwa wielorodzinnego oraz indywidualnego Zapewnienie dostępności mieszkań na terenie gminy Poprawa dostępności, stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności, efektywności energetycznej i kosztowej, neutralności środowiskowej gminnego zasobu mieszkaniowego Wzrost możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkaniowych itp. oraz zwiększenie kompetencji samodzielnego życia społecznego i zawodowego osób w szczególnej/trudnej sytuacji Poprawa atrakcyjności osadniczej gminy	Odsetek budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania w gminie w ogóle nowych budynków w gminach powiatu brzeskiego 	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, SIM Małopolska sp. z o. o., Inne JST, Instytucje pomocy społecznej
1.3.7.	Zapewnienie kadr pomocy społecznej, odpowiednich pod kątem liczby i stopnia przygotowania, wraz ze wsparciem w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz z dedykowanym systemem motywacyjnym.	Optimalizacja zatrudnienia i procesów kadrowych Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania kadr	Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika pomocy społecznej w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego 	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie, Regionalne Centrum Rehabilitacji i Pomocy Społecznej w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, Urząd Gminy Borzęcin, Podmioty szkoleniowo-doradcze

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.3.8.	Przeciwdziałanie katastrofom i klęskom żywiołowym (powódzie, susze, pożary itp.) oraz minimalizowanie ich skutków (wspieranie dedykowanych inwestycji, właściwe zagospodarowanie przestrzeni, aktualizacja i integracja systemów i procedur, monitoring, informacja i edukacja mieszkańców itp.), w szczególności poprzez współpracę z innymi samorządami oraz PGW Wody Polskie.	Wzmocnienie odporności, zmniejszenie zagrożenia związanego z występowaniem katastrof z klęsk żywiołowych oraz innych zagrożeń, zminimalizowanie ich skutków Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Wysokość strat w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof ↓	Urząd Gminy Borzęcin	PGW Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Policja, Straż Pożarna oraz inne podmioty działające w sferze bezpieczeństwa
1.3.9.	Promocja oraz kompleksowe wsparcie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym również ich działalności animacyjnej, oświatowej, wychowawczej itp. (remonty, przebudowa i rozbudowa remiz, tworzenie infrastruktury rozwijającej umiejętności oraz sprawność fizyczną strażaków, doposażenie w sprzęt gaśniczy, ratowniczy itp.).	Poprawa gotowości interwencyjnej służb pożarniczych Zwiększenie bezpieczeństwa strażaków w trakcie akcji ratowniczo-gaśniczych Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych remiz strażackich ↗ Średni wiek grup sprzętowych użytkowanych przez jednostki OSP ↓ Liczba strażaków ochotników na terenie gminy, w tym w ramach młodzieżowych drużyn pożarniczych ↗	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Policja, Straż Pożarna oraz inne podmioty działające w sferze bezpieczeństwa
1.3.10.	Działania z zakresu obronności cywilnej (tworzenie, modernizacja i utrzymanie infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności, rozwój monitoringu wizyjnego miejsc i infrastruktury krytycznej, profesjonalne kursy, szkolenia i ćwiczenia z podstaw obronności dla pracowników samorządowych oraz mieszkańców, wzmocnienie i wykorzystanie potencjału Strzelnicy LOK Bielcza itp.).	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa, obsługi broni, pierwszej pomocy, podstaw łączności, walki wręcz itp. Upowszechnienie postaw i zachowań unikania oraz właściwego reagowania w sytuacjach zagrożeń	Liczba zrealizowanych przez gminę kursów z podstaw obronności dla pracowników samorządowych i/lub mieszkańców, w tym młodzieży szkolnej oraz liczba ich uczestników ↗	Urząd Gminy Borzęcin, Szkoły gminne	Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Inne JST, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Wojska Obrony Terytorialnej, Policja, Straż Pożarna oraz inne podmioty działające w sferze bezpieczeństwa, Koło strzeleckie i strzelnica

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

		Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy			
1.3.11.	Rozwój informacji i edukacji na rzecz bezpieczeństwa (unikanie niebezpieczeństw, w szczególności w ruchu drogowym, kształtowanie zachowań na wypadek sytuacji zagrożenia i zjawisk ekstremalnych, udzielanie pierwszej pomocy itp.).	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa, pierwszej pomocy itp. Upowszechnienie postaw i zachowań unikania oraz właściwego reagowania w sytuacjach zagrożeń Zapobieganie zagrożeniom, zminimalizowanie ich skutków Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Liczba akcji społecznych dedykowanych bezpieczeństwu oraz liczba ich uczestników ↗ Liczba zajęć z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa w szkołach z udziałem Policji i/lub Straży Pożarnej oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗	Szkoły, zespoły i przedszkola gminne	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Borzęcin, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Policja, Straż Pożarna oraz inne podmioty działające w sferze bezpieczeństwa, Media
Cel operacyjny 1.4. Doskonalenie administracji i zarządzania, wsparcie społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwój procesów współpracy.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.4.1.	Profesjonalne zarządzanie kadrami urzędu gminy i jednostek gminnych, w tym zapewnienie odpowiedniego pod względem liczby i przygotowania zespołu, oraz motywowanie i wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji zawodowych.	Optimalizacja zatrudnienia i procesów kadrowych Podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz zaangażowania kadr	Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego ↗	Urząd Gminy Borzęcin i jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Pracownicy samorządowi, Podmioty szkoleniowo-doradcze, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.4.2.	Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie administracji lokalnej (remonty, przebudowy, rozbudowy, w tym pod kątem dostępności – likwidacja barier architektonicznych i projektowanie uniwersalne, ekonomii użytkowania, minimalizacji wpływu środowiskowego itp., doposażenie).	Poprawa dostępności, stanu technicznego, funkcjonalności, estetyki i atrakcyjności, efektywności energetycznej i kosztowej, neutralności środowiskowej bazy oraz wyposażenia administracji lokalnej Poprawa warunków pracy oraz świadczenia i korzystania z usług Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy administracji lokalnej	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku ↗ Liczba zinwentaryzowanych barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, które nie zostały zlikwidowane ↘	Urząd Gminy Borzęcin i jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
1.4.3.	Rozwój e-administracji i e-usług wraz z upowszechnieniem korzystania z nich przez mieszkańców i przedsiębiorców, z zapewnieniem cyberbezpieczeństwa (cykliczne audyty, zakup sprzętu, oprogramowania i licencji, doskonalenie kadr, kampanie społeczne, szkolenia cyfrowe dla różnych grup mieszkańców, w tym realizowane przez instytucje lokalne).	Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie pracy administracji lokalnej Poprawa dostępności, różnorodności i jakości e-usług Zwiększenie liczby spraw realizowanych elektronicznie Rozwój kompetencji cyfrowych i wzrost e-aktywności mieszkańców Poprawa poziomu cyberbezpieczeństwa	Liczba dostępnych e-usług ↗ Odsetek usług realizowanych przez urząd z użyciem cyfrowych form komunikacji ↗ Liczba incydentów naruszenia bezpieczeństwa teleinformatycznego, w podziale na ich rodzaje Liczba mieszkańców, którzy nabyli lub rozwinęli swoje kompetencje cyfrowe ↗	Urząd Gminy Borzęcin i jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.4.4.	Doskonalenie systemu komunikacji i dialogu samorządu z mieszkańcami, w tym zapewnienie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej administracji (m.in. modernizacja i stała aktualizacja strony gminy, wydawanie lokalnej gazety – pisma społeczno-kulturalnego „Kurier Borzęcki”, spotkania, konsultacje społeczne itp.).	Poprawa sprawności i efektywności procesów komunikacji i dialogu samorządu z mieszkańcami i innymi interesariuszami	Liczba odwiedzin zmodernizowanej strony internetowej gminy ↗ Liczba spotkań publicznych organizowanych przez urząd oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗	Wójt i Rada Gminy Borzęcin, Urząd Gminy Borzęcin, Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, PFRON, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe
1.4.5.	Wsparcie i promocja wolontariatu, działalności w ramach inicjatyw społecznych i organizacji pozarządowych oraz innych form zaangażowania obywatelskiego (organizacja akcji i kampanii informacyjnych oraz społecznych, edukacja obywatelska, wsparcie oraz współpraca finansowa i pozafinansowa z NGO, projekty, upowszechnienie i unowocześnienie funduszu sołeckiego itp.).	Wzrost świadomości, integracji oraz aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców Włączenie mieszkańców w zarządzanie sprawami publicznymi Wielowymiarowy rozwój trzeciego sektora Rozwój procesów współpracy finansowej i pozafinansowej samorządu z organizacjami pozarządowymi Poprawa jakości oraz unowocześnienie i usprawnienie świadczonych usług wraz z optymalizacją finansową	Liczba wolontariuszy w szkołach na terenie gminy ↗ Liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym w ramach otwartych konkursów ofert i/lub w formie małych grantów oraz ich sumaryczna wartość ↗ Liczba osób uczestniczących w zebraniach wiejskich dotyczących wydatkowania środków funduszu sołeckiego ↗	Wójt i Rada Gminy Borzęcin, Urząd Gminy Borzęcin, Szkoły, zespoły i przedszkola gminne	Jednostki organizacyjne gminy, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat", Sołtysi i rady sołeckie

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.4.6.	Rozwój współpracy międzysamorządowej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym, również międzynarodowym (współpraca w ramach Stowarzyszenia „Wrota Karpat”, udział w formach samorządowych, w tym m.in. w Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Małopolski itp.).	Rozwój procesów współpracy międzysamorządowej, międzyorganizacyjnej i międzysektorowej Przyspieszenie realizacji celów i zadań przy jednoczesnej optymalizacji lub obniżeniu kosztów własnych, osiągnięcie efektu synergii	Liczba projektów realizowanych we współpracy gminy i co najmniej jednego partnera krajowego i/lub zagranicznego, ich wartość oraz liczba beneficjentów 	Wójt i Rada Gminy Borzęcin, Urząd Gminy Borzęcin i jednostki organizacyjne gminy	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"
1.4.7.	Opracowanie i przyjęcie planu ogólnego, który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.	Spełnienie nowego obowiązku ustawowego w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego Ład przestrzenny	Uchwalenie planu ogólnego gminy (który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy)	Wójt i Rada Gminy Borzęcin, Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Brzesku, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Podmioty szkoleniowo-doradcze z zakresu planowania przestrzennego
1.4.8.	Opracowanie i przyjęcie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z ich udostępnianiem w formie cyfrowej.	Stworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju gminy Ład przestrzenny	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem gminy	Wójt i Rada Gminy Borzęcin, Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Brzesku, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Podmioty szkoleniowo-doradcze z zakresu planowania przestrzennego

OBSZAR STRATEGICZNY 2.

WARUNKI DLA ROZWOJU

Cel strategiczny 2.

Zapewnienie warunków dla trwałego zrównoważonego rozwoju gminy, gwarantujących komfort mieszkańców, ochronę środowiska oraz stymulujących rozwój gospodarki i rynku pracy.

Cele operacyjne:

2.1. Rozwój infrastruktury i usług komunalnych, skuteczna ochrona zasobów środowiskowych oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu.

2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa bezpieczeństwa ruchu.

2.3. Poprawa warunków dla inwestowania, prowadzenia biznesu i podejmowania pracy na terenie gminy wraz z aktywizacją zawodową i przedsiębiorczą mieszkańców.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Zakres tematyczny drugiego obszaru strategicznego, nazwanego „Warunki dla rozwoju”, koncentruje się przede wszystkim na działaniach infrastrukturalnych, zmierzających do podniesienia komfortu mieszkania i wypoczyniania oraz możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy Borzęcin, przy jednoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska naturalnego. Cel strategiczny, określony jako „Zapewnienie warunków dla trwałego zrównoważonego rozwoju gminy, gwarantujących komfort mieszkańców, ochronę środowiska oraz stymulujących rozwój gospodarki i rynku pracy”, definiowany jest trzema celami operacyjnymi.

Pierwszy z nich (2.1) grupuje zadania związane z rozwojem i funkcjonowaniem infrastruktury komunalnej, ze szczególnym uwzględnieniem urządzeń sieciowych. Kwestia ta nabiera szczególnego znaczenia w przypadku gminy Borzęcin z uwagi na istniejące deficyty, szczególnie w zakresie sieci kanalizacyjnej, której jednostka nie posiada. Samorząd gminny, mając na uwadze potrzeby w tym zakresie, będzie prowadzić zrównoważoną i perspektywiczną gospodarkę wodno-ściekową. W 2030 r. gmina Borzęcin ma posiadać własną oczyszczalnię ścieków, z podłączeniem do niej części zwartej zabudowy. Wsparciem i kontrolą rozwiązań alternatywnych objęte zostaną te obszary, dla których rozbudowa infrastruktury sieciowej nie będzie mieć uzasadnienia technicznego i ekonomicznego. Duży nacisk zostanie położony na podnoszenie bioróżnorodności oraz retencjonowanie wody i jej oszczędne użytkowanie, co jest istotne także z uwagi na fakt, że dla wielu budynków mieszkalnych źródło surowca stanowią studnie przydomowe, a coraz częściej przydarzające się okresy bezopadowe i susze powodują jego niedobory. Także oszczędnemu gospodarowaniu zasobami, tyle że w zakresie energii, poświęcone są zadania związane z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej oraz magazynowaniem energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych, które jednocześnie mają wpływ na bezpieczeństwo publiczne i ekologiczne. Wsparcie w zakresie, na jaki zezwalają przepisy prawa, skierowane zostanie również do prywatnych inwestorów. Osobnym wyzwaniem jest doskonalenie gospodarki odpadami komunalnymi, z naciskiem na ograniczenie masy wytwarzanych odpadów oraz jak najwyższy poziom segregacji i odzysku, a także dbanie o czystość miejsc publicznych. Strategia postępowania zakłada ponadto adresowane do wszystkich mieszkańców i innych interesariuszy działania uświadamiające, edukujące i wspierające kształtowanie kultury ekologicznej, w dużej mierze decydujące o długoterminowym sukcesie (efektach) pozostałych przedsięwzięć.

Kolejny cel operacyjny (2.2) poświęcony jest zagadnieniom związanym z szeroko pojętą dostępnością komunikacyjną i mobilnością, w ramach których kluczową rolę odgrywa infrastruktura, na czele z posiadaniem wydolnego, bezpiecznego i odpowiadającego potrzebom systemu transportowego. Realizowane zadania będą koncentrować się na modernizacji, rozbudowie oraz – w uzasadnionych przypadkach, np. warunkowanych otwieraniem nowych lub wzmacnianiem dostępności istniejących terenów mieszkaniowych czy inwestycyjnych – budowie ciągów drogowych, pieszych oraz rowerowych. Znaczenie tych ostatnich wiąże się także z ułatwieniem mieszkańcom gminy dojazdów do kluczowych punktów realizacji usług publicznych i komercyjnych oraz miejsc przesiadkowych – za takie może być uznany przystanek kolejowy Biadolino, zlokalizowany tuż za południową granicą jednostki, oddalony od centrum Bielczy o kilka kilometrów. Realizacja tego rodzaju inwestycji powiązana jest z kolejnym zadaniem w ramach celu, związanym z rozwijaniem i promowaniem transportu zbiorowego, także we współpracy z innymi podmiotami. Przykładem takiej współpracy, obecnym również na terenie gminy Borzęcin, są kursy Małopolskich Linii Dowozowych, realizowane przez samorządową spółkę Koleje Małopolskie. Działaniem uzupełniającym będzie rozwój i modernizacja oświetlenia ulicznego, z naciskiem na wdrażanie rozwiązań proekologicznych i energooszczędnych, z zastosowaniem inteligentnego sterowania.

Trzeci cel operacyjny (2.3) odnosi się przede wszystkim do zagadnień, związanych z prowadzeniem na terenie gminy Borzęcin działalności gospodarczej, przy jednoczesnej aktywizacji zawodowej jej mieszkańców i rozwiązywaniu problemów występujących na lokalnym rynku pracy. Wymiar inwestycyjny tych zadań będzie sprowadzał się do rozbudowy układu drogowego na terenie oraz w obrębie strefy aktywności gospodarczej w Borzęcinie, ułatwiając jej skomunikowanie z drogami wojewódzkimi. W strefie uzupełniona zostanie także pozostała niezbędna infrastruktura umożliwiającą inwestorom budowę zakładów produkcyjno-usługowych (wodociąg, oczyszczalnia ścieków itp.). Z kolei w ramach działań „miękkich” prowadzone będzie wielowymiarowe wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, sprowadzające się m.in. do usług wspierających, szkoleniowych, doradczych oraz do promocji gminy i jej walorów, jako miejsca sprzyjającego prowadzeniu i rozwijaniu działalności gospodarczych. W tym zakresie podstawowa strategia postępowania będzie się opierała na współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami, jak instytucje otoczenia biznesu czy ośrodki doradztwa rolniczego. Podobnie w przypadku przedsięwzięć ukierunkowanych na wzmocnienie zasobów rynku pracy. Gmina będzie prowadziła działania własne i podejmowała współpracę z instytucjami zajmującymi się kształceniem ustawicznym i zgodnym z potrzebami pracodawców, a także z instytucjami rynku pracy (urząd pracy, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, ośrodki LOWE itp.) na rzecz zapewnienia dedykowanej oferty oraz aktywizacji edukacyjnej, zawodowej i przedsiębiorczej mieszkańców.

Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2. WARUNKI DLA ROZWOJU

Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury i usług komunalnych, skuteczna ochrona zasobów środowiskowych oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.1.1.	Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową, w oparciu o wieloletni plan wdrożeniowy, wraz ze wsparciem i kontrolą rozwiązań alternatywnych dla kanalizacji sieciowej na obszarach trudno dostępnych i o niskiej gęstości zabudowy.	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług wodno-kanalizacyjnych Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw wody oraz odpowiedniej jakości wody pitnej wraz z optymalizacją zużycia Ograniczenie zanieczyszczeń przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona i poprawa stanu środowiska Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej	Długość sieci i/lub liczba nowych przyłączy do sieci kanalizacyjnej / wodociągowej ↗ Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji / wodociągu ↗ Liczba awarii sieci kanalizacyjnej / wodociągowej ↘	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
2.1.2.	Działania w zakresie tworzenia błękitno-zielonej infrastruktury, ochrony i odtwarzania bioróżnorodności, zwiększania retencji opadowej i udziału powierzchni biologicznie czynnej (np. zieleni, wprowadzanie w krajobraz powierzchni chłonnych, porośniętych	Poprawa retencji, bardziej racjonalna gospodarka zasobami wodnymi na terenie gminy Wzmocnienie odporności, zmniejszenie zagrożenia	Liczba projektów w zakresie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury i/lub bioróżnorodności zrealizowanych przez gminę ↗	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne gminy, Organizacje pozarządowe

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

	roślinnością wodolubną, zbiorniki na deszczówkę przy budynkach i obiektach użyteczności publicznej oraz wsparcie inicjatyw prywatnych, projektowanie i budowa zbiorników retencyjnych, ograniczanie uszczelnionych powierzchni oraz stosowanie eko-nawierzchni przepuszczających wodę), a także ochrona i promocja naturalnych obszarów retencji wody (w lasach na terenie gminy), wraz z edukacją w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.	związanego z występowaniem klęsk żywiołowych, zminimalizowanie ich skutków Odtworzenie i wzbogacenie różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz prawidłowego funkcjonowania ekosystemów Poprawa warunków aerosanitarnych i ochrona przed falami upałów	Liczba i pojemność zbiorników na deszczówkę przy budynkach i obiektach użyteczności publicznej i/lub przekazanych mieszkańcom 		
2.1.3.	Wsparcie informacyjne i konsultacyjne dla mieszkańców w zakresie realizacji założeń uchwały antysmogowej (wymiana nieekologicznych źródeł ciepła wraz z niezbędnymi działaniami termomodernizacyjnymi), przy równoczesnym monitoringu jakości powietrza i realizacji kontroli palenisk.	Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń oraz poprawa jakości powietrza	Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami 	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
2.1.4.	Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej.	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i obniżenie kosztów energii Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń oraz poprawa jakości powietrza	Liczba i/lub odsetek budynków użyteczności publicznej, które zostały poddane termomodernizacji 	Urząd Gminy Borzęcin i jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

2.1.5.	Realizacja inwestycji gminnych oraz programów wspierających inicjatywy prywatne w zakresie upowszechniania produkcji, dystrybucji, wykorzystania i magazynowania energii ze źródeł odnawialnych (instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła itp.).	Zróźnicowanie źródeł wytwarzania energii oraz wzrost udziału energii z OZE w miksie energetycznym gminy Zwiększenie efektywności energetycznej i obniżenie kosztów energii Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń oraz poprawa jakości powietrza Poprawa bezpieczeństwa energetycznego	Liczba i/lub odsetek budynków i obiektów użyteczności publicznej, które korzystają z energii z OZE ↗ Liczba zrealizowanych przy dofinansowaniu publicznym przedsięwzięć w zakresie instalacji OZE w budynkach prywatnych na terenie gminy ↗ Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami stężeń substancji szkodliwych w powietrzu ↘	Urząd Gminy Borzęcin i jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Podmioty branży energetycznej
2.1.6.	Doskonalenie standardów (w tym dedykowane inwestycje) gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym szkodliwymi i niebezpiecznymi), z naciskiem na ograniczenie masy wytwarzanych odpadów oraz jak najwyższy poziom segregacji i odzysku (z uwzględnieniem rozwoju kompostowania odpadów zielonych i biodegradowalnych), a także dbanie o czystość miejsc publicznych (m.in. likwidacja dzikich wysypisk, zapewnienie bazy i wyposażenia służących do utrzymania czystości na terenie gminy).	Wzrost poziomu i jakości selektywnej zbiórki odpadów Wzrost poziomu odzyskiwania surowców wtórnych i ograniczenie ilości odpadów unieszkodliwianych na składowiska Zapewnienie czystości i porządku na terenie gminy Wyeliminowania źródeł skażenia środowiska i ochrona ludzi przed toksycznymi substancjami itp.	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów ↗ Odpady poddane recyklingowi ↗ Liczba dzikich wysypisk śmieci ↘	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne gminy, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

2.1.7.	Prowadzenie animacji i edukacji oraz kształtowanie kultury ekologicznej (zajęcia, warsztaty, gry, zabawy, konkursy, akcje, kampanie ekologiczne, np. Małopolski Projekt Ekologiczny Ekoszkola – Ekoprzedszkole – Ekouczelnia, obchody Dnia Ziemi, akcja Sprzątania Świata).	Wzrost poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa Upowszechnienie postaw i zachowań prośrodowiskowych Zapewnienie czystości i porządku na terenie gminy Ochrona i poprawa stanu środowiska	Liczba projektów i/lub zajęć z zakresu edukacji ekologicznej w szkołach oraz liczba ich uczestników (lub odsetek uczestniczących uczniów) ↗ Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów ↗ Liczba dzikich wysypisk śmieci ↘	Szkoły, zespoły i przedszkola gminne, Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy Borzęcin, Organizacje pozarządowe, Media
2.1.8.	Działania informacyjne i edukacyjne dla rolników zakresie odpowiedzialnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz innych sposobów ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych (np. dedykowane szkolenia, popularyzacja zasad dobrej praktyki rolniczej).	Wzrost świadomości rolników i innych interesariuszy w zakresie melioracji oraz zagrożeń środowiskowych i ograniczenie szkodliwych zachowań Ochrona urządzeń melioracji wodnych przed dewastacją Zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu	Liczba rolników, którzy uczestniczyli w szkoleniach z Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu ↗	Urząd Gminy Borzęcin	PGW Wody Polskie, Administracja rządowa, Starostwo Powiatowe w Brzesku, Ośrodki doradztwa rolniczego, Rolnicy

Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa bezpieczeństwa ruchu.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	Inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną i towarzyszącą (drogi, chodniki w ciągach dróg, drogi dla rowerów, odwodnienie, oświetlenie itp.) na terenie gminy, z naciskiem na aktywizację społeczną i gospodarczą terenów gminy oraz poprawę bezpieczeństwa, głównie najsłabiej chronionych uczestników ruchu (modernizacja przejść dla pieszych, poprawa organizacji ruchu, kontrola i ograniczenie prędkości pojazdów itp.), z uwzględnieniem współpracy z innymi właścicielami i zarządcami dróg.	Poprawa dostępności, funkcjonalności i jakości infrastruktury komunikacyjnej i towarzyszącej Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Skomunikowanie istniejących i nowych terenów mieszkaniowych oraz inwestycyjnych Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Długość nowych i/lub zmodernizowanych dróg i/lub chodników i/lub dróg dla rowerów na terenie gminy Liczba wypadków na drogach na terenie gminy, w tym z udziałem pieszych i/lub rowerzystów	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Brzesku, Zarząd Dróg Powiatowych w Brzesku, Policja, Straż Pożarna oraz inne podmioty działające w sferze bezpieczeństwa
2.2.2.	Rozwój i promocja funkcjonalnego i zrównoważonego transportu zbiorowego, z uwzględnieniem współpracy z innymi samorządami oraz organizatorami i przewoźnikami (tworzenie sieci dojazdowych dróg dla rowerów, obiektów typu „parkuj i jedź” oraz innej infrastruktury obsługi podróżnych wraz z optymalizacją i rozbudową siatki zintegrowanych połączeń).	Poprawa dostępności i jakości usług transportowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb społecznych i gospodarczych Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy i jej otoczenia Poprawa komfortu i bezpieczeństwa podróżnych	Liczba pasażerów komunikacji zbiorowej Liczba obiektów typu „parkuj i jedź” na terenie gminy wraz z liczbą dostępnych miejsc parkingowych oraz liczba pojazdów korzystających z miejsc postojowych w ramach tych obiektów w skali roku	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Inne JST, Organizatorzy i przewoźnicy

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

		Zwiększenie odsetka mieszkańców gminy wybierających środki transportu inne niż samochody prywatne Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń oraz poprawa jakości powietrza	Długość dojazdowych dróg rowerowych na terenie gminy ↗		
2.2.3.	Rozwój i modernizacja oświetlenia ulicznego, z naciskiem na wdrażanie rozwiązań proekologicznych i energooszczędnych, z zastosowaniem inteligentnego sterowania.	Objęcie całej gminy systemem nowoczesnego, efektywnego energetycznie i kosztowo oraz nieuciążliwego dla środowiska oświetlenia ulicznego Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy	Liczba punktów oświetlenia na terenie gminy, w tym energooszczędnych ↗ Poziom zużycia energii na oświetlenie uliczne ↘ Poziom odczuwalnego bezpieczeństwa na terenie gminy ↗	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Brzesku, Zarząd Dróg Powiatowych w Brzesku, Policja, Straż Pożarna oraz inne podmioty działające w sferze bezpieczeństwa
Cel operacyjny 2.3. Poprawa warunków dla inwestowania, prowadzenia biznesu i podejmowania pracy na terenie gminy wraz z aktywizacją zawodową i przedsiębiorczą mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.3.1.	Skomunikowanie zewnętrzne (w szczególności budowa drogi łączącej SAG z projektowanym połączeniem węzła A4 Brzesko z DW 768 w miejscowości Przyborów) oraz wykonanie w Strefie Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie niezbędnej infrastruktury umożliwiającej inwestorom budowę zakładów	Poprawa dostępności komunikacyjnej Strefy Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie Pełne uzbrojenie Strefy Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie	Długość nowych dróg zwiększających dostępność komunikacyjną Strefy Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie ↗	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Właściciele i zarządcy dróg, Operatorzy, dostawcy mediów Właściciele terenów, Przedsiębiorcy, inwestorzy

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

	produkcyjno-usługowych (wodociąg, drogi, parkingi, chodniki, oczyszczalnia ścieków itp.).	Wzrost atrakcyjności i funkcjonalności działek w Strefie Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie Stworzenie dogodnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej i inwestowania w Strefie Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie	Udział w pełni uzbrojonych działek w ogóle działek w Strefie Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie 		
2.3.2.	Budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych oraz innej infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i społeczności wiejskich.	Poprawa dostępności, funkcjonalności i jakości infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych i społeczności wiejskich gminy Poprawa warunków prowadzenia działalności rolniczej i powiązanych	Długość nowych i/lub zmodernizowanych dróg dojazdowych do gruntów rolnych 	Urząd Gminy Borzęcin	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Sołtysi i rady sołeckie, Rolnicy
2.3.3.	Współpraca z wyspecjalizowanymi podmiotami w zakresie wsparcia rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa (informacja, doradztwo, szkolenia, pomoc w procesie aplikowania o ośrodki itp.), w tym również doskonalenie standardów obsługi inwestorów (wsparcie administracyjne itp.).	Poprawa dostępności i jakości usług dedykowanych rolnikom i przedsiębiorcom Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju różnorodnego biznesu na terenie gminy Poprawa konkurencyjności i dochodowości biznesu oraz wzrost przedsiębiorczości lokalnej Zwiększenie bazy podatników i dochodów własnych gminy	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Odsetek gospodarstw rolnych produkujących na sprzedaż w ogóle gospodarstw Dochody gminy z tytułu podatku PIT i/lub CIT na 1 mieszkańca 	Urząd Gminy Borzęcin	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku, Instytucje otoczenia biznesu, Ośrodki doradztwa rolniczego, Punkty informacyjne funduszy europejskich, Przedsiębiorcy, Rolnicy, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

2.3.4.	Promocja walorów gospodarczych gminy (oferta inwestycyjna, promocja w sieci, udział w targach itp.) oraz wsparcie marketingu i sprzedaży produktów i usług lokalnych (organizacja i animacja miejsc handlu, organizacja dedykowanych wydarzeń itp.).	Wzrost rozpoznawalności i zainteresowania ofertą lokalnych produktów i pól rolnych	Liczba wydarzeń promocyjnych, zaangażowanych podmiotów i uczestników w skali roku ↗	Urząd Gminy Borzęcin, Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Przedsiębiorcy, Rolnicy, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat" Media
2.3.5.	Działania własne i współpraca z instytucjami zajmującymi się kształceniem ustawicznym i zgodnym z potrzebami pracodawców, a także z instytucjami rynku pracy na rzecz zapewnienia dedykowanej oferty oraz aktywizacji edukacyjnej (zmiana, podwyższanie kwalifikacji zawodowych itp.), zawodowej i przedsiębiorczej (wsparcie dla osób bezrobotnych i/lub chcących rozpocząć działalność gospodarczą itp.) mieszkańców (np. projekty urzędu pracy, stworzenie Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji, promującego i wdrażającego w życie na szczeblu lokalnym ideę uczenia się przez całe życie).	Poprawa dostępności i jakości usług edukacyjnych i rynku pracy Wzrost aktywności edukacyjnej mieszkańców Lepsze dopasowanie zasobów ludzkich do potrzeb rynku pracy Utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia Wzrost i poprawa jakości zatrudnienia Wzrost przedsiębiorczości lokalnej	Liczba osób bezrobotnych ↘ Pracujący w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców ↗ Liczba nowych podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie gminy ↗ Liczba programów zmiany i podwyższania kwalifikacji zawodowych oraz liczba ich uczestników ↗	Urząd Gminy Borzęcin, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie, Szkoły gminne	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Osoby bezrobotne, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"
2.3.6.	Wsparcie dla rozwoju komercyjnych usług dedykowanych osobom starszym („srebrna gospodarka”).	Poprawa dostępności, zróżnicowania i jakości usług dedykowanych osobom starszym Stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju srebrnej gospodarki	Liczba podmiotów świadczących komercyjne usługi dedykowane osobom starszym ↗	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje otoczenia biznesu, Punkty informacyjne funduszy europejskich, Instytucje pomocy społecznej, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat"

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

2.3.7.	Współpraca z operatorami na rzecz poprawy dostępności i jakości usług telekomunikacyjnych na terenie całej gminy	Poprawa dostępności i jakości usług telefonicznych i internetowych Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej oraz pracy zdalnej	Liczba i/lub odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych bez dostępu do szybkiego Internetu 	Urząd Gminy Borzęcin	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, inwestorzy, Operatorzy telekomunikacyjni
--------	--	---	---	----------------------	---

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY BORZĘCIN WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

KWESTIE WODNE A STRATEGIA ROZWOJU GMINY BORZĘCIN DO 2030 ROKU

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1087), Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w ww. ustawie, tj.:

- planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym

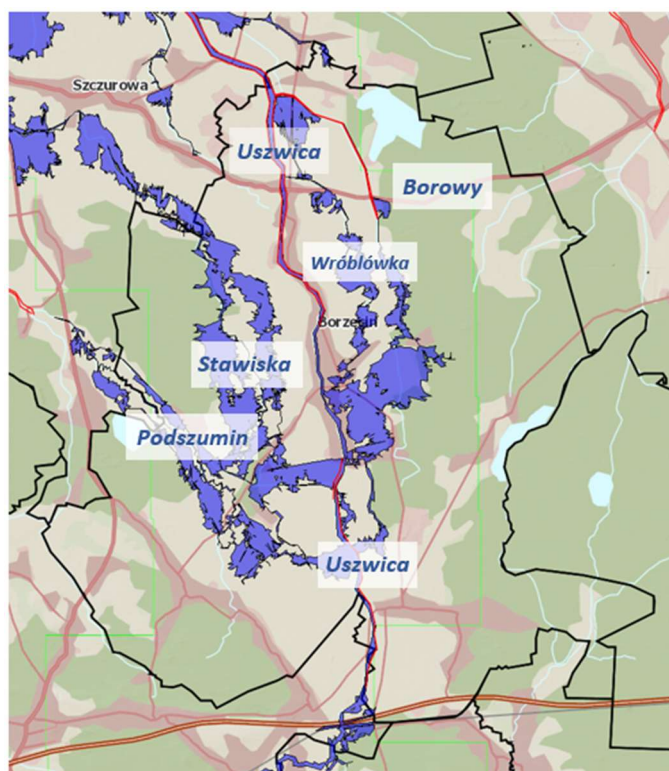
W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią uwzględnia się w strategii tzw. obszary szczególnego zagrożenia powodzią, przez które w myśl art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne rozumie się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego, dostępnych na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, stwierdzono, iż na terenie gminy Borzęcin występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Uszwica, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Jednocześnie w myśl art. 16 pkt 34 ppkt c) ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują także tereny pomiędzy brzegiem cieków: Uszwica i Borowy a wałem przeciwpowodziowymi lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy. Na przedmiotowym terenie występują również obszary wyznaczone od rzeki Uszwica, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%, a także obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego Uszwicy (wyznaczone dla przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%). W myśl zapisu art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne, planowane zagospodarowanie terenów położonych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nie może m. in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym, stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

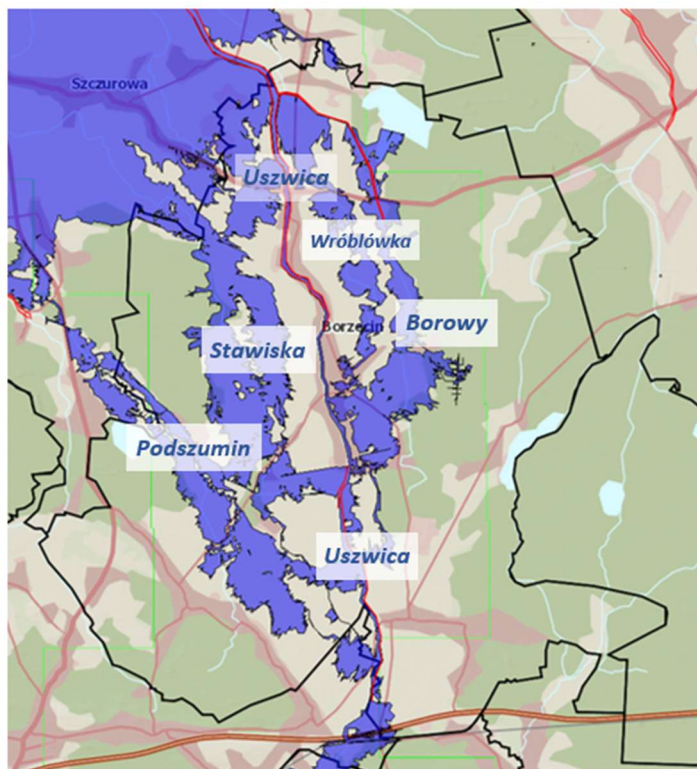
Mapa nr 1 przedstawia obszar szczególnego zagrożenia powodzią przy średnim (Q1%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi. Jego granice sięgają miejscowości Borzęcin, w tym Borzęcina Górnego, Czarnawy, Borka i Łazów. Przy wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q10%) obszary te nie wychodzą poza koryto rzeki i międzywale. Zasięg terenów zagrożonych powodzią wyraźnie zwiększa się przy niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (Q0,2%) (mapa nr 2). W rezultacie ryzyko powodziowe rośnie dla terenów położonych w północnej części gminy (wokół DW964). Należy zaznaczyć, że w Hydroportalu ISOK PGW Wody Polskie dostępne są również mapy obszarów narażonych na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego Uszwicy (wyznaczonych dla przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%). Tereny te obejmują w całości również Borzęcin oraz Jagniówkę.

Mapa 1. Mapa zagrożenia powodziowego dla gminy Borzęcin przy prawdopodobieństwie 1% (raz na 100 lat) ze strony rzeki Uszwicy (tj. obszar szczególnego zagrożenia powodzią - kolor niebieski) oraz linia wałów przeciwpowodziowych - kolor czerwony

Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 2. Mapa zagrożenia powodziowego dla gminy Borzęcin przy prawdopodobieństwie 0,2% (raz na 500 lat; kolor niebieski) ze strony rzeki Uszwicy oraz linia wałów przeciwpowodziowych (kolor czerwony)

Źródło: Hydroportal ISOK

W ramach Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym przyjętego na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2022r. poz. 2739) i zachowującego ważność zgodnie z art. 173 ust. 16 Ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne w granicach gminy Borzęcin wskazano do realizacji projekt pn. Wykonanie zadań wynikających z analizy programu inwestycyjnego dla Uszwicy (nr W_GZW_1853). Projekt zakłada zabezpieczenie powodziowe w dolinie rzeki Uszwicy: budowę suchych zbiorników Lipnica Murowana, Okocim i Gosprzydowa oraz przebudowę obwałowań Uszwicy i potoku Borowa Struga w gminach Borzęcin i Szczurowa.

Plan gospodarowania wodami

Gmina Borzęcin znajduje się w obszarze dorzecza Wisły, regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły. Nie leży w granicach żadnego z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). W odniesieniu do Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w poniższej tabeli Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku określa informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) oraz jednolitych części wód podziemnych (jcwpd) znajdujących się w granicach gminy (nazwa, status, informacja o stanie jcwp i jcwpd, przypisanych im celach środowiskowych oraz ryzyku ich nieosiągnięcia), a także działania spoza obowiązkowego katalogu działań krajowych, dedykowanych poszczególnym jcwp i jcwpd w drugiej aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW).

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

Tabela 5. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Borzęcin wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi

Kod i nazwa JCWP (wody powierzchniowe)	Status	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Przypisane cele środowiskowe	Kategorie działań dedykowanych JCWP
RW2000102139 489 Uszewka	NAT - naturalna część wód	Dobry stan wód	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny	Brak
RW2000072139 675 Uszwica od Niedźwiedzia do Borowego	NAT - naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	Umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MIR, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny	Gospodarka ściekowa; Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa; Kształtowanie stosunków wodnych w zlewni JCWP, Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
RW2000102139 989 Kieselina	NAT - naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny	Poprawa warunków hydromorfologii cznych rzek i potoków, Poprawa warunków dla obszarów chronionych
RW2000112139 69 Uszwica od Borowego do ujścia	NAT - naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	Dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan chemiczny	Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa; Edukacja i informacja
Kod JCWPd (wody podziemne)	Stan JCWPd		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Przypisane cele środowiskowe	Kategorie i grupy działań dedykowanych JCWPd
GW2000149	Dobry		Niezagrożona	Dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	Brak

Źródło danych: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyk JCWP oraz Karty Charakterystyk JCWPd

Za wyjątkiem Uszewki, pozostałe jcwp znajdujące się w granicach gminy Borzęcin odznaczają się złym stanem ogólnym. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku zakłada w ramach celu operacyjnego 2.1. Rozwój infrastruktury i usług komunalnych, skuteczna ochrona zasobów środowiskowych oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu przedsięwzięcia z zakresu ochrony zasobów wodnych, w szczególności definiują je kierunki działań: 2.1.1. Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową, w oparciu o wieloletni plan wdrożeniowy, wraz ze wsparciem i kontrolą rozwiązań alternatywnych dla kanalizacji sieciowej na obszarach trudno dostępnych i o niskiej gęstości zabudowy, 2.1.6. Doskonalenie standardów (w tym dedykowane inwestycje) gospodarowania odpadami komunalnymi (w tym szkodliwymi i niebezpiecznymi), z naciskiem na ograniczenie masy wytwarzanych odpadów oraz jak najwyższy poziom segregacji i odzysku (z uwzględnieniem rozwoju kompostowania odpadów zielonych i biodegradowalnych), a także dbanie o czystość miejsc publicznych (m.in. likwidacja dzikich wysypisk, zapewnienie bazy i wyposażenia służących do utrzymania czystości na terenie gminy). Gmina planuje w tych obszarach tematycznych m.in. budowę kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków na terenie gminy Borzęcin oraz budowę PSZOK.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku zakłada i promuje działania minimalizujące skutki suszy. Bezpośrednio wskazuje na to wspomniany cel operacyjny 2.1. oraz zaplanowany w jego ramach kierunek działań 2.1.2. Działania w zakresie tworzenia błękitno-zielonej infrastruktury, ochrony i odtwarzania bioróżnorodności, zwiększania retencji opadowej i udziału powierzchni biologicznie czynnej (np. zieleń, wprowadzanie w krajobraz powierzchni chłonnych, porośniętych roślinnością wodolubną, zbiorniki na deszczówkę przy budynkach i obiektach użyteczności publicznej oraz wsparcie inicjatyw prywatnych, projektowanie i budowa zbiorników retencyjnych, ograniczanie uszczelnionych powierzchni oraz stosowanie eko-nawierzchni przepuszczających wodę), a także ochrona i promocja naturalnych obszarów retencji wody (w lasach na terenie gminy), wraz z edukacją w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi. W tym zakresie strategia jest spójna z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 r. poz. 1615).

Strategia postępowania w obszarze przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia zjawiska suszy. Zgodnie z założeniami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy, w odniesieniu do obszaru gminy Borzęcin mowa m.in. o następujących działaniach:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie 1),
- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie 3),
- Analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji (działanie 6),
- Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększenia retencji glebowej (działanie 8),
- Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie 10),
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie 24).

Analizując zagrożenie suszą na terenie gminy Borzęcin w zależności od jej typu tj. rolnicza, hydrologiczna i hydrogeologiczna, należy stwierdzić, że w przypadku tej pierwszej są to obszary słabo zagrożone, w drugim przypadku dla wschodniej części gminy zagrożenie jest silne, a dla zachodniej umiarkowane, natomiast w trzecim przypadku słabe. Stopień zagrożenia suszą według klas łącznego zagrożenia suszą dla wschodniej części obszaru gminy Borzęcin określono jako umiarkowany, a dla zachodniej słaby.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY BORZĘCIN

Wprowadzenie

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Borzęcin jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. Jest to porządkujący składnik strategii oraz źródło generalnych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie i kierunek do ich uszczegółowienia. Model przedstawia długookresową wizję rozwoju, określa podstawowe kierunki dalszej polityki rozwoju prowadzonej w przestrzeni gminy – z uwzględnieniem uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i problemów oraz potencjałów, a także specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej definiują warunki, w których opisany model będzie mógł zaistnieć.

Niniejszy model zachowuje spójność z ustaleniami przestrzennymi zawartymi w dokumentach strategicznych szczebla regionalnego, na czele z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego do 2030 r. Dokument ten wprowadził podział regionu na siedem obszarów funkcjonalnych, charakteryzujących się podobnymi cechami zagospodarowania przestrzennego, spójnością przyrodniczą i krajobrazową, zbliżonym charakterem gospodarczym oraz, w ich efekcie, wspólnymi wyzwaniami rozwojowymi. Gmina Borzęcin została zaliczona do obszaru rozwojowego „Klin”. Scharakteryzowano go jako obszar wyróżniający się kilkoma znaczącymi zasobami oraz potencjałami gospodarczymi – w przypadku gminy Borzęcin są to przede wszystkim dogodna dostępność komunikacyjna oraz złoża surowców naturalnych (kruszywa, w mniejszym stopniu gaz ziemny). Rekomendacja rozwojowa dla tego obszaru to przede wszystkim stwarzanie warunków dla procesów reindustrializacji oraz tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy w przemyśle i logistyce, które mają stanowić przewagę konkurencyjną tych jednostek i zarazem magnes przyciągający nowych mieszkańców.

Obecny i docelowy układ głównych elementów infrastruktury społecznej, wraz z określeniem roli i hierarchii jednostek osadniczych

Zgodnie z danymi zawartymi w rejestrze TERYT, gminę Borzęcin tworzą cztery miejscowości podstawowe (Bielcza, Borzęcin, Łęki, Przyborów). Waryś, pomimo pewnej odrębności administracyjnej (m.in. odrębny obręb ewidencyjny, których granice zwykle pokrywają się z granicami poszczególnych miejscowości) ujęty jest jako przysiółek Borzęcina. Sam Borzęcin, posiadający według TERYT siedem przysiółków, charakteryzuje się dużą rozległością przestrzenną. Częściowym jej odzwierciedleniem jest liczba sołectw w gminie. Poza Bielczą, Łękami i Przyborowem status taki posiada Borzęcin Dolny, Borzęcin Górny oraz Waryś i Jagniówka – dwa pierwsze występujące jako nieformalny podział Borzęcina, dwa ostatnie wskazywane przez TERYT jako przysiółki tej miejscowości.

Hierarchia jednostek osadniczych³ tworzących gminę Borzęcin jest dość typowa dla gmin wiejskich, w których wiodącą rolę pełni centralnie położona, najludniejsza miejscowość – w tym przypadku jest nią Borzęcin, o zabudowie rozciągniętej na dystansie kilku kilometrów, po obu brzegach rzeki Uszwicy. Miejscowość ta pełni funkcję centrum administracyjnego, gospodarczego, usługowego oraz kulturalnego, z oddziaływaniem głównie na skalę lokalną, przede wszystkim za sprawą lokalizacji organów administracji (m.in. urząd gminy), placówek edukacyjnych (przedszkole, szkoła podstawowa),

³ Do określenia roli i hierarchii poszczególnych jednostek osadniczych posłużyła w szczególności analiza uwarunkowań historycznych, liczby ludności oraz obecności, rodzaju i rozmieszczenia przestrzennego podstawowych elementów tworzących tę hierarchię – infrastruktury i podmiotów administracji publicznej działających w różnych sferach, zakładów pracy, miejsc generujących ruch turystyczny i rekreacyjny, obszarów koncentracji usług. Uwzględnione zostały przede wszystkim te elementy, których zasięg oddziaływania przekracza najbliższe otoczenie, np. poprzez efekt skali (np. koncentracja kilkunastu punktów usług komercyjnych zamiast jednego) lub ich nietypowość w odniesieniu do przeciętnej gminy o zbliżonym charakterze (np. kompleks rekreacyjno-sportowy zamiast boiska sportowego).

kulturalnych (GOK, GBP), pomocy społecznej (GOPS, DPS) oraz koncentracji drobnego przemysłu i usług komercyjnych (w tym m.in. kilka większych samoobsługowych sklepów wielobranżowych). Wyznaczona została również strefa aktywności gospodarczej, która jednak do tej pory nie została odpowiednio skomunikowana i uzbrojona, a przez to nie została zagospodarowana przez biznes.

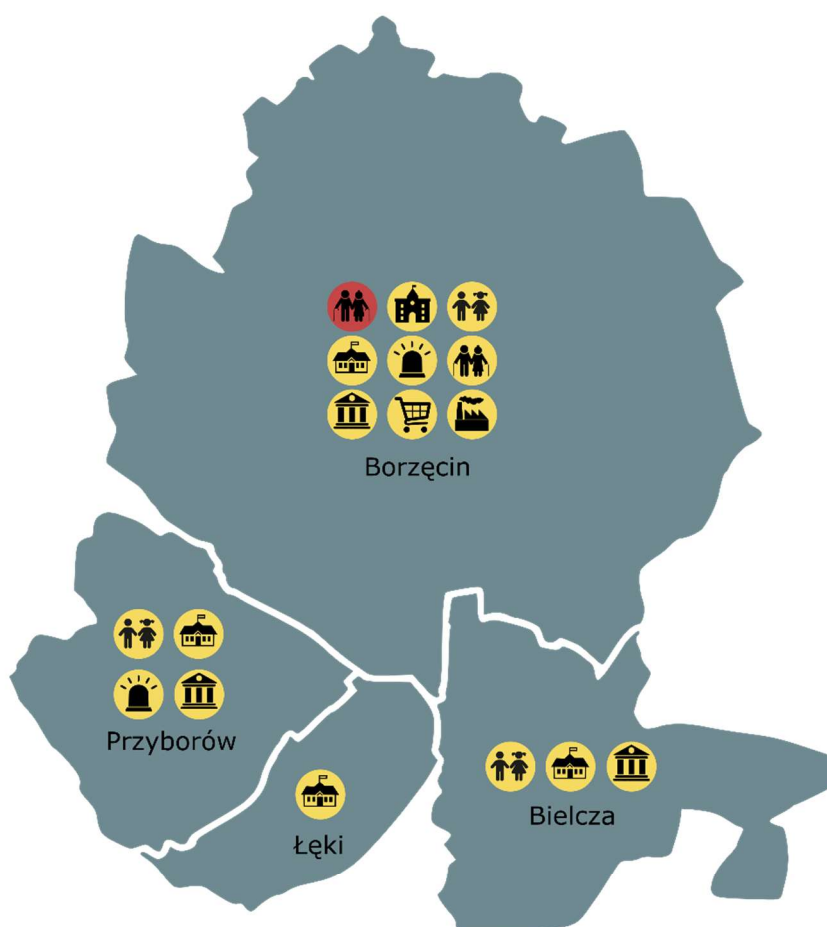
Pozostałe miejscowości gminy posiadają na swoim obszarze co najwyżej kilka elementów, wpływających na ich hierarchię osadniczą – głównie są to szkoły podstawowe, filie instytucji kultury bądź siedziby OSP zaliczonych do KSR-G, co wyróżnia je spośród pozostałych OSP skalą działania i zaangażowania lokalnej społeczności.

Jednocześnie, wśród elementów wpływających na hierarchię poszczególnych jednostek osadniczych gminy Borzęcin, za ten o znaczeniu ponadlokalnym, z oddziaływaniem wykraczającym poza granice jednostki, należy uznać placówkę pomocy społecznej – Regionalne Centrum Rehabilitacji i Pomocy Społecznej w Borzęcinie.

W perspektywie roku 2030 nie są przewidywane znaczące zmiany w hierarchii poszczególnych miejscowości tworzących opisywaną jednostkę. Spośród kluczowych inwestycji, planowanych przez samorząd gminny w tym horyzoncie czasowym, a opisanych w dalszej części modelu, żadna nie będzie znacząco zmieniać opisanej hierarchii, a raczej niwelować różnice rozwojowe, wyrównywać dostępność i poziom usług publicznych w skali całej gminy. Utrzymana zostanie dominująca funkcja Borzęcina, jako miejscowości skupiającej w swoich granicach kluczowe usługi publiczne i komercyjne, a ponadto charakteryzującej się największą rozległością terytorialną i posiadającej największą liczbę mieszkańców.

Można przypuszczać, że w najbliższych latach dynamika hierarchizacji poszczególnych miejscowości w opisywanej jednostce w części będzie skorelowana z tempem przyrostu liczby ludności, napędzanego głównie procesami migracyjnymi, a to z kolei będzie warunkowane dostępnością komunikacyjną Tarnowa i Brzeska – w uprzywilejowanej sytuacji znajdują się tu miejscowości położone w południowej części gminy, z bliskością do węzła „Brzesko” na A4 oraz do stacji i przystanków na linii kolejowej nr 91. Proces ten może zaistnieć już w horyzoncie czasowym pokrywającym się z terminem obowiązywania niniejszej strategii, choć nie powinien on wpłynąć na zachwianie hierarchizacji.

Rysunek 12. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na hierarchię jednostek osadniczych gminy Borzęcin, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej

PODSTAWOWE ELEMENTY HIERARCHII JEDNOSTEK OSADNICZYCH:

	urząd gminy		instytucja i/lub infrastruktura kultury
	przedszkole		jednostka OSP zaliczona do KSR-G
	szkoła podstawowa		koncentracja działalności przemysłowej produkcyjnej i/lub magazynowo-logistycznej
	instytucja pomocy społecznej		koncentracja usług komercyjnych

SKALA (ZASIĘG) ODDZIAŁYWANIA:

	lokalne		ponadlokalne
--	---------	--	--------------

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych elementów infrastruktury technicznej

a) wodociągi i kanalizacja

Poziom zwodociągowania gminy Borzęcin należy uznać za zadowalający – na koniec 2023 r. według GUS dostęp do sieci posiadało 74,7% ogółu budynków mieszkalnych w gminie, co stanowiło rezultat porównywalny ze średnią dla wszystkich gmin powiatu (75,1%) oraz regionu (73,4%). Z kolei dane UG wskazują, że w gminie Borzęcin największy poziom zwodociągowania (92% ogółu budynków mieszkalnych) występuje w przysiółku Borzęcina – Warysiu, co kontrastuje z rezultatem osiąganym przez miejscowość Łęki (65%). W sytuacji braku dostępu do wodociągu, źródło wody pitnej dla mieszkańców stanowią studnie przydomowe.

Gmina nie posiada własnego ujęcia wody. Woda dla sołectw: Bielcza, Łęki i Przyborów kupowana jest od Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku Spółka z o.o. (studnie wodomierzowe na granicy gminy) i dostarczana mieszkańcom przez Urząd Gminy Borzęcin ze stacji Uzdatniania Wody w Łukanowicach (zdolność produkcyjna 12 900 m³/d), która ujmuje wodę z rzeki Dunajec za pomocą ujęcia brzegowego zlokalizowanego w km 40 + 600 koryta rzeki Dunajec w m. Isep. W roku 2024 zakupiono 95 487 m³. Dla sołectw: Borzęcin Dolny, Borzęcin Górny, Jagniówka i Waryś wodę dostarcza Zakład Usług Wodnych Wola Rzędzińska, która również zarządza siecią wodociągową na tym terenie. Woda dostarczana jest z ujęcia wody zlokalizowanego na prawym brzegu rzeki Nidy w sąsiedztwie miejscowości Stary Korczyn, gmina Nowy Korczyn. W roku 2024 zakupiono 98 501 m³.

Znaczącym deficytem infrastrukturalnym gminy Borzęcin jest natomiast brak sieci kanalizacyjnej. Kontrastuje to z sytuacją obserwowaną w jednostkach porównywanych, choć należy także zauważyć, że średnia dla gmin powiatu brzeskiego (34,8 % budynków mieszkalnych z dostępem do sieci na koniec 2023 r.) także jest dość niska, chociażby w zestawieniu ze średnią regionalną. W przypadku gminy Borzęcin podstawą gospodarki kanalizacyjnej gminy są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków (ponad 600 takich instalacji na terenie gminy). Ewentualną rozbudowę oraz utrzymanie sieci kanalizacyjnej utrudnia rozproszenie zabudowy mieszkalnej – zwłaszcza licznych przysiółków, oddalonych od centrów miejscowości. W perspektywie roku 2030 planowane jest powstanie oczyszczalni ścieków wraz z pierwszym etapem budowy sieci kanalizacyjnej.

b) gospodarka odpadami

Odpady, zebrane na terenie gminy Borzęcin, transportowane są do miejsc unieszkodliwiania, składowania bądź przeróbki położonych poza obszarem jednostki. W Borzęcinie działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). W zakresie gospodarki odpadami, w perspektywie roku 2030 planowana jest budowa nowego PSZOK (także w Borzęcinie), spełniającego wszystkie wymagania ustawowe, wraz z zagospodarowaniem najbliższego terenu.

c) infrastruktura energetyczna

Teren gminy Borzęcin równoleżnikowo przecinają dwie magistralne linie elektroenergetyczne:

- linia najwyższego napięcia 220 kV Klikowa – Lubocza/Skawina,
- linia wysokiego napięcia 110 kV Brzesko – Biadoliny.

Odbiorcy z terenu gminy w energię elektryczną zaopatrywani są za pośrednictwem sieci napowietrznej i podziemnej średniego i niskiego napięcia. Sieć ta zasilana jest ze stacji elektroenergetycznych 110 kV „Szczurowa” oraz „Biadoliny” – ta druga, pomimo nazwy, położona jeszcze w granicach gminy Borzęcin,

w jej południowej części (terytorium wsi Bielcza). Także na terenie Bielczy, tuż obok stacji elektroenergetycznej, zlokalizowana jest farma fotowoltaiczna.

Opracowany przez spółkę Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. „Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2025-2034” (według stanu na listopad 2024 r. dokument ma status projektu) nie zakłada prowadzenia prac związanych z budową lub modernizacją magistralnych sieci przesyłowych oraz przesyłowo-rozdzielczych na obszarze gminy.

d) infrastruktura gazowa

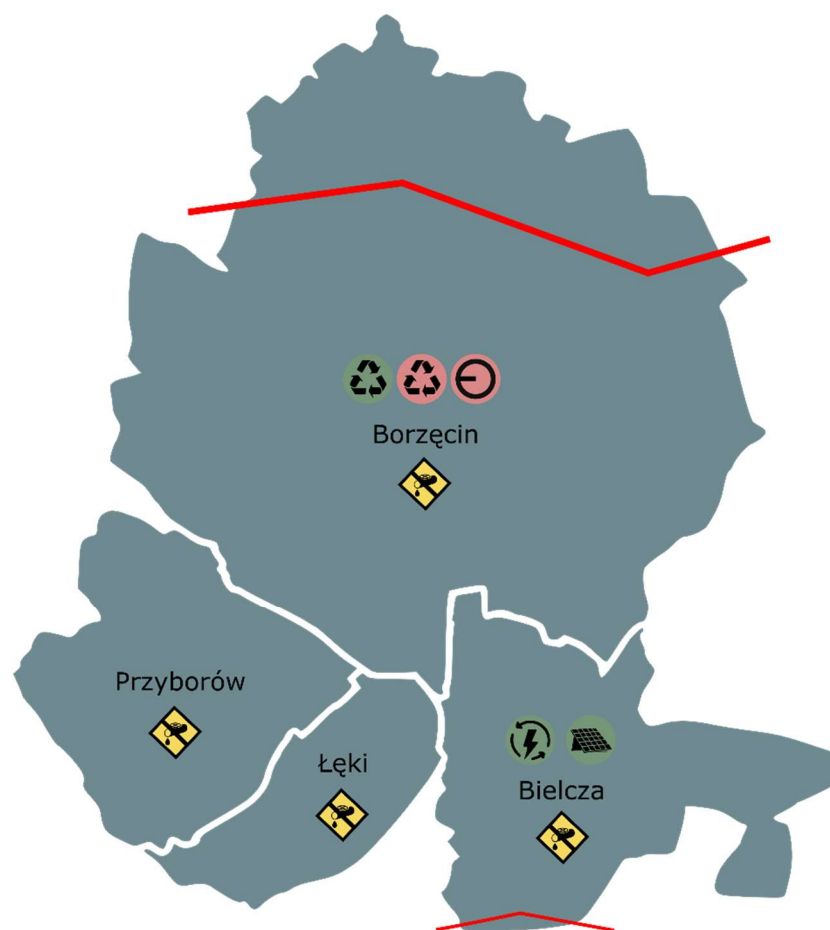
Podstawowe elementy sieci gazowej na terenie gminy Borzęcin stanowią:

- fragment gazociągu DN300 Swarzów – Łukanowice,
- odnoga DN100 odchodząca od w/w magistrali,
- stacja redukcyjno-pomiarowa w Borzęcinie.

Paliwo gazowe do poszczególnych odbiorców dostarczane jest za pośrednictwem sieci gazociągów średnioprężnych i niskoprężnych, zasilanych ze stacji redukcyjno-pomiarowej Borzęcin oraz Jadowniki (poza obszarem gminy).

Krajowy Dziesięcioletni Plan Rozwoju Systemu Przesyłowego” na lata 2022-2031 wśród zadań strategicznych i priorytetowych, związanych z modernizacją oraz optymalizacją krajowego systemu przesyłowego, nie zakłada prowadzenia prac na terenie gminy Borzęcin.

Rysunek 13. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Borzęcin

PODSTAWOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ:

wodociągi i kanalizacja:

oczyszczalnia ścieków

miejscowość z całkowitym brakiem dostępu do sieci kanalizacyjnej

infrastruktura energetyczna:

stacja elektroenergetyczna

elektrownia niekonwencjonalna -
- farma fotowoltaiczna

magistralne sieci przesyłowe:

sieć elektroenergetyczna

gazociąg wysokoprężny

gospodarka odpadami:

punkt selektywnej zbiórki
odpadów komunalnych (PSZOK)

STATUS POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW:

istniejące

planowane

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych korytarzy oraz sieci transportowych

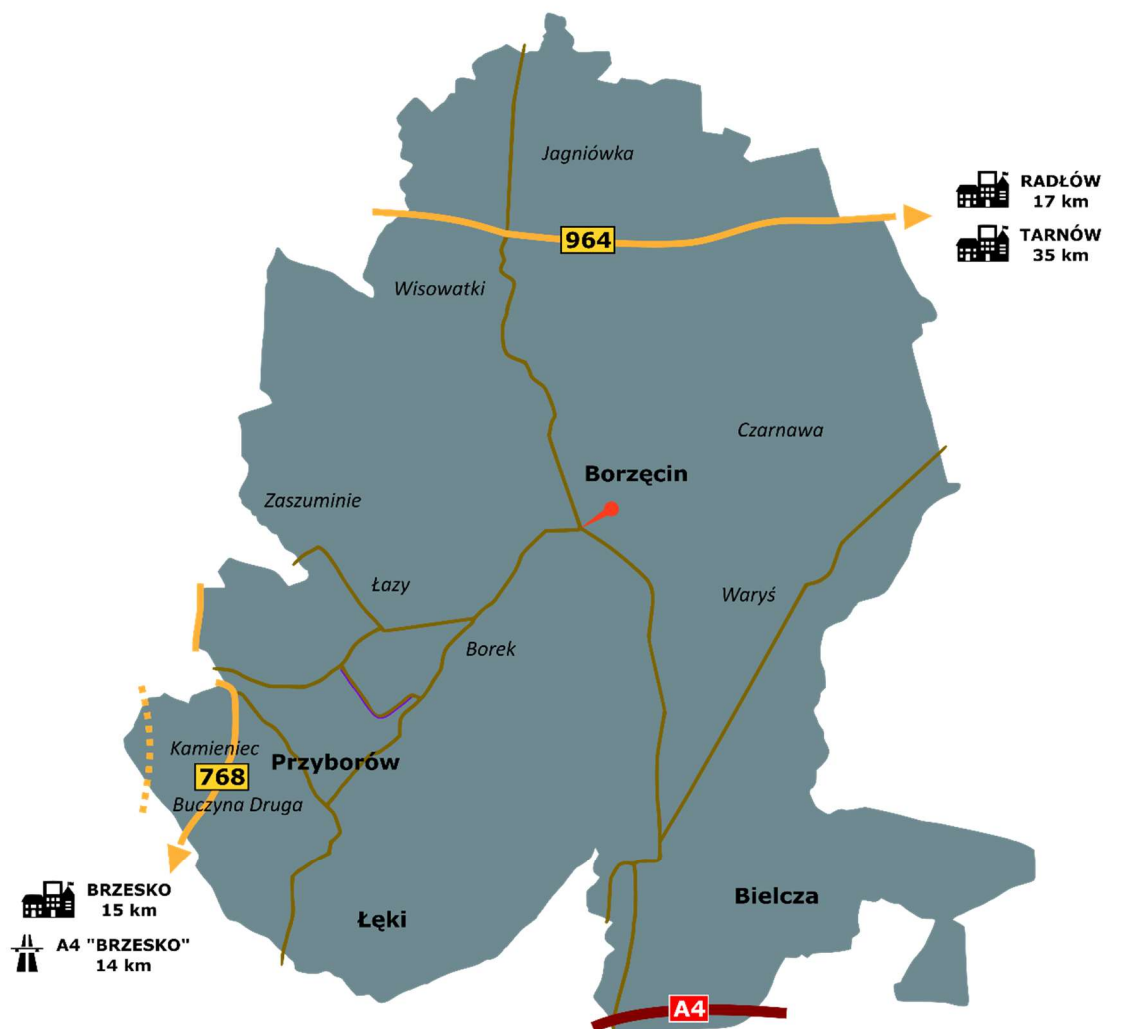
Teren gminy Borzęcin przecinają trzy odcinki dróg kategorii ponadlokalnej – przez południową część obszaru jednostki przebiega fragment autostrady A4. Najbliżej położony węzeł, „Brzesko”, zlokalizowany jest kilka kilometrów na południowy zachód od granic gminy. Terytorium gminy przecinają także fragmenty dwóch dróg wojewódzkich – DW768 o przebiegu południkowym oraz DW964 biegnąca równoleżnikowo. Kręgosłup komunikacyjny jednostki stanowią natomiast drogi powiatowe oraz gminne, znaczenia lokalnego.

Fragment południowej granicy gminy Borzęcin przebiega równolegle do odcinka linii kolejowej nr 91 Kraków Główny – Medyka, posiadającej charakter magistralny i intensywnie wykorzystywanej w ruchu pasażerskim (także dalekobieżnym) oraz towarowym. W niewielkiej odległości od granic gminy położone są przystanki osobowe Biadolin i Sterkowice, wykorzystywane w dojazdach do Tarnowa, Brzeska czy Krakowa. Obsługę połączeń dalekobieżnych prowadzi stacja Brzesko-Okocim, położona w niewielkiej odległości od wspomnianego węzła na A4.

Poziom rozwoju dróg dla rowerów (DDR) na terenie gminy Borzęcin jest dość niski – obecnie istnieje jedynie odcinek DDR poprowadzony wzdłuż drogi publicznej we wschodniej części Przyborowa. Deficyty w tym zakresie widoczne są zwłaszcza w kontekście skomunikowania obszaru gminy z przystankami kolejowymi w Biadolinach i Sterkowcu oraz w zakresie bezpiecznego poruszania się rowerem po centrum Borzęcina.

Inwestycją drogową o znaczeniu ponadlokalnym, jaka do 2030 r. zostanie przeprowadzona na terenie gminy Borzęcin, będzie budowa nowego fragmentu DW768, który będzie omijał skupiska zabudowy miejscowości Przyborów oraz Rudy-Rysie (gm. Szczurowa). Droga ta zostanie poprowadzona zachodnim skrajem terenu gminy Borzęcin, z dala od zabudowań mieszkalnych. Pod koniec 2024 r. został ogłoszony przetarg na wykonanie 6,5-kilometrowego odcinka. Z kolei inwestycje w infrastrukturę transportową, jakie do 2030 r. planuje przeprowadzić samorząd gminny, będą obejmować przede wszystkim przebudowę i modernizację dróg gminnych oraz wyposażanie dróg, biegnących przez teren jednostki (także powiatowych i wojewódzkich) w chodniki – największe zapotrzebowanie w tym zakresie wiąże się z DW 768 i DW 964. W strukturze inwestycji gminnych kluczowe miejsce zajmie budowa nowego łącznika pomiędzy DW768 a strefą aktywności gospodarczej w Borzęcinie, podnoszącego jej dostępność komunikacyjną i, w efekcie, pozwalającego na zdyktalizowanie jej rozwoju.

Rysunek 14. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Borzęcin

PODSTAWOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ:

- **A4** autostrady wraz z numeracją
- **768** drogi wojewódzkie wraz z numeracją
- pozostałe ważniejsze drogi
- drogi dla rowerów
- projektowana obwodnica Przyborowa

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO:

- ważniejsze ośrodki miejskie wraz z odległością
- węzły dróg szybkiego ruchu wraz z odległością
- punkt początku pomiaru odległości

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy system powiązań przyrodniczych

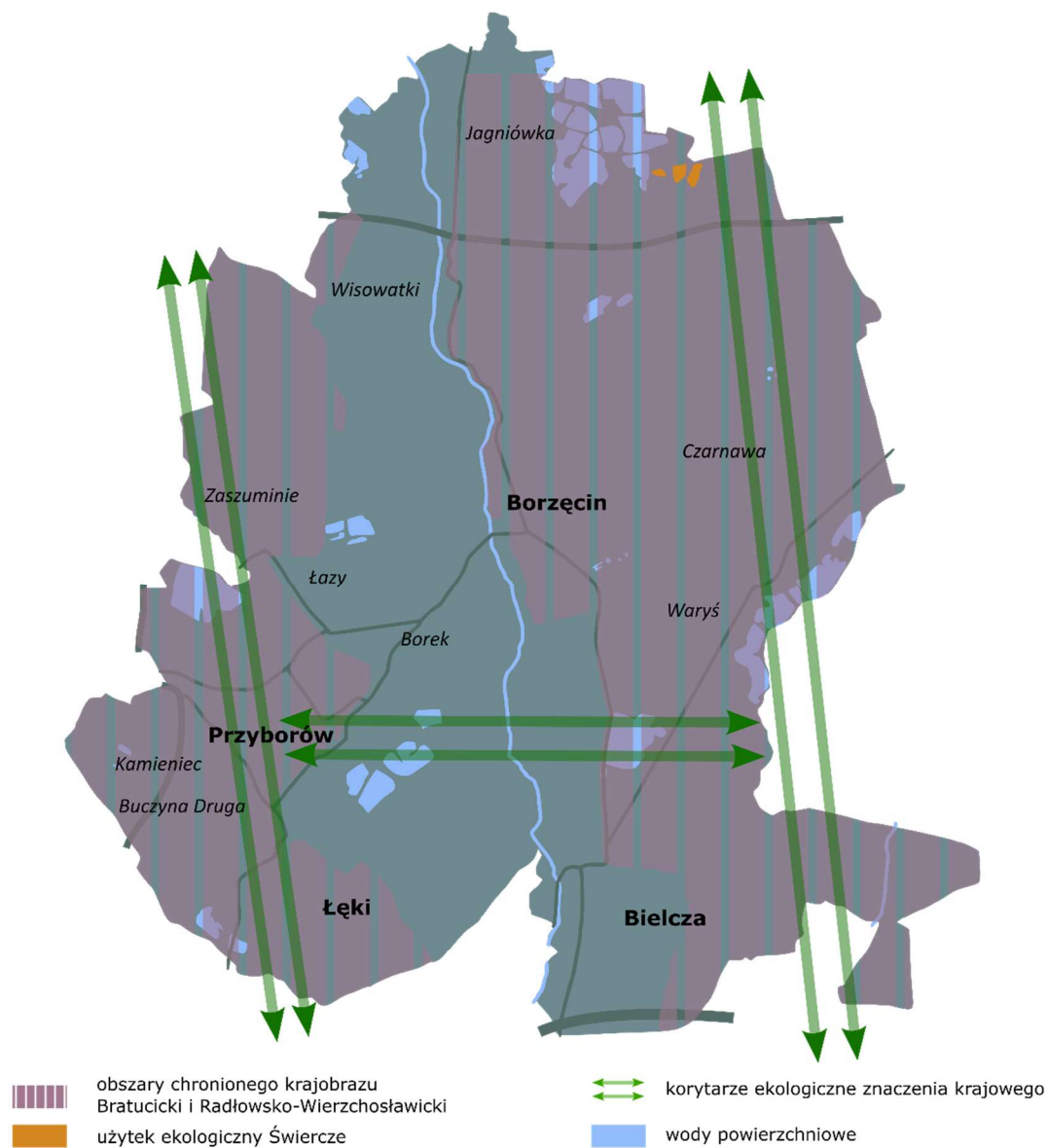
Obszary chronione zajmują blisko 70% powierzchni gminy Borzęcin – na wartość tę składa się głównie fragment Obszarów Chronionego Krajobrazu – Bratucickiego oraz Radłowsko-Wierzchosławickiego. Walory środowiskowe posiadane przez gminę należy uznać za znaczące – w dużej mierze za sprawą rozległych kompleksów leśnych, mokradeł oraz zbiorników wodnych. Pomimo sztucznego pochodzenia tych ostatnich oraz, częściowo, nadal trwającej eksploatacji kruszyw stanowią one cenne siedliska dla organizmów wodolubnych, np. ptactwa wodnego.

Przez teren gminy Borzęcin przebiega korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadlokalnym: Dolina Wisły – Pogórze Wiśnickie. Zaliczane są do niego obszary położone wzdłuż wschodniej (Lasy Radłowskie) i częściowo zachodniej granicy gminy, a także łącznik pomiędzy nimi, przebiegający przez nieurbanizowane tereny pomiędzy Borzęcinem, Bielczą i Przyborowem (całość tworzy w przybliżeniu kształt litery U). Znaczenie miejscowe mają ponadto korytarze, których przebieg wyznaczają ciągi terenów niezabudowanych, głównie wzdłuż strumieni i strug, stanowiących dopływy Uszwicy.

Generalny kierunek działań związanych z polityką przestrzenną, a obejmujących ochronę zasobów środowiskowych i przyrodniczych, jakie będzie prowadzić gmina Borzęcin, zakłada racjonalnie z nich korzystanie, włącznie z aktywną ochroną powietrza, wód i gleb (także m.in. poprzez modernizację i rozbudowę sieci wodociągowej wraz z budową zbiorników na wodę uzdatnioną oraz budowę oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnej). Szczególnymi działaniami objęte zostaną obszary charakteryzujące się najcenniejszymi walorami krajobrazowymi.

Przyjęty w 2018 r. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, w części dotyczącej ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych regionu, wskazuje siedem obszarów województwa, na których dotychczasowe formy ochrony prawnej są niewystarczające i na których postulowane jest ustanowienie parków krajobrazowych. Jeden z nich miałby obejmować obszar Lasów Radłowskich, z szacowaną powierzchnią 11,5 tys. ha. Dokument nie określa szczegółowych granic parku, wskazując jednocześnie na jego obszar, pokrywający część terytoriów gmin: Radłów, Borzęcin, Szczurowa, Wierzchosławice, Wietrzychowice oraz Wojnicz.

Rysunek 15. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Borzęcin

Źródło: Opracowanie własne

Obecna i docelowa struktura zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego

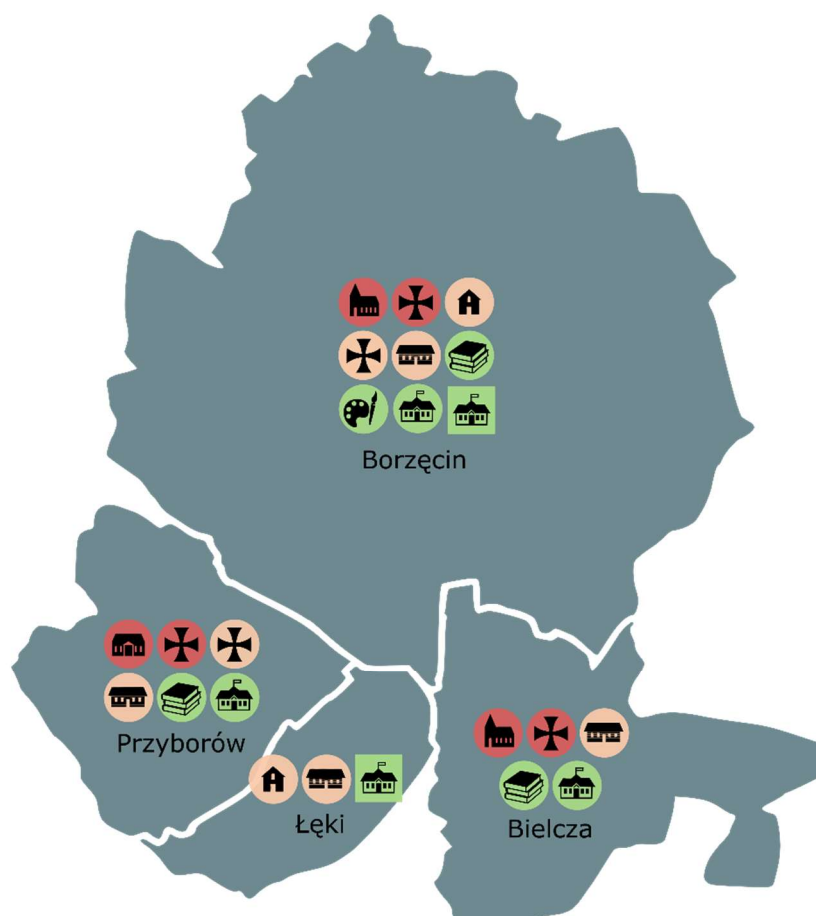
W Rejestrze Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego znajduje się łącznie sześć wpisów (obejmujących pojedyncze zabytki bądź ich zespoły) z terenu gminy Borzęcin. Można pogrupować je na następujące kategorie:

- architektura sakralna – kościoły (Bielcza, Borzęcin),
- zespoły dworskie (Przyborów),
- cmentarze wojenne z I wojny światowej (Bielcza, Przyborów, Borzęcin).

Dodatkowo, na terenie gminy znajdują się obiekty nieujęte w Rejestrze, a posiadające dużą wartość historyczną i kulturową, na czele z kapliczkami i krzyżami przydrożnymi, obecnymi w szczególności w krajobrazie Borzęcina Dolnego, unikatowym układem urbanistycznym centralnej części Borzęcina oraz miejscem zagłady Romów z 1942 r., upamiętnionym pomnikiem. Łącznie nie są to obiekty zdolne do wygenerowania znaczącego ruchu turystycznego, przekładającego się na realne korzyści finansowe dla budżetu jednostki, ale składają się na wartość zasobu, jakim jest krajobraz kulturowy ziemi borzęcińskiej. Gmina nie posiada także dóbr kultury współczesnej o ponadlokalnej rozpoznawalności i znaczeniu. Za animację życia kulturalnego na terenie gminy Borzęcin odpowiadają przede wszystkim podmioty prowadzone przez samorząd gminny – Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie, z filiami w Bielczy i Przyborowie. W pewnym stopniu rolę niewielkich ognisk kultury pełnią niektóre remizy ochotniczych straży pożarnych.

W perspektywie czasowej do 2030 r. działania gminy Borzęcin w zakresie dziedzictwa kulturowego będą skupiać się przede wszystkim na podtrzymywaniu i rozwijaniu oferty w oparciu o już istniejące zasoby, przez co należy rozumieć także nadawanie nowych funkcji obiektom historycznym i zabytkowym wraz z włączaniem ich w obieg społeczno-gospodarczy tam, gdzie to jest możliwe. Kluczowe inwestycje w tym zakresie, planowane do przeprowadzenia, obejmować będą rozbudowę i przebudowę budynku remizy OSP Łęki celem utworzenia Centrum Kulturalnego Wsi oraz budowę świetlicy wiejskiej w sołectwie Jagniówka.

Rysunek 16. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów materialnego dziedzictwa kulturowego (w tym instytucji kultury) w gminie Borzęcin

OBIEKTY UJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH:

	kościół wraz z otoczeniem		cmentarze wojenne z I wojny światowej
	zespoły dworskie lub pałacowe, wraz z otoczeniem		

**OBIEKTY NIEUJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH
I POZOSTAŁE ISTOTNE ZASOBY DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ:**

	kapliczki przydrożne		cmentarze wojenne z I wojny światowej
	drewniana zabudowa mieszkalna		

INSTYTUCJE I PODMIOTY KULTURY:

	domy i ośrodki kultury, wraz z filiami		biblioteki publiczne wraz z filiami
	placówki kultury w tym świetlice		

STATUS ELEMENTU:

	istniejący		planowany do realizacji

Źródło: Opracowanie własne

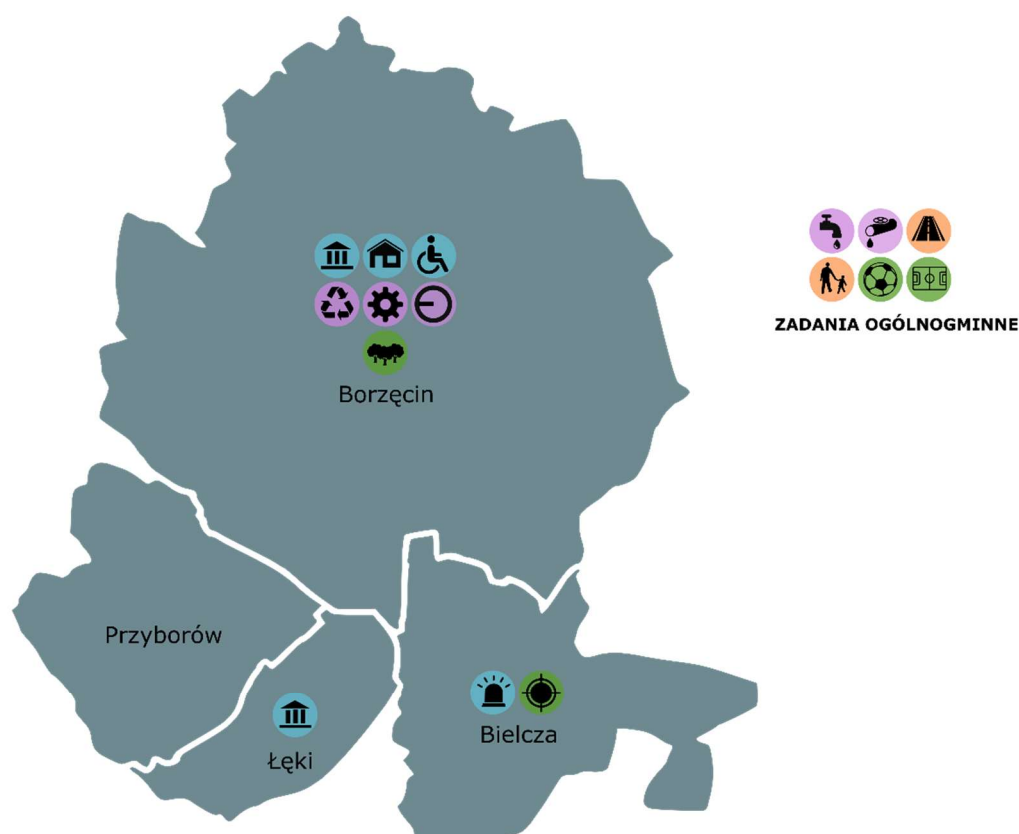
Planowane inwestycje i ich wpływ na strukturę funkcjonalno-przestrzenną

Przewidywane w horyzoncie czasowym strategii zamierzenia inwestycyjne gminy Borzęcin można pogrupować w następujące zakresy tematyczne:

- a) w zakresie infrastruktury społecznej:
 - rozbudowa infrastruktury na potrzeby działalności kulturalnej i społecznej;
 - rozbudowa zaplecza Ochotniczych Straży Pożarnych;
 - likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej;
 - budowa zaplecza gospodarczego dla służb komunalnych;
- b) w zakresie infrastruktury technicznej:
 - budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków;
 - rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej wraz z budową zbiorników na wodę uzdatnioną;
 - budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK);
 - budowa strefy aktywności gospodarczej;
- c) w zakresie infrastruktury transportowej:
 - budowa chodników w ciągach dróg wojewódzkich i powiatowych;
 - budowa oraz modernizacja dróg gminnych;
- d) w pozostałych zakresach tematycznych:
 - estetyzacja przestrzeni publicznych z nadaniem im nowych funkcji;
 - budowa i modernizacja plenerowych miejsc rekreacji;
 - modernizacja istniejącej lub budowa nowej strzelnicy;
 - modernizacja obiektów sportowych;

Powyższy katalog inwestycji, przewidywany do realizacji przez samorząd gminy, uzupełniają zamierzenia realizowane bądź planowane przez inne podmioty. Inwestycje są rozmieszczone punktowo na obszarze całej gminy. Ich lokalizacja wynika ze zdiagnozowanych potrzeb społeczności lokalnej oraz dostępności środków finansowych (w tym zewnętrznych), umożliwiających ich realizację.

Rysunek 17. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Borzęcin przez samorząd gminny do 2030 r.

OBSZARY I KIERUNKI INTERWENCJI:

w zakresie infrastruktury społecznej:

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby działalności kulturalno-społecznej
- likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej
- rozbudowa infrastruktury ochotniczych straży pożarnych
- budowa zaplecza gospodarczego dla służb komunalnych

w zakresie infrastruktury technicznej:

- modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej wraz z budową zbiorników na wodę uzdatnioną
- budowa oczyszczalni ścieków
- budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych
- budowa sieci kanalizacyjnej
- budowa strefy aktywności gospodarczej

w zakresie infrastruktury transportowej

- budowa i modernizacja dróg gminnych
- budowa chodników w ciągach dróg wojewódzkich i powiatowych

w pozostałym zakresie (w tym turystyki, sportu i rekreacji):

- budowa i modernizacja plenerowych miejsc rekreacji (m.in. placów zabaw)
- estetyzacja przestrzeni publicznych wraz z nadaniem im nowych funkcji
- modernizacja obiektów sportowych
- budowa nowej lub modernizacja istniejącej strzelnicy

Źródło: Opracowanie własne

Obecna i docelowa struktura sieci osadniczej

Miejscowości gminy Borzęcin zachowały w miarę czytelne pierwotne układy zabudowy – ulicówk rozciągniętych na długości kilku kilometrów. Szczególny przypadek stanowi centralna część wsi Borzęcin, której zabudowa rozciąga się wzdłuż dróg, biegnących równolegle z rzeką Uszwicą, po obu jej stronach. W pewnym stopniu układy te zostały zaburzone poprzez pojawianie się drugich oraz kolejnych linii zabudowy – niejednokrotnie były to zabudowania wznoszone przez kolejne pokolenia jednej rodziny, na dotychczasowych polach uprawnych, na co wskazują granice działek i zagęszczenie zabudowy. Nieco inny charakter zabudowy charakteryzuje przysiółki, posiadające charakter niewielkich osad o zabudowie nieregularnej, a przy tym znacznie bardziej rozproszonej.

Spośród miejscowości tworzących gminę Borzęcin, do wytworzenia się wyraźnie ukształtowanego wiejskiego centrum usługowego doszło jedynie w przypadku Borzęcina. Za takowe można uznać dość rozległy obszar o kształcie czworokąta, którego boki stanowią ulice, a wierzchołki wyznaczają kościół, zabudowania GOK, urzędu gminy oraz skrzyżowanie (rondo) obok cmentarza. Chociaż wewnątrz wspomnianego czworokąta wypełnione jest typową wiejską zabudową mieszkalną i zagrodową, a częściowo także i terenami o przeznaczeniu i wykorzystaniu rolniczym, przy ulicach tworzących jego boki zlokalizowanych jest szereg punktów usługowych, dostarczających usługi publiczne (m.in. administracja, edukacja, pomoc społeczna, bezpieczeństwo) i komercyjne. Charakter miejsca podkreśla także kubatura zabudowy, niespotykana w innych częściach gminy w takim zagęszczeniu.

Podstawowy element tkanki urbanistycznej każdej miejscowości gminy Borzęcin stanowi zabudowa jednorodzinna oraz zagrodowa. Dominują obiekty murowane, powstałe w okresie Polski Ludowej i w kilkanaście lat po zmianie ustroju (w tym charakterystyczne dla ówczesnego budownictwa mieszkaniowego „kostki”). Stosunkowo licznie (zwłaszcza jeśli wziąć pod uwagę dynamikę zmian przestrzennych, zachodzących na małopolskiej wsi w ostatnich kilku dekadach) zachowały się także domy drewniane, budowane na planie wydłużonego prostokąta i kryte dwuspadowym dachem, z charakterystyczną orientacją ścianą szczytową do drogi. Mogą wśród nich znajdować się obiekty cenne z punktu widzenia etnograficznego, także z uwagi na okres powstania (np. początek XX w.) oraz stan zachowania i zastosowane rozwiązania architektoniczne. Coraz popularniejsza staje się nowoczesna zabudowa jednorodzinna, nierzadko o charakterze rezydencjalnym, głównie w formie domów parterowych z poddaszem użytkowym, lokalizowana na niewielkich działkach o dość regularnych kształtach (enklawę takiej zabudowy stanowi np. część Borzęcina przy drodze od centrum w kierunku przysiółka Czarniawa). Brak jest natomiast rozwiązań urbanistycznych typowych dla terenów wiejskich pozostających w strefie bezpośredniego oddziaływania dużego miasta – m.in. osiedli złożonych z kilku bądź kilkunastu jednakowych domów wolnostojących, nierzadko w zabudowie bliźniaczej lub szeregowej z powielonymi budynkami usytuowanymi pasmowo wzdłuż ślepo zakończonych dróg wewnętrznych, na działkach pokrywających się z granicami pól uprawnych. Zabudowa wielorodzinna pojawia się natomiast w ramach inwestycji, prowadzonej przez spółkę SIM Małopolska – planowane jest powstanie zespołu zabudowy obejmującego 52 lokale mieszkalnych w 6 budynkach na terenie wsi Łęki. Obiekty usługowe i przemysłowe zlokalizowane są najczęściej wśród zabudowy mieszkalnej (w przypadku drobnej przedsiębiorczości zdarzają się przypadki łączenia obu funkcji w obrębie jednego obiektu).

Wzrost liczby budynków mieszkalnych stanowił najistotniejszą zmianę, jaka na przestrzeni ostatniej dekady zaszła w układach przestrzennych wsi gminy Borzęcin. Zwykle lokalizowano ją wśród już istniejącej zabudowy (uzupełnianie bądź kontynuacja istniejących ciągów), bądź na jej miejscu (zastępowanie tradycyjnej zabudowy wiejskiej nowymi obiektami). Charakterystycznym procesem jest także tworzenie się drugich, trzecich oraz kolejnych linii zabudowy (także na gruntach jeszcze do niedawna użytkowanych rolniczo). Proces ten nie był nasilony w takim stopniu, jak chociażby w przypadku miejscowości położonych w gminach okalających największe miasta regionu, przez co negatywne zjawiska urbanistyczne, na czele z „rozlewaniem się” zabudowy, skutkującym zanikiem naturalnych granic pomiędzy poszczególnymi wsiami i przysiółkami, zaszły głównie punktowo i w nieznacznym stopniu.

W zakresie kształtowania struktury sieci osadniczej polityka przestrzenna gminy będzie skupiać się na systematycznym porządkowaniu istniejącego zagospodarowania, z naciskiem na zachowanie istniejących układów przestrzennych i poprawę ich funkcjonalności oraz ograniczanie możliwości „rozlewania się” zabudowy. Kierunkiem pożądanym w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego będzie wykorzystanie istniejących rezerw terenowych (uzupełnianie już istniejących zespołów zabudowy) oraz wyznaczanie nowych terenów zabudowy z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych (także mając na uwadze potencjalną eksploatację złóż surowców oraz zagrożenie powodziowe). W obu przypadkach pożądanę będzie stosowanie form budownictwa nawiązujących do lokalnej tradycji, uwarunkowań historycznych oraz aktualnej struktury zagospodarowania przestrzennego (m.in. w zakresie gabarytów, bryły, detali, zastosowanych materiałów budowlanych i wykończeniowych). W związku z planowaną na terenach należących do sąsiednich gmin Szczurowa i Koszyce inwestycją w postaci ogromnego polderu w widłach Wisły i Uswicy, która w swoim założeniu wiąże się z koniecznością wywłaszczenia i przesiedlenia mieszkańców kilku wsi, prawdopodobne jest większe zainteresowanie działkami budowlanymi i gospodarczymi na terenie gminy Borzęcin.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Przedstawione w poniższej tabeli ustalenia i rekomendacje wynikają z uwarunkowań wskazanych we wcześniejszym fragmencie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, pośrednio z wniosków płynących z poszczególnych etapów pracy nad strategią rozwoju, a także z działań, które wskazano jako kluczowe dla Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku. Prezentowana lista nie jest pełnym, wyczerpującym katalogiem uwarunkowań polityki przestrzennej jednostki, należy traktować ją jako ich syntezę, wskazującą na ogólne kierunki kształtowania struktury przestrzennej gminy w strategicznym horyzoncie czasowym.

Tabela 6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Lp.	Zakres tematyczny	Ustalenia i rekomendacje
1.	Ochrona środowiska naturalnego i jego zasobów	Ukierunkowanie działań w zakresie rozwoju przestrzennego gminy na ochronę zasobów środowiska przyrodniczego (w szczególności powietrza, wód, gleb oraz terenów najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo), poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami, zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałanie procesom degradacji środowiska oraz przywracanie elementom przyrodniczym właściwego stanu. Za najcenniejszy zasób środowiska naturalnego w gminie Borzęcin można uznać ekosystemy leśne, tworzone przez kilka większych kompleksów leśnych, stosunkowo zwartych, uzupełnianych przez śródleśne łąki, stawy i tereny podmokłe, charakteryzujących się stosunkowo dużym stopniem naturalności. Podstawowe kierunki działania w tym zakresie obejmować będą przede wszystkim: • zabezpieczenie obszarów najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo oraz ich aktywną ochronę, • utrzymanie i powiększanie bioróżnorodności, • kształtowanie trwałej sieci korytarzy ekologicznych znaczenia ponadlokalnego i lokalnego, • racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych, w szczególności w zakresie odpowiedniego wykorzystania zasobów wodnych, włącznie z retencjonowaniem wody, w szczególności tyczy się to zatrzymywania wód opadowych i roztopowych tam, gdzie jest to możliwe i uzasadnione charakterem miejsca (np. podmokłe łąki, naturalne rozlewiska, oczka wodne, ale i zbiorniki retencyjne oraz ogrody deszczowe zlokalizowane na terenach zurbanizowanych), • prowadzenie odpowiednio dobranych działań informacyjnych, popularyzacyjnych i edukacyjnych. Na zasoby oraz stan środowiska naturalnego gminy Borzęcin istotny wpływ ma obecność złóż surowców naturalnych (gaz ziemny, kruszywa budowlane – 35 udokumentowanych złóż) i ich eksploatacja. Szczególnie pozyskiwanie tych drugich wiąże się z daleko idącymi przekształceniami powierzchni terenu (m.in. wyrobiska, zrównania, usypy) oraz miejscowymi naruszeniami stosunków wodnych. Zwykle po zakończeniu eksploatacji kruszyw powstają zbiorniki wodne, które po rekultywacji mogą stanowić przestrzeń hodowlaną bądź rekreacyjną, a nawet bez wdrożenia tego procesu stanowią ostoję życiową dla organizmów wodnych i wodolubnych (np. ptactwo wodne). Stąd jednym z kluczowych zadań w tym zakresie jest właściwe przygotowanie całego procesu wydobywania, włącznie z rekultywacją wyrobisk, stanowiącą końcowy etap tego procesu.

		Zakres działań ochronnych jest dodatkowo rozszerzony w odniesieniu do obszarów i obiektów chronionych, zgodnie z odpowiednimi przepisami oraz dokumentami, regulującymi zasady ochrony środowiska na zajmowanym przez nie obszarze. Podstawę stanowią przepisy oraz wytyczne europejskie i krajowe, na czele z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.
2.	Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej	Podjęmowanie działań, zmierzających do: • objęcia bądź utrzymania stałej, skutecznej ochrony w odniesieniu do obiektów i zespołów zabytkowych (w tym historycznych układów przestrzennych miejscowości), ujętych w rejestrze oraz gminnej ewidencji, • racjonalnego wykorzystywania obiektów oraz przestrzeni zabytkowych i włączanie ich w obieg społeczny, gospodarczy czy turystyczny tam, gdzie jest to możliwe, bez szkody dla substancji zabytkowej, • zachowania naturalnego otoczenia obiektów i zespołów zabytkowych, w tym zieleni towarzyszącej i osi widokowych, włącznie z harmonijnym wkomponowaniem nowej zabudowy. Podstawowym narzędziem służącym osiągnięciu tego celu będą zapisy i regulacje wprowadzane na poziomie aktów planowania przestrzennego – planu ogólnego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczące nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu obiektów zabytkowych i ich otoczenia, jak również wytycznych co do form architektonicznych, detali wykończeniowych itd. dla nowopowstałej zabudowy kubaturowej. Podstawę wszelkich stanowią przepisy oraz wytyczne europejskie i krajowe, na czele z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
3	Struktura zagospodarowania terenów, w tym w zakresie potrzeb budownictwa mieszkaniowego	W ujęciu ogólnym, zagospodarowanie przestrzenne gminy Borzęcin będzie prowadzone z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju oraz dbałości o ład przestrzenny. Kluczowe w tym zakresie będzie planowanie zwartej i funkcjonalnej zabudowy oraz ochrona najcenniejszych terenów zielonych. W efekcie niwelowane bądź łagodzone będą problemy w odpowiednim, racjonalnym i efektywnym ekonomicznie zagospodarowaniu przestrzeni, wśród których na pierwszy plan wysuwają się: • ryzyko rozproszenia zabudowy mieszkaniowej i ograniczenie jej powiązań funkcjonalnych z centrami miejscowości, miejscami koncentracji usług publicznych i komercyjnych itp., • nieracjonalne wykorzystanie przestrzeni skutkujące m.in. utratą potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej i ograniczeniem dostępności do terenów zielonych o przeznaczeniu rekreacyjnym, wypoczynkowym, izolacyjnym, wodochronnym itp., • konflikty przestrzenne w bezpośrednim otoczeniu miejsc o najcenniejszych walorach zabytkowych, przyrodniczych oraz widokowych, skutkujące obniżeniem ich potencjału, • zaburzanie historycznych układów urbanistycznych miejscowości (ze szczególnie cennym przykładem kompozycji urbanistycznej centrum Borzęcina), zanik tradycyjnego budownictwa, form i detali architektonicznych typowych dla gminy oraz regionu, w którym jest położona, • chaos przestrzenny oraz zaburzenie estetyki za sprawą elementów przestrzeni (zabudowa kubaturowa, mała architektura) wprowadzanych na potrzeby obsługi punktów handlowo-usługowych oraz promocji ich

		działalności – w szczególności w sąsiedztwie głównych dróg i w miejscach koncentracji usług (np. centrum Borzęcina). W ujęciu ogólnym struktura zagospodarowania przestrzeni gminy Borzęcin będzie obejmować następujące obszary: • tereny zainwestowane (w tym zabudowane) – których wyróżnik będzie stanowić jedyna bądź dominująca forma zagospodarowania, np. zabudowa mieszkaniowa, zagrodowa, mieszkaniowo-usługowa, przemysłowa, przemysłowo-usługowa, infrastruktura transportowa, infrastruktura techniczna itd.; • tereny przeznaczone do zainwestowania (w tym zabudowy) – przede wszystkim w zakresie rozwoju zabudowy mieszkaniowej, zgodnie z przyjętymi standardami zabudowy i przy uwzględnieniu konieczności zapewnienia dostępności do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz obsługi komunikacyjnej; • tereny pozbawione możliwości zabudowy – najczęściej stanowiące przestrzeń produkcji rolniczej (np. grunty orne, łąki i pastwiska, sady), z wyjątkami w zakresie lokalizowania nowej zabudowy na potrzeby obsługi produkcji rolniczej bądź niemożliwe do zabudowy za sprawą uwarunkowań terenowych (zagrożenie powodziowe, grunty nienadające się do zabudowy, teren potencjalnej eksploatacji złóż surowców naturalnych); • tereny o szczególnych walorach przyrodniczych – głównie lasy, parki, inne tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej, ciekі wodne wraz z bezpośrednim otoczeniem, mokradła itp., o znaczącym potencjale ekologicznym, umożliwiającym podtrzymywanie i rozwój bioróżnorodności i/lub o funkcji buforowej względem zabudowy przemysłowej, usługowej, infrastruktury komunikacyjnej itp. Szczegółowe wytyczne w zakresie sposobu zagospodarowania każdej ze stref, jej przeznaczenia oraz funkcjonalności, na poziomie szczegółowości sięgającym poszczególnych działek zgodnie z ich podziałem geodezyjnym, dookreślać będą akty planowania przestrzennego – plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uwzględniające także specyfikę obszarów chronionych. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, obliczone zgodnie z wytycznymi, zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów wynosi 2044 osoby dla roku 2043. Jednocześnie trzeba wskazać, że w granicach gminy Borzęcin znajdują się tereny, które należy uznać za szczególnie ważne dla jej rozwoju i uporządkowanego osadnictwa. Tereny pod niewielkie osiedla (przysiółki) mieszkaniowe zlokalizowane przy istniejących drogach publicznych i wewnętrznych, częściowo tereny, które zostały zaplanowane pod nowe osiedla domów jednorodzinnych, w tym m.in.: osiedle w Borzęcinie przy drodze gminnej nr 250002K Borzęcin Górny – Czarnawa, drodze gminnej 250010K Borzęcin Górny - Kościelna, drodze gminnej 250011 Borzęcin Dolny – Wisowatki, osiedle w Borzęcinie-Łazach przy drogach wewnętrznych, osiedle w Borzęcinie-Jagniówce przy drodze gminnej 250015K Jagniówka – Droga przez wieś, osiedla w łąkach przy drodze gminnej nr 250023K Łąki – Ciupina Górka – Szczepanów i drodze wew. dz. nr 1115, osiedle w Bielczy przy drodze gminnej nr 250027K Biedacz - Grądy, osiedle w Przyborowie przy drodze gminnej nr 250018K Przyborów – koło boiska sportowego, przy drodze gminnej 250032K Przyborów – Kamieniec, osiedle w
--	--	---

		Przyborowie przy drodze wew. dz. nr 770/49. Są to tereny uzbrojone w niezbędną infrastrukturę. Ponadto tereny przy wyrobiskach powstałych po zakończeniu eksploatacji kruszywa, które mogą być wykorzystane pod zabudowę rekreacyjną i mieszkaniową jednorodzinną lub usługową, zaprojektowane w zwartych kompleksach, z dostępem do drogi i mediów. Są to tereny atrakcyjne krajobrazowo, które zaplanowane w formie zwartych osiedli z niewielkimi działkami mogą przyciągnąć młode rodziny z dziećmi, również z sąsiednich jednostek. W związku z planowaną na terenach należących do sąsiednich gmin Szczurowa i Koszyce inwestycją w postaci polderu w widłach Wisły i Uszwicy, która w swoim założeniu wiąże się z koniecznością wywłaszczenia i przesiedlenia mieszkańców kilku wsi, prawdopodobne jest większe zainteresowanie działkami na terenie gminy Borzęcin.
4.	Lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego	Zgodnie z treścią Ustawy z dnia 24 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, za handel wielkopowierzchniowy rozumie się handel prowadzony w obiektach o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Na obszarze gminy dopuszcza się lokalizowanie tego rodzaju obiektów wyłącznie w terenach zainwestowanych bądź przeznaczonych do zainwestowania, o podstawowym przeznaczeniu przemysłowo-usługowym. Szczegółowe określenie tych terenów (m.in. w zakresie granic, warunków zabudowy, infrastruktury towarzyszącej itp.) dookreślać będą akty planowania przestrzennego – plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
5.	Lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego	Kluczowe inwestycje celu publicznego, jakich realizacja na terenie gminy Borzęcin jest najbardziej prawdopodobna w okresie programowania wyznaczonym niniejszą strategią, będą wiązać się z zapewnieniem podstawowych potrzeb jej mieszkańców. Do ich głównych kategorii należy zaliczyć: • infrastrukturę komunikacyjną (m.in. drogi znaczenia ponadlokalnego i lokalnego, chodniki i ciągi piesze, drogi dla rowerów), • elementy infrastruktury sieciowej (m.in. sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazownicza), • obiekty użyteczności publicznej, związane z dostarczaniem usług publicznych z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, administracji itp., • infrastrukturę sportową, rekreacyjną, wypoczynkową i związaną z obsługą ruchu turystycznego. Powyższy katalog obejmuje zarówno budowę nowych obiektów, jak i modernizację bądź rozbudowę istniejących. Lokalizacja inwestycji każdorazowo podyktowana będzie szeregiem uwarunkowań, zarówno prawnych (np. zgodność z gminnymi dokumentami planistycznymi, ustawami i rozporządzeniami) jak i obiektywnych (np. racjonalność i efektywność ekonomiczna inwestycji). W przypadku inwestycji wykraczających poza obszar gminy, decyzje będą podejmowane w porozumieniu z zainteresowanymi stronami (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast, bezpośredni inwestorzy publiczni i prywatni itp.). Podstawę stanowią przepisy oraz wytyczne europejskie i krajowe, na czele z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

6.	Rozwój systemów komunikacji, infrastruktury społecznej i technicznej	Podstawowe kierunki działań obejmować będą: • w zakresie infrastruktury społecznej – budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów, nakierunkowana na zapewnienie dostępu (w szczególności na obszarach o występujących deficytach) do podstawowych usług publicznych dobrej jakości oraz na dostosowanie oferty w tym zakresie do zmieniających się uwarunkowań demograficznych i społecznych, współpraca w tym zakresie z podmiotami zewnętrznymi w granicach wyznaczanych przez przepisy prawa. Dodatkowo nakierunkowanie działań na poprawę dostępności obiektów już istniejących i wdrożenie zasad projektowania uniwersalnego w przypadku nowych. Głównym miejscem koncentracji usług będzie Borzęcin (centralna część miejscowości), co wynika przede wszystkim z predyspozycji demograficznych oraz lokalizacyjnych (centrum gminy, lokalny węzeł drogowy) tej miejscowości; • w zakresie infrastruktury transportowej – kształtowanie systemu transportowego w taki sposób, aby zapewnić dogodną dostępność celów podróży w akceptowalnych standardach podróżowania, przy jednoczesnym ograniczeniu uciążliwości związanych z rozbudową i funkcjonowaniem sieci transportowej. Działanie to sprowadza się do prowadzenia rozwoju sieci transportowej (drogowej i pomocniczej) równolegle z rozwojem przestrzennym, z wyposażaniem obszarów zabudowywanych w odpowiednią obsługę komunikacyjną oraz likwidację deficytów w miejscach tego wymagających (przede wszystkim w zakresie braku chodników, dróg dla rowerów oraz niewystarczającej szerokości pasa drogowego w obrębie ściśle zwartej zabudowy mieszkalnej). Wsparciem, zmierzającym do bezpośredniego powiązania transportowego z drogą wojewódzką, objęta zostanie Strefa Aktywności Gospodarczej. Dodatkowo współpraca z inwestorami zewnętrznymi (sektora publicznego i prywatnego) w celu skoordynowania prac i zapewnienia wydolności lokalnego systemu komunikacyjnego dla obsługi tych inwestycji. • w zakresie infrastruktury technicznej i komunalnej – podejmowanie działań w kierunku ciągłego doskonalenia systemu zaopatrzenia w wodę (w zakresie jego dostępności, niezawodności, jakości dostarczanego surowca, a także unowocześnienia funkcjonowania) oraz budowy i uporządkowania systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków, z priorytetem skanalizowania w pierwszej kolejności obszarów zwartej zabudowy oraz stosowania rozwiązań alternatywnych (przydomowe oczyszczalnie, zbiorniki bezodpływowe) na tych obszarach, na których rozbudowa infrastruktury sieciowej jest nieuzasadniona ekonomicznie (m.in. z uwagi na rozproszenie zabudowy i jej niewielkie zagęszczenie, np. w obrębie przysiółków Borzęcina), wraz z prowadzeniem odpowiednich działań edukacyjnych i regularnych kontroli. Stosowane rozwiązania alternatywne muszą bezwzględnie charakteryzować się szczelnością, być opróżniane i konserwowane.. Dodatkowo działania w zakresie rozwoju niebiesko-zielonej infrastruktury i retencjonowania wód opadowych (np. poprzez zatrzymywanie wód opadowych i roztopowych na miejscu prowadzonej inwestycji czy rozszczelnianie powierzchni szczelnych, szczególnie podczas realizacji inwestycji polegających na przebudowach i/lub modernizacjach). Istotą tego rodzaju działań jest podniesienie poziomu bioróżnorodności i dostosowania gminy do zmian klimatycznych.
----	--	--

7.	Lokalizacja urządzeń produkcji energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW	Wytyczne w zakresie produkcji energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW na terenie gminy Borzęcin obejmują: - dla energii geotermalnej – brak warunków naturalnych, uzasadniających inwestycję tego rodzaju; - dla energii słonecznej – lokalizacja zgodnie z ustaleniami aktów planowania przestrzennego – planu ogólnego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; - dla energii wodnej – brak warunków naturalnych, uzasadniających inwestycję tego rodzaju; - dla energii wiatrowej – możliwość lokalizacji na terenie całej gminy, zgodnie z ustaleniami aktów planowania przestrzennego – planu ogólnego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; - dla energii konwencjonalnej – możliwość lokalizowania wyłącznie w terenach zainwestowanych bądź przeznaczonych do zainwestowania, o podstawowym przeznaczeniu przemysłowo-usługowym, ze szczegółowym określeniem (w zakresie granic, warunków zabudowy, infrastruktury towarzyszącej itp.) zawartym w aktach planowania przestrzennego – planie ogólnym oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
8.	Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko (PMZOŚ) zostały wskazane w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 10 września 2019 r. (Dz.U. 2019, poz. 1839 z późn. zm.). Lokalizacja na terenie gminy Borzęcin każdorazowo przy uwzględnieniu zapisów aktów planowania przestrzennego (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) oraz wytycznych, wprowadzonych poprzez objęcie poszczególnych obszarów gminy formami ochrony przyrody. Z uwagi na uwarunkowania gminy, podstawową kategorią takich przedsięwzięć będzie eksploatacja występujących na jej terenie złóż kruszyw naturalnych.
9.	Kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	Podstawowe kierunki działań obejmować będą: - w odniesieniu do leśnej przestrzeni produkcyjnej – z uwagi na znaczenie, jakie dla potencjału przyrodniczego i turystyczno-wypoczynkowego gminy Borzęcin posiadają zasoby leśne, a także jaka jest ich rola w retencjonowaniu wody, przewidziane jest prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, w oparciu o programy urządzania lasów i z uwzględnieniem działań zmierzających do ochrony przyrody, utrzymania korytarzy ekologicznych znaczenia krajowego i lokalnego, zachowania siedlisk gatunków rzadkich i/lub zagrożonych oraz utrzymania zasobów wodnych, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z rozwijaniem sposobów retencjonowania wody na terenach leśnych (np. poprzez ochronę i odtwarzanie oczek wodnych, mokradel, stawów śródleśnych, bagien, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych). Grunty o niskiej przydatności rolniczej przeznaczone są do zalesienia; - w odniesieniu do rolniczej przestrzeni produkcyjnej – z uwagi na uwarunkowania społeczno-gospodarcze i klimatyczne (przewaga gleb IV, V oraz najśłabszej, VI klasy), przewiduje się dwa wiodące kierunki zagospodarowania tej strefy: utrzymanie jej dotychczasowego charakteru oraz celowe lub samoistne zalesianie oraz zadrzewianie gruntów o dotychczasowym przeznaczeniu rolniczym. W ujęciu ogólnym zagospodarowanie tej przestrzeni skupiać się będzie przede wszystkim na ochronie gleb najwyższych klas bonitacyjnych (w szczególności teren pogranicza Bielczy, Łęk i Borzęcina), wyłączeniu możliwości lokalizowania

		nowej zabudowy na obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej (także z uwagi na jej funkcję krajobrazotwórczą, co istotne w kontekście rekreacyjno-wypoczynkowego potencjału gminy Borzęcin), odpowiednim kształtowaniu ekosystemów rolnych (m.in. ochrona zadrzewień śródpolnych, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków), popularyzowaniu i wprowadzaniu dobrych praktyk w zakresie gospodarowania ziemią i eksploataowania tego zasobu. Także w przypadku terenów użytkowanych rolniczo istotną kwestią staje się retencjonowanie wody (zwłaszcza na obszarach o specjalnych do tego predyspozycjach – np. podmokłe fragmenty pól, zabagnienia i mokradła, oczka wodne), zmierzające do prawidłowego gospodarowania zasobami wodnymi na obszarze jednostki.
10.	Zagospodarowanie przestrzenne obszarów zdegradowanych, obszarów rewitalizacji oraz obszarów wymagających przekształceń	Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w gminie Borzęcin został określony Uchwałą nr XXIII/185/2016 Rady Gminy Borzęcin z dnia 29 listopada 2016 r., zmienioną Uchwałą nr XXXII/269/2017 Rady Gminy Borzęcin z dnia 15 września 2017 roku. Składa się on z 5 podobszarów (Borzęcin Dolny, Borzęcin Górny, Jagniówka, Bielcza, Przyborów) o powierzchni 17,85 km², co stanowi 17,33% powierzchni całej gminy. Zagospodarowanie zgodne Gminnym Programem Rewitalizacji dla Gminy Borzęcin. Zarówno obszar, jak i dotychczasowa polityka rewitalizacyjna określona w ramach programu wymagają pogłębionej oceny i decyzji co do kontynuacji i ewentualnego kierunku podejmowanych interwencji.

Źródło: Opracowanie własne

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

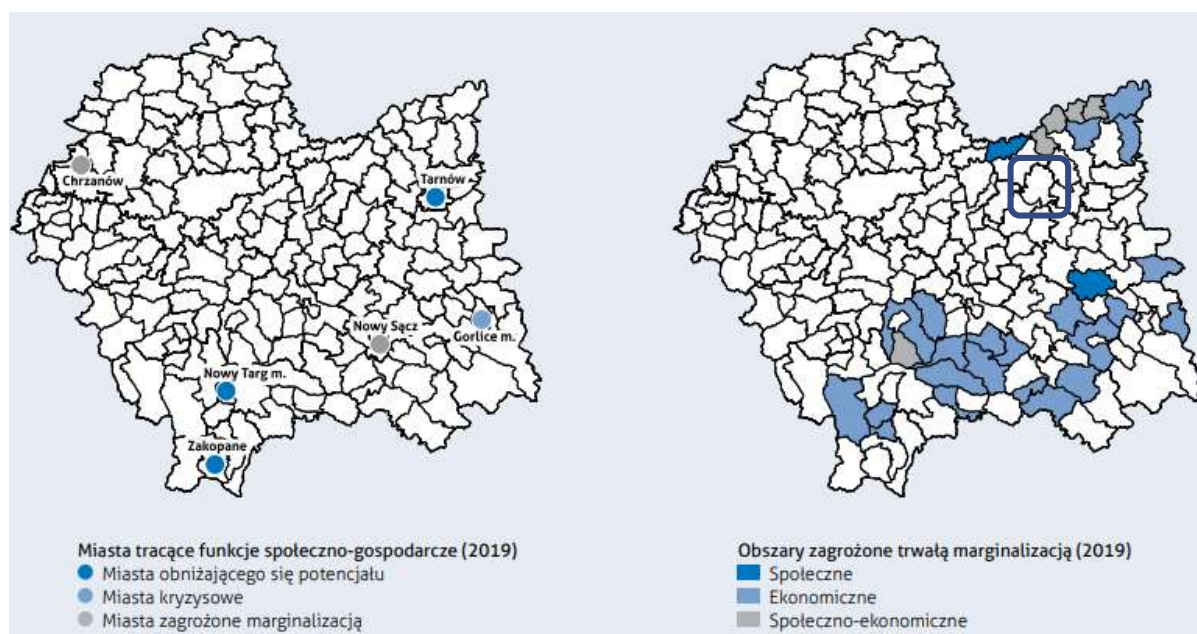
Obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne.

Samorząd regionalny wskazał w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, poza OSI określonymi na szczeblu krajowym (miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją), dodatkowy katalog OSI regionalnych. Ostatecznie w województwie małopolskim wyodrębniono 6 typów obszarów (w rozumieniu zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030): 3 typy obszarów problemowych (kategoria ta obejmuje zarówno OSI krajowe, jak i OSI regionalne), 2 typy obszarów o wyjątkowym potencjale oraz 1 typ obszarów wzrostu. Wśród nich należy wymienić:

- **Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**

6 miast wskazanych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: Tarnów, Nowy Sącz, Gorlice, Nowy Targ, Zakopane, Chrzanów. Obszary te wspierane będą z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów. Samorząd wojewódzki zdecydował m.in. o specjalnych preferencjach i premiujących kryteriach wyboru projektów, które szczegółowo określa program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości.

Rysunek 18. Krajowe obszary strategicznej interwencji

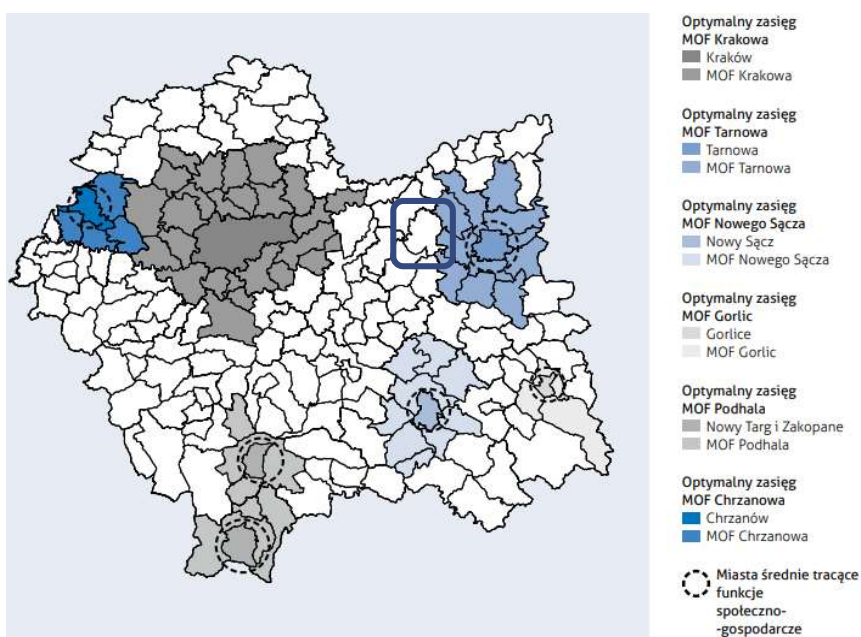

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) - MOF Krakowa, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Podhala**

Za obszary wzrostu, o wyjątkowych możliwościach rozwojowych, uznano miasta i obszary funkcjonalne wokół nich. Przeprowadzono analizę dotyczącą delimitacji optymalnych zasięgów miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce, w kontekście realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych na lata 2021-2027, dla stolicy regionu oraz 6 miast średnich tracących funkcję społeczno-gospodarcze. W konsekwencji, w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wskazano proponowane optymalne zasięgi MOF w Małopolsce: MOF Krakowa, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Podhala (żaden z ich nie obejmuje gminy Borzęcin). Województwo będzie wspierać współpracujące gminy. Jedną z form wparcia jest możliwość realizacji instrumentu ZIT.

Rysunek 19. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.)

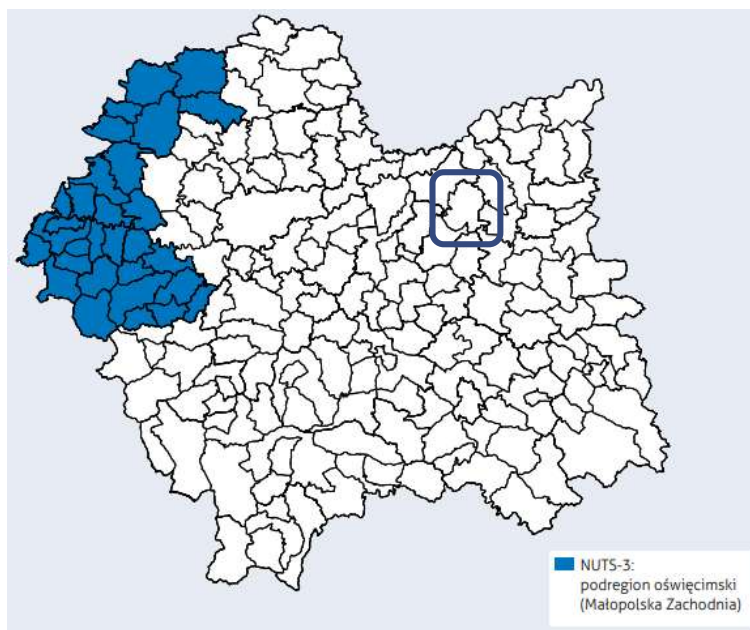

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia**

OSI wyznaczone w związku z wyzwaniem procesu transformacji gospodarki w kierunku uzyskania neutralności klimatycznej. Transformacja będzie wymagać dedykowanych interwencji i wsparcia na rzecz tych obszarów, które będą najsilniej dotknięte jej skutkami. W Małopolsce takim obszarem są tereny w najbardziej zurbanizowanej zachodniej części województwa – 4 powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski i wadowicki (nie obejmują one gminy Borzęcin), gdzie gospodarka oparta jest w znacznej mierze na dużych zakładach, w tym związanych z działalnością górniczą. Obszar Małopolski Zachodniej uwzględniony jest do wsparcia w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Just Transition Fund).

Rysunek 20. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia

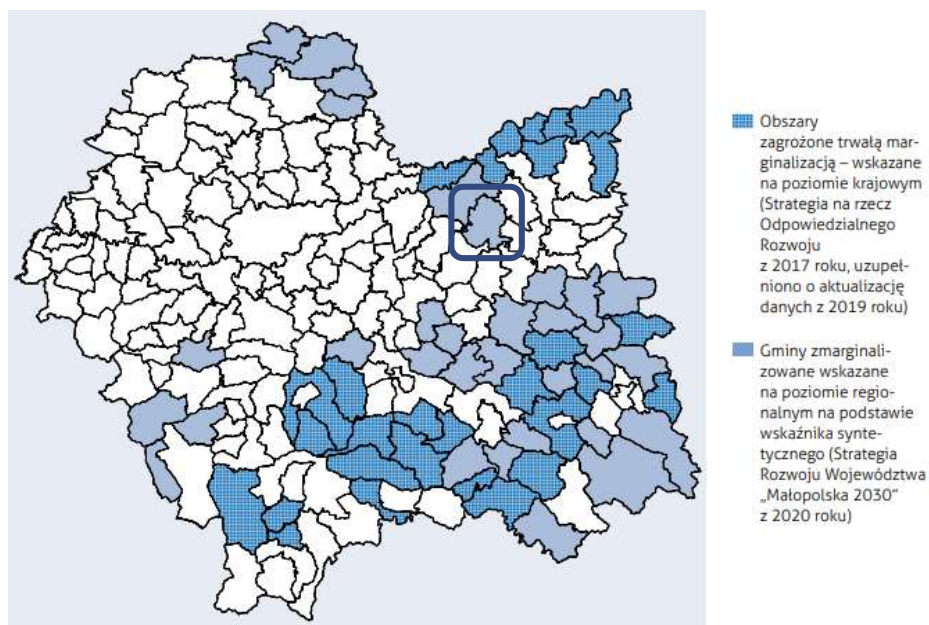

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

• Gminy zmarginalizowane

Gminy dotknięte problemami i barierami rozwojowymi zostały wyznaczone na podstawie wskaźnika syntetycznego, złożonego z wybranych mierników przedstawiających zagadnienia społeczne, ekonomiczne i środowiskowe. Ostatecznie, jako obszary zmarginalizowane w Małopolsce wskazano gminy, zlokalizowane głównie w południowej i wschodniej części regionu oraz częściowo na północy województwa (wśród nich jest gmina Borzęcin). Do tych jednostek zostanie skierowane szczególne wsparcie w celu wyrównania ich szans rozwojowych.

Rysunek 21. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce

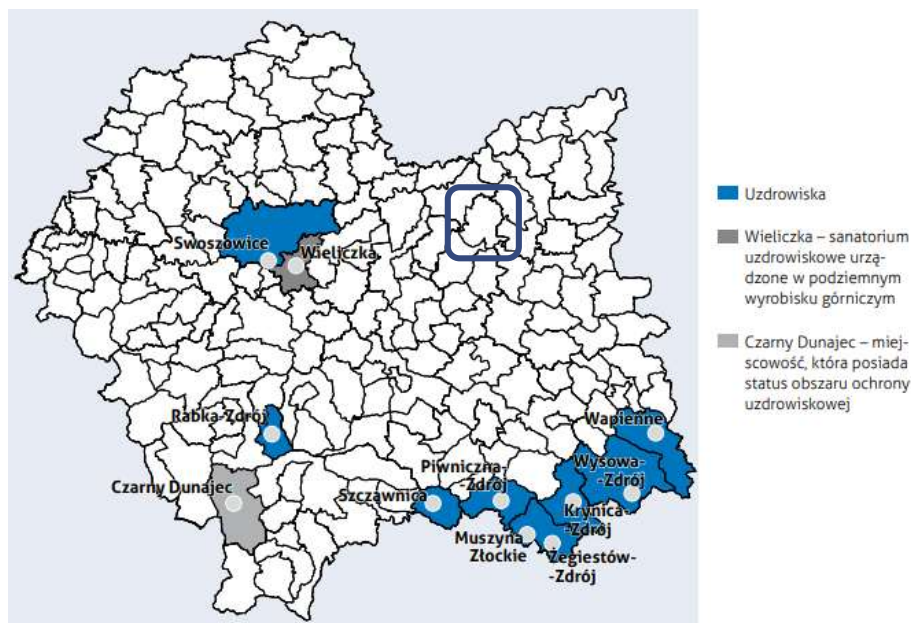

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Miejscowości uzdrowiskowe**

Z uwagi na specyfikę województwa, za regionalne OSI uznano miejscowości uzdrowiskowe. Są to obszary o szczególnych walorach (przyrodniczych, krajobrazowych, klimatycznych, rekreacyjnych, turystycznych, zdrowotnych), o uznanej marce, tradycjach i bogatej historii, manifestującej się często w zabytkowej architekturze. Miejscowości te zlokalizowane są głównie na obszarach górskich, które są obszarami o utrudnionym dostępie komunikacyjnym i ograniczonych możliwościach rozwoju przemysłu. Samorząd regionalny zapewni wsparcie dla obecnych, jak i przyszłych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej. Do tej grupy nie zalicza się gmina Borzęcin.

Rysunek 22. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce

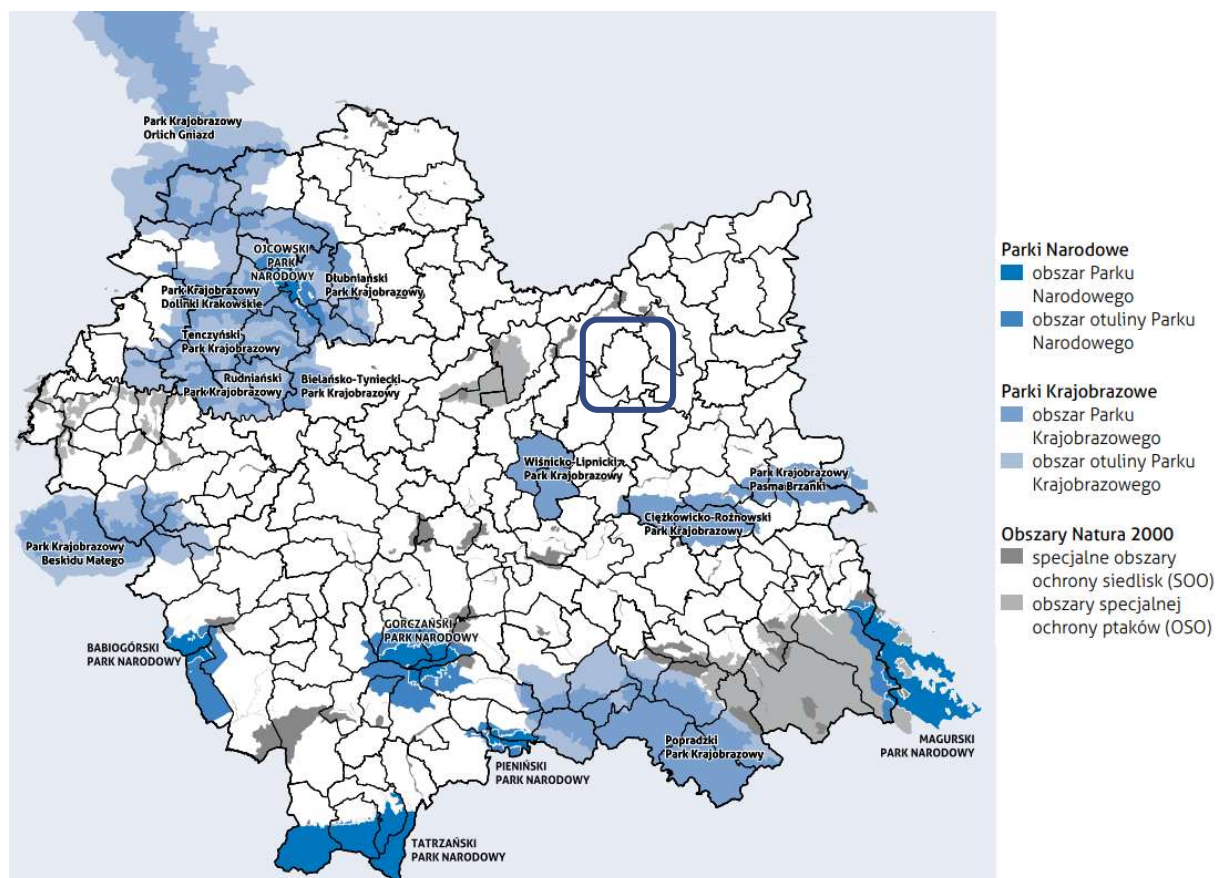

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Obszary prawnie chronione**

Specjalnym wsparciem zostaną objęte ponadto obszary prawnie chronione. Są to obszary szczególnie cenne pod względem przyrodniczym, co powoduje konieczność objęcia ich dodatkową ochroną i wsparciem z poziomu regionu. Jednocześnie ich obecność na danym obszarze wprowadza pewne ograniczenia związane z użytkowaniem terenów i realizacją inwestycji. Stąd wsparcie dla terenów chronionych będzie związane nie tylko z kwestiami ochrony środowiska, ale interwencja z poziomu województwa będzie również formą rekompensaty dla gmin, które dotyczą bariery wywoływane przez obostrzenia środowiskowe. Ponadto samorząd regionalny będzie wyróżniać gminy, które wykazują się aktywnością w zakresie działań środowiskowych. Będą one mogły uzyskać preferencje w programach konkursowych finansowanych ze środków budżetu województwa oraz w ramach konkursów wspieranych z FEM 2021-2027. Znacząca część powierzchni gminy Borzęcin stanowią Bratucicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Radłowsko-Wierzchosławicki Obszar Chronionego Krajobrazu oraz użytek ekologiczny Świercze.

Rysunek 23. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

SPÓJNOŚĆ ZAŁOŻEŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY BORZĘCIN DO 2030 ROKU Z CELAMI I KIERUNKAMI ROZWOJU ZAWARTYMI W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ W INNYCH DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla unijnego, krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in. z:

1. Rozporządzeniem ogólnym, które ustanawia wspólne przepisy dotyczące funduszy europejskich. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin wpisuje się we wszystkie określone w tym dokumencie cele. Zgodność widoczna jest przede wszystkim na poziomie wspólnych priorytetów w zakresie wdrażania zintegrowanej polityki prospołecznej, prośrodowiskowej i prorozwojowej.
2. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określającą wciąż obowiązujący model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin wpisuje się w te założenia. Zgodność widoczna jest szczególnie w zakresie celów dotyczących kształtowania atrakcyjnych warunków życia oraz wieloaspektowego rozwoju mieszkańców, a także kreowania klimatu dla biznesu.
3. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, gdzie odzwierciedlenie znajdują postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin jest zgodna z celami i kierunkami interwencji określonymi w tym dokumencie, szczególnie w zakresie działań dotyczących podnoszenia skuteczności zarządzania oraz dostępności i jakości infrastruktury i usług publicznych, a także wzmacniania specjalizacji i przewag gospodarczych.
4. Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030, która stanowi rozwinięcie zagadnień nakreślonych w ramach jednego z tzw. obszarów wpływających na osiągnięcie celów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, jakim jest „Kapitał ludzki i społeczny”. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin wpisuje się w określone w tym dokumencie cele szczegółowe, przede wszystkim w zakresie zwiększenia aktywności i partycypacji społeczno-kulturowej mieszkańców oraz wykorzystania kultury i dziedzictwa w procesach rozwojowych.
5. Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, stanowiącą odpowiedź na wyzwania w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin realizuje określone w tym dokumencie cele, głównie poprzez działania ukierunkowane na aktywizację edukacyjną, zawodową i przedsiębiorczą mieszkańców, a także doskonalenie polityki społecznej.
6. Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, której celem głównym jest rozwój społeczno-gospodarczy obszarów wiejskich, z poszanowaniem środowiska naturalnego. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin realizuje te założenia, w szczególności poprzez działania służące rozwojowi i dywersyfikacji gospodarki lokalnej, której elementem jest m.in. eksploatacja kruszyw, rolnictwo i w bardzo niewielkiej skali rybactwo, a docelowo powstać ma strefa aktywności gospodarczej i zwiększyć się liczba firm obsługujących ruch turystyczny, także poprzez poprawę infrastruktury wspierającej procesy rozwojowe i ochronę środowiska oraz doskonalenie usług publicznych, warunkujących jakość życia.

7. Polityką ekologiczną państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, której rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin realizuje te założenia, głównie poprzez cele i działania w zakresie ochrony zasobów środowiskowych oraz łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu, które mają przełożenie na życie społeczne i gospodarcze.
8. Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności, który jest kompleksowym programem ukierunkowanym na wsparcie odbudowy potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii COVID-19, wzmocnienie konkurencyjności i podniesienie poziomu życia społeczeństwa. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin jest w pełni zgodna z tymi priorytetami, szczególnie w zakresie działań dotyczących wzmocnienia lokalnej gospodarki i rynku pracy oraz zielonej transformacji.
9. Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, która kładzie nacisk na zrównoważony rozwój Małopolski w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym, stawiając w centrum polityki regionalnej rodzinę. Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin wpisuje się we wszystkie cele określone w tym dokumencie. Zgodność widoczna jest przede wszystkim na poziomie kierunków interwencji dotyczących stymulowania rozwoju gospodarczego, doskonalenia dostępności i jakości usług dedykowanych mieszkańcom, poprawy stanu i ochrony środowiska oraz dążenia do neutralności klimatycznej, podnoszenia dostępności komunikacyjnej i mobilności mieszkańców, a także doskonalenia administracji i zarządzania publicznego wraz z odpowiedzialnym planowaniem i zagospodarowaniem przestrzennym.

Tabela 7. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu

Wybrane dokumenty wyższego rzędu	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku	1. Zapewnienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych, kształtujących kapitał ludzki i społeczny, warunkujących atrakcyjność i potencjał gminy				2. Zapewnienie warunków dla trwałego zrównoważonego rozwoju gminy, gwarantujących komfort mieszkańców, ochronę środowiska oraz stymulujących rozwój gospodarki i rynku pracy		
	Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku	1.1. Zapewnienie nowoczesnej i efektywnej oferty wychowawczo-edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb i możliwości uczniów oraz stojących przed nimi wyzwań	1.2. Rozwój i wypromowanie lokalnej oferty w zakresie kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku, wzmacniającej atrakcyjność gminy dla mieszkańców oraz turystów i	1.3. Wdrożenie kompleksowej i skutecznej polityki społecznej i zdrowotnej oraz w zakresie bezpieczeństwa publicznego	1.4. Doskonalenie administracji i zarządzania, wsparcie społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwój procesów współpracy	2.1. Rozwój infrastruktury i usług komunalnych, skuteczna ochrona zasobów środowiskowych oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu	2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa bezpieczeństwa ruchu	2.3. Poprawa warunków dla inwestowania, prowadzenia biznesu i podejmowania pracy na terenie gminy wraz z aktywizacją zawodową i przedsiębiorczą mieszkańców
	Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych							
Rozporządzenie ogólne – cele polityki europejskiej	Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza.							
	Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.							
	Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne.							
	Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.							
	Europa bliżej obywateli – zrównoważony i zintegrowany rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.							

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.						
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.						
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.						
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym						
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.						
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.	Nie dotyczy					
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.	Nie dotyczy					
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.	Nie dotyczy					
	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.						
	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych						
	2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.						
	2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.						
	2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.						
	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie						
	3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.						
	3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.						
	3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.						
	3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.	Nie dotyczy					
Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Cel szczegółowy 1. Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie						
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Małopolskie rodziny.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Opieka zdrowotna.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bezpieczeństwo.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Sport i rekreacja.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 5: Kultura i dziedzictwo.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 6: Edukacja.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 7: Rynek pracy.						

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Cel szczegółowy 2. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka						
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Innowacyjność.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Konkurencyjność i przedsiębiorczość.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Turystyka.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Transport.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 5: Cyfrowa Małopolska.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 6: Gospodarka o obiegu zamkniętym.						
	Cel szczegółowy 3. Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej						
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Ograniczanie zmian klimatycznych.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Gospodarowanie wodą.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bioróżnorodność i krajobraz.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Edukacja ekologiczna.						
	Cel szczegółowy 4. System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020-2030						
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: System zarządzania strategicznego rozwojem.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Współpraca i partnerstwo.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Promocja Małopolski.						
	Cel szczegółowy 5. Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach						
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Ład przestrzenny.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Wsparcie miast.	Nie dotyczy					
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Rozwój obszarów wiejskich.						
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Spójność wewnątrzregionalna i dostępność.						

Źródło: opracowanie własne

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY BORZĘCIN DO 2030 ROKU

SYSTEM WDRAŻANIA

Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii

Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, jak również monitorowania, oceny oraz aktualizacji dokumentu tworzą:

- Wójt Gminy Borzęcin, jako organ wykonawczy, odpowiedzialny za stymulowanie i koordynowanie działań różnych współpracujących podmiotów, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów oraz kierunków działań, które pozwolą urzeczywistnić wspólnie zdefiniowaną wizję rozwoju gminy do 2030 r.,
- Rada Gminy Borzęcin, jako organ uchwałodawczy, odpowiedzialny za uchwalenie strategii, wsparcie merytoryczne w zakresie jej realizacji i oceny oraz podejmowanie decyzji strategicznych (jak np. aktualizacja dokumentu),
- Referat Inwestycji, Drogownictwa, Zamówień Publicznych i Gospodarki Mienia Komunalnego w strukturze Urzędu Gminy Borzęcin, jako podmiot zarządzający wdrażaniem Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku, na co składają się następujące aktywności: realizacja przypisanych mu w dokumencie zadań, koordynacja działań pozostałych realizatorów, harmonizowanie i poszerzanie partnerstw, poszukiwanie nowych źródeł finansowania, monitorowanie, ocena i przygotowanie zmian w strategii, zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji zapisów strategii, stała współpraca z Wójtem Gminy Borzęcin i Radą Gminą Borzęcin, a także współrealizatorami wewnętrznymi i zewnętrznymi,
- poszczególne referaty oraz stanowiska pracy w strukturze Urzędu Gminy Borzęcin i jednostki organizacyjne gminy, jako współrealizatorzy działań, którzy odpowiadają za realizację przypisanych im działań oraz biorą udział w procedurze monitoringu, oceny i aktualizacji strategii, pozostając w stałym kontakcie i współpracy z podmiotem zarządzającym wdrażaniem strategii,
- zewnętrzne podmioty (administracja rządowa, inne jednostkami samorządu terytorialnego i ich związki, biznes, organizacje pozarządowe i społeczne, mieszkańcy, partnerzy zagraniczni itp.) współpracujące przy realizacji Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku, które wdrażają zbieżne ze swoimi celami funkcjonowania oraz zakresem kompetencyjnym kierunki działań określone w strategii lub wspierają je.

Odpowiedzialność za poszczególne kierunki działań została określona w ramach planu operacyjnego strategii poprzez opisanie w kolumnie „Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy”. Może ona zostać dookreślona przez Wójta Gminy Borzęcin, np. w formie zarządzenia.

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

W ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku wykorzystane zostaną różne mechanizmy i instrumenty realizacyjne, wśród których można wymienić:

- uchwały budżetowe Rady Gminy Borzęcin i wieloletnią prognozę finansową gminy, określające krótko- i długookresowe priorytety finansowe jednostki,

- inne merytoryczne uchwały Rady Gminy Borzęcin i zarządzenia Wójta Gminy Borzęcin w obszarach oddziaływania strategii,
- różne dokumenty wykonawcze (plany i programy branżowe) na poziomie gminy, w szczególności określone w niniejszej strategii,
- plan ogólny gminy i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uszczegóławiające założenia modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, określonego w strategii,
- projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne, mieszczące się w katalogu działań przewidzianych strategią, w szczególności realizowane przy wykorzystaniu funduszy krajowych i europejskich,
- różne umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy gminą a innymi samorządami, administracją rządową, partnerami społecznymi i gospodarczymi, realizowane zgodnie z zasadami określonymi wyżej,
- zespoły zadaniowe i projektowe, ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym, powoływane w celu usprawnienia procesu wdrażania strategii,
- działania edukacyjne, informacyjne, promocyjne i konsultacyjne, stanowiące o poparciu społecznym i jakości podejmowanych interwencji.

Poziom społeczny

Ważnym poziomem wdrażania strategii jest ponadto poziom społeczny, który dotyczy upowszechniania i promocji zapisów Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku wśród społeczności lokalnej, a także pozyskiwania wsparcia dla realizacji zdefiniowanych w niej kierunków działań. W tym celu proponuje się opracowanie krótkiego materiału informacyjno-promocyjnego, przybliżającego treść strategii, oraz jego szeroką dystrybucję – razem z finalną, pełną wersją dokumentu strategii lub wyłącznie, wśród wszystkich obecnych i potencjalnych partnerów gminy, zarówno lokalnych, jak i zewnętrznych (np. do urzędów sąsiadujących gmin, Starostwa Powiatowego w Brzesku i najważniejszych instytucji powiatowych, Zarządu Województwa Małopolskiego i kluczowych instytucji regionalnych, Wojewody Małopolskiego, partnerów zagranicznych itd.).

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze względem strategii należy rozumieć jako obowiązkowe oraz pożądane plany i programy gminne, które pozwolą skutecznie wdrożyć jej założenia w życie. Opisują one w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób bardziej specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, uszczegóławiają priorytety oraz sposób postępowania w ramach konkretnych obszarów. Zgodnie z powyższym, w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku, dokonano przeglądu dokumentów w kluczowych obszarach działania gminy, w kontekście ich aktualności, przydatności i spójności ze strategią. Podzielono je na kilka zasadniczych grup:

1. dokumenty aktualne, kierunkowo zgodne z założeniami strategii (zmiany, uzupełnienia, aktualizacja zgodnie z ewentualnymi nowymi potrzebami), m.in.:
 - Plan sieci szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Borzęcin oraz granice obwodów prowadzonych przez gminę Borzęcin, a także przez inne organy prowadzące, przyjęty Uchwałą nr VI/41/2019 Rady Gminy Borzęcin z dnia 29 kwietnia 2019 r. oraz Plan sieci publicznych przedszkoli na terenie gminy Borzęcin, przyjęty Uchwałą nr VII/47/2015 Rady Gminy Borzęcin z dnia 30 kwietnia 2015 r. (rekomenduje się monitorowanie sieci placówek oświatowych pod kątem dostosowywania do zmian społeczno-demograficznych, z uwzględnieniem możliwości organizacyjno-finansowych gminy, wraz z wdrażaniem rozwiązań optymalizacyjnych);
 - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Borzęcin na lata 2021-2027, przyjęta Uchwałą nr XX/186/2021 Rady Gminy Borzęcin z dnia 4 lutego 2021 r.;
 - Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w gminie Borzęcin na lata 2024-2028, przyjęty Uchwałą nr LI/422/2024 Rady Gminy Borzęcin z dnia 4 kwietnia 2024 r.;
 - Gminny Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026, przyjęty Uchwałą nr XXXII/265/2022 Rady Gminy Borzęcin z dnia 21 marca 2022 r.;
 - Program współpracy gminy Borzęcin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze zadań publicznych na rok 2025, przyjęty Uchwałą nr VI/51/2024 Rady Gminy Borzęcin z dnia 18 listopada 2024 r. (dokument przyjmowany corocznie, możliwość opracowania i przyjęcia programu wieloletniego);
 - Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla gminy Borzęcin na lata 2019 – 2032, przyjęty Uchwałą nr VII/53/2019 Rady Gminy Borzęcin z dnia 25 czerwca 2019 r.;
 - Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Borzęcin na lata 2024 -2037, przyjęta Uchwałą nr XLVIII/403/2023 Rady Gminy Borzęcin z dnia 20 grudnia 2023 r. (aktualizacja zgodne z potrzebami);

2. dokumenty wymagające zmiany, uzupełnienia, aktualizacji, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Borzęcin, przyjęte Uchwałą nr III/20/02 Rady Gminy Borzęcin z dnia 27 grudnia 2002 r., ostatnio zmienioną Uchwałą nr XLV/368/2023 Rady Gminy Borzęcin z dnia 29 września 2023 r. (zgodnie z nowymi przepisami, studium ma zostać zastąpione planem ogólnym gminy do dnia 31 grudnia 2025 r.);
 - Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Borzęcin na lata 2017 – 2031 (zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, aktualizacja wymagana jest co najmniej raz na 3 lata);
 - Programu Ochrony Środowiska dla gminy Borzęcin na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024, przyjęty Uchwałą nr XXXVII/306/2018 Rady Gminy Borzęcin z dnia 9 marca 2018 r. (aktualizacja bądź opracowanie nowego dokumentu ze względu na kończący się okres obowiązywania obecnego);
 - Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024 dla gminy Borzęcin, przyjęty Uchwałą nr XXXVI/306/2022 Rady Gminy Borzęcin z dnia 26 sierpnia 2022 r. (aktualizacja bądź opracowanie nowego dokumentu ze względu na kończący się okres obowiązywania obecnego);
 - Plan zarządzania kryzysowego gminy Borzęcin, zgodnie z Zarządzeniem nr 88/2015 Wójta Gminy Borzęcin z dnia 29.06.2015 r. (aktualizacja zgodnie z doświadczeniami okresu pandemii oraz nowymi zagrożeniami i wyzwaniem, związanymi m.in. z konfliktem zbrojnym w Ukrainie i możliwymi scenariuszami jego rozwoju, czy zagrożeniami cybernetycznymi);
3. dokumenty wymagające opracowania, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:
 - Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy Borzęcin – zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy należy do zadań własnych gminy, funkcjonowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapewnia warunki dla zrównoważonego rozwoju i jest sposobem na zachowanie ładu przestrzennego;
 - Gminny program opieki nad zabytkami – zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wójt jest odpowiedzialny za opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami; program sporządza się na okres 4 lat; program przyjmuje rada, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków (dotychczasowy program, przyjęty Uchwałą nr XI/75/2015 Rady Gminy Borzęcin z dnia 18 września 2015 r., obowiązywał w latach 2015 – 2018);
 - Plany rozwoju sieci drogowej wraz planami finansowania w zakresie dróg gminnych - zgodnie z Ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zarządca drogi jest zobowiązany do opracowywania planów rozwoju sieci drogowej;
 - Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych – zgodnie z Ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu

w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych opracowuje przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne (przez które rozumie się przedsiębiorcę, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność);

- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy - zgodnie z Ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, gmina może tworzyć i posiadać zasób mieszkaniowy; w takim przypadku rada gminy ma obowiązek uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy, który powinien być opracowany na co najmniej pięć kolejnych lat;

4. Inne dokumenty:

- Plan gospodarki niskoemisyjnej - obowiązku stworzenia planu nie wymuszają ustawy, jednak jest on ważny dla prowadzenia niskoemisyjnego rozwoju, w tym w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej na lata 2021-2030 (gmina posiadała taki dokument, przyjęty Uchwałą nr XXV/206/2017 Rady Gminy Borzęcin z dnia 30 stycznia 2017 r., który zasadniczo obowiązywał jednak do 2020 r.);
- Program małej retencji – ważny z uwagi na konsekwencje zmian klimatu oraz zagrożenie suszą, a także planowane projekty gminy w tym zakresie, możliwie do sfinansowania ze środków zewnętrznych;
- Plany odnowy miejscowości – plany mogą uszczegółowić zapisy strategii, tworząc przestrzeń do realizacji wielu działań lokalnych, w tym przy zaangażowaniu mieszkańców, a jednocześnie stać się instrumentami pozyskiwania środków na dedykowane przedsięwzięcia;
- Gminny program rewitalizacji - rewitalizacja oznacza działania interwencyjne dla rozwiązywania zidentyfikowanych problemów społecznych i towarzyszących, jest szansą na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, spowodowanego koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, czy technicznej (w gminie obowiązywał, zgodnie z Uchwałą nr XXXII/270/2017 Rady Gminy Borzęcin z dnia 15 września 2017 r., dokument na lata 2016-2022; zarówno dotychczasowy obszar, jak i polityka rewitalizacyjna określone w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Borzęcin na lata 2016-2022 wymagają pogłębionej oceny i decyzji co do kontynuacji i ewentualnego kierunku podejmowanych interwencji, z uwzględnieniem faktu, że środki zabezpieczone na ten cel w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027 dostępne są tylko dla wybranych 18 miast w regionie).

MONITORING, OCENA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU

Sprawozdawczość (na potrzeby monitoringu, jak również przeglądu i oceny strategii) będzie realizowana co najmniej raz na rok. Zostanie zsynchronizowana z corocznym opracowaniem raportu o stanie gminy. Realizatorzy poszczególnych działań zapisanych w Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku będą w określonym przez Wójta Gminy Borzęcin terminie składali sprawozdania częściowe na wystandaryzowanym wzorze formularza do podmiotu zarządzającego wdrażaniem strategii, opisując przebieg realizacji zaplanowanych działań w zakończonym roku kalendarzowym oraz osiągnięte efekty, w tym wymiarze wskaźnikowym. Podstawowe źródło sprawozdawczości będą stanowiły ich informacje i statystyki własne, statystyka gminna oraz generowana przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych – z uwzględnieniem opóźnienia w zamieszczaniu aktualnych danych. Na tej podstawie podmiot ten będzie opracowywał zbiorcze podsumowanie. Wójt Gminy Borzęcin zatwierdza je i przekazuje Radzie Gminy Borzęcin w określonym terminie. Raport będzie stanowił podstawę oceny wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku, wprowadzania uzupełnień oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych zmian. Opisana ramowa procedura może także zostać uszczegółowiona przez Wójta Gminy Borzęcin, np. w formie zarządzenia. Sprawozdawczość powinna uwzględniać kierunki działań określone w planie operacyjnym strategii, a także przypisane im wskaźniki, z których kluczowe znaczenie mają wskaźniki zgromadzone w poniższej tabeli, którym przypisano wartości bazowe i docelowe. Zostały one określone w oparciu o dostępne dane historyczne oraz na podstawie założonych efektów działań. Należy pamiętać, że wpływ na ich osiągnięcie będzie miał szereg czynników wewnętrznych i zewnętrznych, niemożliwych do określenia w momencie tworzenia strategii. Mogą one być poszerzane, zamieniane lub aktualizowane, zgodnie z potrzebami.

Tabela 8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

OBSZAR STRATEGICZNY 1. USŁUGI I ZARZĄDZANIE PUBLICZNE					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
1.1. Zapewnienie nowoczesnej i efektywnej oferty wychowawczo-edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb i możliwości uczniów oraz stojących przed nimi wyzwań.	Wzrost efektywności organizacyjno-finansowej systemu oświaty i wychowania	Wydatki na oświatę w przeliczeniu na jednego ucznia w gminie	Skarbnik Gminy Borzęcin	25 387,90 [2023]	28 000,00 [2030]
	Podniesienie jakości i efektów kształcenia	Wyniki egzaminów końcowych	Placówki oświatowe, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie	j. polski 63,32, matematyka 62,71, j. angielski 74,97 [2024]	Utrzymanie na tym samym poziomie lub wzrost [2030]

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

1.2. Rozwój i wypromowanie lokalnej oferty w zakresie kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku, wzmacniającej atrakcyjność gminy dla mieszkańców oraz turystów i gości.	Wzrost integracji oraz aktywności kulturalnej i czytelniczej mieszkańców	Czytelniczy bibliotek publicznych na 1000 ludności Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie, BDL GUS	114 14,7 [2023]	115 16,1 [2030]
	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty instytucji kultury	Liczba zajęć w ofercie instytucji kultury oraz liczba ich uczestników w skali roku	Gminny Ośrodek Kultury w Borzęcinie, Gminna Biblioteka Publiczna w Borzęcinie	17 – 5 400 63 – 1 759 [2023]	20 – 6 000 65 – 1 900 [2030]
	Rozwinięcie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty turystyki rowerowej	Długość dróg dla rowerów na terenie gminy	Urząd Gminy Borzęcin	1,5 km [2023]	3,5 km [2030]
	Wzrost integracji oraz aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba klubów i organizacji sportowych oraz liczba ich członków	Urząd Gminy Borzęcin	6, 320 [2024]	Utrzymanie na tym samym poziomie lub wzrost [2030]
1.3. Wdrożenie kompleksowej i skutecznej polityki społecznej i zdrowotnej oraz w zakresie bezpieczeństwa publicznego.	Poprawa dostępności i jakości systemu promocji i wsparcia rodzin, w szczególności tych w trudnej sytuacji	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym objętych pracą socjalną	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie	232 rodziny, w tym 232 objętych pracą socjalną [2023]	180 rodzin, w tym 180 objętych pracą socjalną [2030]
	Wzrost integracji społecznej i wieloaspektowej aktywności osób starszych	Liczba organizacji seniorskich na terenie gminy oraz liczba ich członków	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzęcinie	„Klub Senior +” 40 uczestników [2023]	Utrzymanie na tym samym poziomie lub wzrost [2030]
1.4. Doskonalenie administracji i zarządzania, wsparcie społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwój procesów współpracy.	Poprawa sprawności i efektywności procesów komunikacji i dialogu samorządu z mieszkańcami i innymi interesariuszami	Liczba odwiedzin zmodernizowanej strony internetowej	Urząd Gminy Borzęcin	0 [2024]	5 000 [2030]
	Rozwój procesów współpracy finansowej i pozafinansowej samorządu z organizacjami pozarządowymi	Liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym oraz ich wartość	Urząd Gminy Borzęcin	7 – 55 000 zł [2024]	7 – 100 000 zł [2030]
	Spełnienie nowego obowiązku ustawowego w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	Uchwalenie planu ogólnego gminy	Urząd Gminy Borzęcin	0 [2024]	1 [2026]

OBSZAR STRATEGICZNY 2. WARUNKI DLA ROZWOJU					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
2.1. Rozwój infrastruktury i usług komunalnych, skuteczna ochrona zasobów środowiskowych oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu.	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług wodno-kanalizacyjnych	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji Odsetek gospodarstw domowych korzystających z wodociągu	Urząd Gminy Borzęcin, BDL GUS	0% 74,7% [2023]	10% 90,0% [2030]
	Wzrost poziomu i jakości selektywnej zbiórki odpadów	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	Urząd Gminy Borzęcin, BDL GUS	38,0% [2023]	60,0% [2030]
2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa bezpieczeństwa ruchu.	Poprawa dostępności, funkcjonalności i jakości infrastruktury komunikacyjnej i towarzyszącej	Długość dróg i chodników na terenie gminy	Urząd Gminy Borzęcin	Drogi – 170 km Chodniki - 4,0 km [2024]	Drogi – 185 km Chodniki – 8,0 km [2030]
	Zwiększenie odsetka mieszkańców gminy wybierających środki transportu inne niż samochody prywatne	Odsetek mieszkańców - pasażerów komunikacji zbiorowej	Urząd Gminy Borzęcin	0,5% [2023]	0,65% [2030]
2.3. Poprawa warunków dla inwestowania, prowadzenia biznesu i podejmowania pracy na terenie gminy wraz z aktywizacją zawodową i przedsiębiorczą mieszkańców.	Poprawa dostępności komunikacyjnej SAG w Borzęcinie	Długość nowych dróg zwiększających dostępność komunikacyjną SAG w Borzęcinie	Urząd Gminy Borzęcin	0 km [2024]	1,2 km [2030]
	Poprawa konkurencyjności i dochodowości biznesu oraz wzrost przedsiębiorczości lokalnej	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Urząd Gminy Borzęcin, BDL GUS	82 [2023]	90 [2030]

Źródło: opracowanie przez UG Borzęcin

Ponadto, rekomenduje się, aby w połowie okresu obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku dokonać oceny jej aktualności (pod kątem potrzeb) i stopnia realizacji (celów rozwojowych). Kluczowym źródłem danych i informacji dla przeprowadzenia oceny będzie wspomniany coroczny monitoring, wspierany ewentualnie dodatkowymi analizami i badaniami. Ocena, realizowana w oparciu o odpowiednie kryteria, w miarę możliwości powinna uwzględniać szerszy kontekst - zmiany społeczne, gospodarcze, technologiczne, prawne itp. w otoczeniu przekładające się na sytuację gminy. W przypadku stwierdzenia, że strategia wymaga zmiany, Wójt Gminy Borzęcin występuje do Rady Gminy Borzęcin z wnioskiem o jej zmianę. Podobnie zaleca się przeprowadzenie badania ewaluacyjnego po zakończeniu wdrażania strategii, które powinno przynieść rekomendacje co do dokumentu na nową perspektywę czasową.

UPRZEDNIA EWALUACJA TRAFNOŚCI, PRZEWIDYWANEJ SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W ramach prac nad dokumentem Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku zastosowano przede wszystkim ewaluację partycypacyjną, czyli ewaluator traktowany był jako współautor dokumentu, angażując się zarówno na etapie diagnostycznym, jak również na kolejnych etapach, związanych z opracowaniem założeń programowych, funkcjonalno-przestrzennych i wdrożeniowych strategii. Dzięki temu mógł lepiej poznać specyfikę dokumentu i być stałym wsparciem w pracach nad nim. Jednocześnie zrealizowano dodatkowe badanie ewaluacyjne w odniesieniu do opracowanego projektu strategii. Ostateczne zakończenie uprzedniej ewaluacji nastąpiło po opracowaniu projektu strategii uwzględniającego wnioski z konsultacji społecznych i opinię wydaną przez Zarząd Województwa Małopolskiego.

Głównym celem przedmiotowej ewaluacji była ocena ex ante projektu Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku w zakresie przewidywanej skuteczności i efektywności, a także spójności oraz sformułowanie możliwych do zastosowania rekomendacji dotyczących pożądanых zmian projektu dokumentu. Zakresem badania objęty został całościowy projekt strategii.

Ewaluacja zakładała zastosowanie kilku metodach badawczych, przede wszystkim:

- badań gabinetowych (analiza dostępnych dokumentów, opracowań czy analiz odnoszących się do podejmowanych zagadnień),
- badania w formie ankiety on-line wśród pracowników Urzędu Gminy Borzęcin i jednostek organizacyjnych gminy,
- panelu eksperckiego, którego zadaniem była dyskusja nad projektem strategii oraz nad materiałem zgromadzonym przez zespół badawczy.

Przeprowadzone badanie ewaluacyjne wykazało wysoką jakość dokumentu:

- spójność i logikę wewnętrzną (widoczne są silne powiązania mające charakter przyczynowo-skutkowy, a także wymiar horyzontalny),
- dobre określenie celów strategicznych i operacyjnych (cele zapewniają możliwość oddziaływania na procesy społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne, jak również sprostania wyzwaniom, jakie zostały uznane za istotne w kontekście rozwoju gminy),
- istotność i kompletność zakładanej w strategii interwencji (działania, które odpowiadają na aktualne i prognozowane problemy i potrzeby gminy oraz mieszkańców),
- silne powiązania z politykami publicznymi i celami rozwojowymi zarówno poziomu krajowego, jak i europejskiego (co uprawdopodobnia współpracę i daje szansę na uzyskanie zewnętrznego wsparcia dla realizacji kluczowych zadań),
- zintegrowanie strategii, uwzględnienie wymiaru przestrzennego, istotnego z punktu widzenia możliwości osiągnięcia celów rozwojowych,
- dobrze zaprojektowany system realizacji (określa sposób organizacji procesów wdrażających strategię, w tym m.in. wskazuje podmioty biorące udział w realizacji strategii, mając na uwadze rolę i kompetencje oraz relacje między nimi, przedstawia podział zadań, proponuje mechanizmy i narzędzia wdrażania strategii, określa wytyczne do sporządzania dokumentów

wykonawczych, określa sposób monitorowania realizacji strategii, uwzględnia poziom społeczny),

- system finansowania osiągania celów (zawiera ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania, w tym inne niż budżet lokalny, który samodzielnie nie zapewni finansowania dla wszystkich działań, szczególnie inwestycyjnych, określonych w strategii).

Jednocześnie badanie umożliwiło opracowanie w stosunku do projektu Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku rekomendacji zmian, które w finalnym porozumieniu ekspertów i samorządu lokalnego objęły m.in. następujące kwestie i jednocześnie znalazły odzwierciedlenie w zmianach w dokumencie:

- uzupełnienie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Borzęcin o krótki fragment dotyczący sytuacji w zakresie ochrony zdrowia, a także informację dotyczącą liczby uczniów z orzeczeniami;
- uzupełnienie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie o informacje dotyczące szczególnie atrakcyjnych terenów pod zabudowę mieszkaniową, które w najbliższych latach mogą być aktywnie zabudowywane;
- uzupełnienie zakresu inwestycji wodociągowej o zbiorniki na wodę uzdatnioną;
- poprawki redakcyjne i edycyjne.

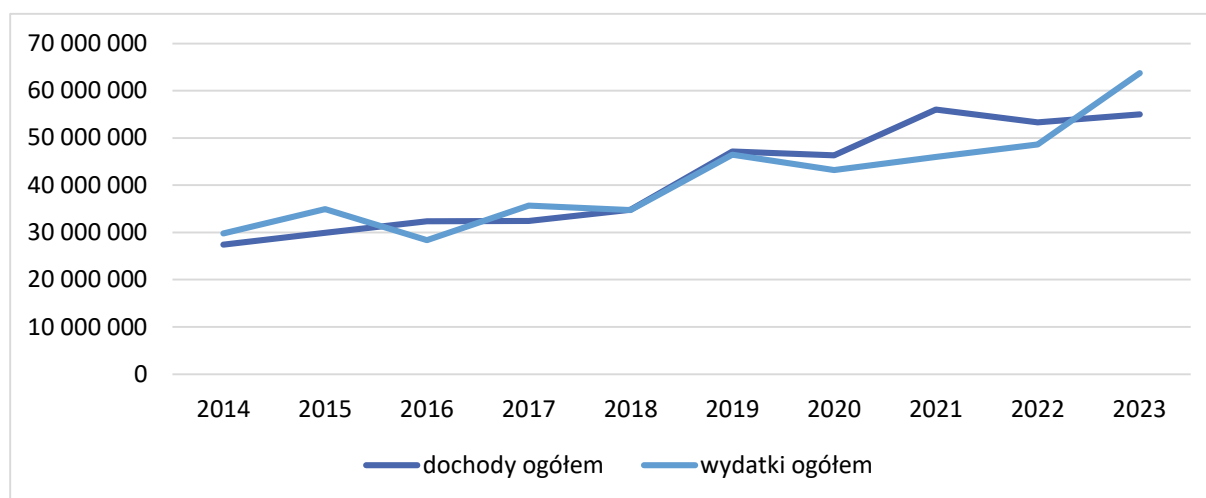
RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY BORZĘCIN DO 2030 ROKU

RAMY FINANSOWE

Ramy finansowe wskazują wysokość środków szacowanych na wdrożenie w życie zapisów strategii, w szczególności w odniesieniu do kosztów kluczowych inwestycji, a jednocześnie potwierdzają możliwość i chęć realizacji przez gminę zaplanowanych działań w kontekście zapewnienia ich finansowania. Przy ich konstruowaniu wzięto pod uwagę m.in. analizę dochodów i wydatków gminy w ostatnich kilku latach, analizę możliwości inwestycyjnych gminy, analizę zadłużenia gminy, analizę aktywności i skuteczności gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań, zapisy wieloletniej prognozy finansowej gminy, informacje na temat potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania, bazę wiedzy i doświadczeń gminy w zakresie realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach, informacje zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp.

W analizowanym okresie 2014-2023 dochody i wydatki budżetu gminy Borzęcin stopniowo rosły, zwiększając się z 27,4 mln do 54,9 mln zł w przypadku dochodów i z 29,8 do 63,7 mln zł w przypadku wydatków. W pierwszej połowie analizowanej dekady budżet gminy odnotowywał deficyt 3-krotnie (przewagę wydatków nad dochodami), zaś w drugiej połowie jedynie raz, w 2023 roku (-8,8 mln zł). Lata pandemii (2020-2022) charakteryzowała z kolei wyraźna nadwyżka.

Wykres 20. Poziom dochodów i wydatków gminy Borzęcin w latach 2014-2023

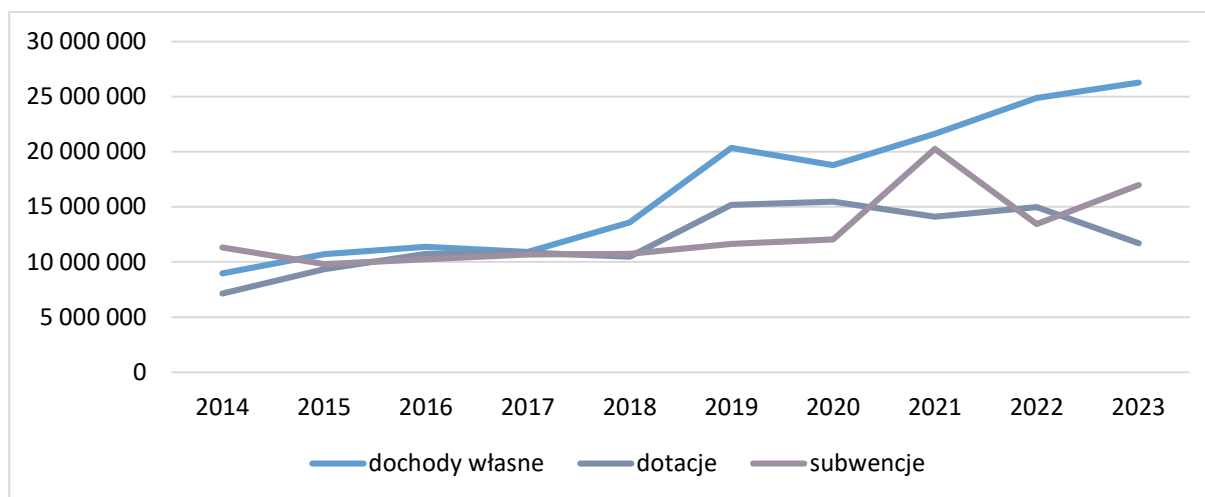
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wzrostowi dochodów towarzyszyły zmiany struktury budżetu. Wzrosła różnica między dochodami własnymi a dotacjami i subwencjami. O ile na początku badanego okresu dochody własne obejmowały ok. $\frac{1}{3}$ dochodów (32,7%), to przez dekadę urosły dwukrotnie, odpowiadając w 2023 roku za niemal połowę (47,8%). Ich poziom rósł stale od 2017 r., co ocenia się pozytywnie - to kluczowa klasa dochodów, w największym stopniu determinująca zdolność gminy do podejmowania przedsięwzięć rozwojowych w długim czasie. Należy dodać, że średnioroczne wpływy z podatków dochodowych w tym czasie wyniosły jedynie 23,6%, co postrzega się za argument do poszukiwania nowych rozwiązań na polu wspierania rozwoju lokalnej gospodarki i rynku pracy.

Za pozostałą część dochodów odpowiadały subwencje i dotacje, których nominalny poziom na przestrzeni lat wzrósł relatywnie niewiele: kolejno +50% i +64%. Wobec wysokiego wzrostu dochodów własnych, ich udział w dochodach gminy zmniejszył się: z 41,2% do 30,9% w przypadku subwencji oraz

26,1% do 21,3% w przypadku dotacji. Okresowy wzrost dotacji w latach 2019-2023 tłumaczy się m.in. transferami rządowymi na potrzeby realizacji świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+” – odpowiedzialność za ich obsługę przeszła wraz z dedykowanymi środkami od samorządów do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w 2023 r. Podobny efekt można zaobserwować w przypadku subwencji – ich skok w 2021 r. związany był z jednorazową wypłatą dodatkowej puli subwencji rządowej z przeznaczeniem na inwestycje wodno-kanalizacyjne, a także uzupełnieniem subwencji ogólnej w związku ze skutkiem zmian w sposobie ustalania dochodów samorządowych. Podobnie w 2023 r. Sejm przyjął ustawę o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 wraz z ustawą o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 oraz niektórych innych ustaw, która określała m.in. zwiększenie środków dla samorządów na realizację zadań, dodatkowe środki dla pracowników sfery budżetowej na jednorazowe wypłaty wynagrodzeń w 2023 r. oraz dodatkowe środki dla nauczycieli. W badanym okresie, na ogólną kwotę subwencji składały się głównie część oświatowa (średniorocznie 57,5%) oraz wyrównawcza (34,2%), przysługująca gminom o relatywnie mniejszej bazie dochodów podatkowych względem średniej dla kraju.

Wykres 21. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Borzęcin w latach 2014-2023

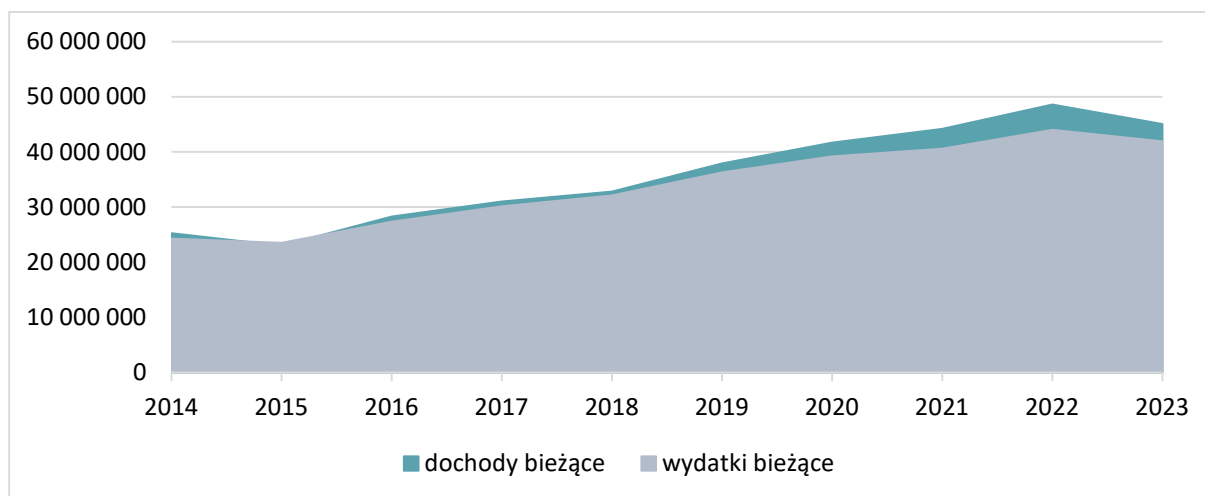
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W kolejnych latach przewiduje się dalsze zmiany w strukturze dochodów samorządowych. Wynikają one z dodatkowych środków przekazanych samorządom w 2024 m.in. w ramach subwencji rozwojowej na łagodzenie konsekwencji polityki „Polskiego Ładu”, a także reformy dochodów jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzonej jesienią 2024 r. Zaobserwuje się skokowy, a następnie stopniowy wzrost poziomu subwencji za sprawą jednorazowych transferów, jak i wprowadzeniu nowych źródeł dochodów np. subwencji ekologicznej przyznawanej gminom, w których granicach znajdują się prawnie chronione, cenne przyrodniczo obszary. Inną zmianą będzie wzrost dochodów własnych. Z jednej strony, ich poziom zwiększy się w efekcie wliczenia do nich zryczałtowanego podatku od przychodów ewidencjonowanych. Skala tego wzrostu powinna być zauważalna z uwagi na dużą popularność samozatrudnienia w ostatnich latach. Z drugiej strony, nową podstawą do naliczania udziału samorządów w PIT i CIT będą bezpośrednio dochody podatników - a nie jak dotąd, podatek należny państwu. Zwiększy to odporność budżetów samorządów na zmiany fiskalne wprowadzane na poziomie krajowym.

Podstawowym czynnikiem, który kształtuje zdolność gminy do finansowania rozwoju w krótkim i średnim okresie jest wypracowywana przez nią nadwyżka operacyjna, stanowiąca różnicę pomiędzy kwotą dochodów bieżących a kwotą wydatków bieżących. Nadwyżka może zostać przeznaczona na spłatę długu i/lub finansowanie zadań majątkowych w zależności od potrzeb jednostki samorządu

terytorialnego. W tej sferze, finanse samorządu gminy Borzęcin odnotowały wymierną poprawę – średnia wysokość nadwyżki w latach 2014-2018 wyniosła +600 tys. zł, podczas gdy w drugiej połowie badanego okresu wynosiła średniorocznie 3,1 mln zł.

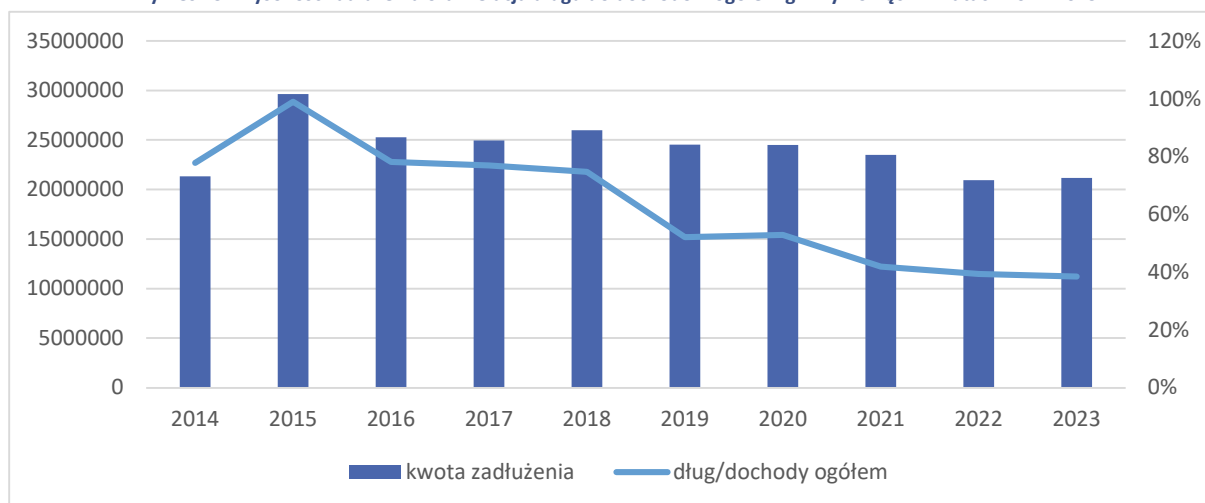
Wykres 22. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Borzęcin w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Obraz kondycji finansowej gminy uzupełnia zestawienie wysokości długu w relacji do dochodów ogółem. W analizowanym okresie kwota zadłużenia gminy stopniowo malała, co względem kondycji finansowej gminy z początku badanego okresu określa się jednoznacznie pozytywnie – zadłużenie mierzone relacją kwoty długu do dochodów ogółem zmalało z 99% w 2015 r. do 38,5% w 2023 r.

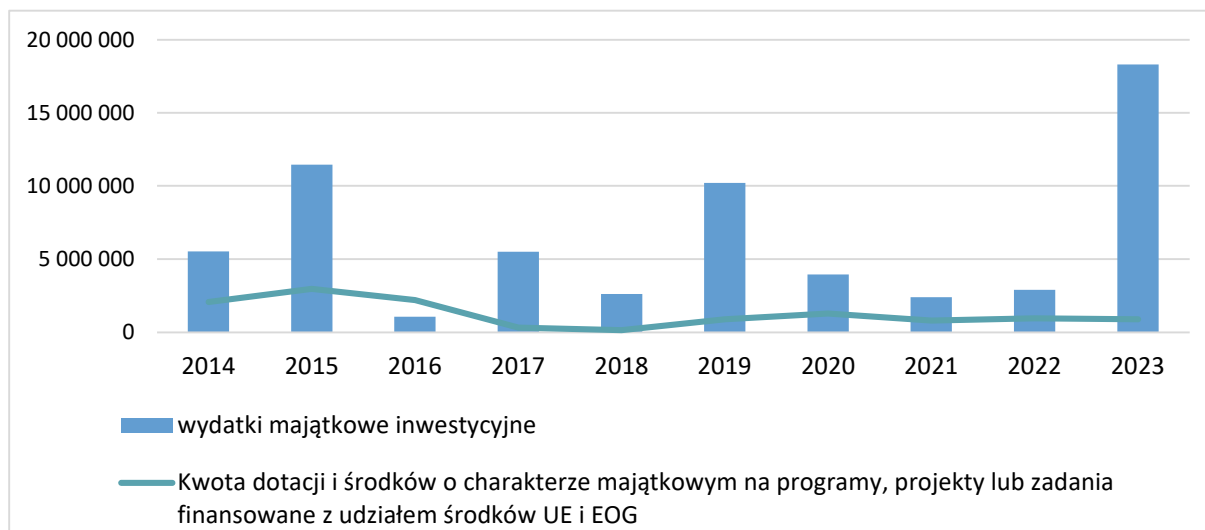
Wykres 23. Wysokość zadłużenia oraz relacja długu do dochodów ogółem gminy Borzęcin w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS i monitorrozwoju.pl

Szczególnym rodzajem aktywności samorządu terytorialnego jest jego polityka inwestycyjna, służąca tworzeniu podstaw rozwoju gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń. Z perspektywy analizowanych 10 lat dynamika polityki inwestycyjnej samorządu gminy Borzęcin była zmienna. Z jednej strony, na przestrzeni badanych lat poziom inwestycji trzykrotnie przekroczył poziom 10 mln zł (2015, 2019 i 2023). Z drugiej strony, pięciokrotnie nie przekroczył poziomu 5 mln zł (2016, 2018, 2020-2022). Średnioroczna stopa inwestycji na przestrzeni lat wyniosła ponad 14,8%. Istotny udział w tych wydatkach miały dotacje na realizację projektów unijnych. Udział środków zewnętrznych na projekty z udziałem środków europejskich w sumie wydatków inwestycyjnych w badanym okresie osiągnął 19,5%.

Wykres 24. Nakłady inwestycyjne ponoszone przez gminę Borzęcin w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Konkludując stwierdza się, że gmina Borzęcin wchodzi w okres realizacji nowej strategii rozwoju w niezłej kondycji finansowej, która wymaga dalszej dbałości. Bardzo wysokie zadłużenie liczone relacją długu do dochodów bieżących udało się zredukować do bezpiecznego poziomu. Wzrost dochodów własnych postępował, choć niski w nich udział wpływów z podatków dochodowych mobilizuje do większego wsparcia rozwoju lokalnego rynku pracy i przedsiębiorstw. W perspektywie kolejnych lat wyzwaniem będzie zwiększenie poziomu udziału finansowania zewnętrznego inwestycji. Szansą ku temu jest perspektywa kumulacji środków z Funduszy Europejskich i Krajowego Planu Odbudowy w latach 2025-2027. Umiejętność ich absorpcji zdecyduje o tym, czy gmina wykorzysta szanse jakie daje jej sprzyjające otoczenie, czy straci je w dłuższej perspektywie, kiedy druga taka kumulacja możliwości najprawdopodobniej się nie powtórzy. Jednocześnie pewne zwiększenie dochodów budżetu lokalnego, a tym samym możliwości finansowych gminy, przyniosą też zmiany w ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Strategia określa kierunki interwencji podejmowanej w perspektywie roku 2030, w tym kluczowe inwestycje gminne. Przedstawia je poniższa tabela, wskazując jednocześnie ich szacunkowe koszty. Wycena wykorzystuje m.in. bazę wiedzy i doświadczeń powstałą w wyniku prac nad ramami finansowymi dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w gminie, informacje finansowe zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp., a także informacje o możliwym dofinansowaniu.

Tabela 9. Inwestycje kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania

Lp.	Nazwa lub krótki opis inwestycji	Lokalizacja inwestycji	Planowy rok lub okres realizacji	Szacowane koszty inwestycji [zł]	Potencjalne źródło finansowania inwestycji
Cel operacyjny 1.2. Rozwój i wypromowanie lokalnej oferty w zakresie kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku, wzmacniającej atrakcyjność gminy dla mieszkańców oraz turystów i gości					
1.	Remont budynku wielofunkcyjnego w Przyborowie, stanowiącego siedzibę Centrum Kulturalnego Wsi Przyborów	Przyborów	2025-2026	1 000 000	Środki własne + dofinansowanie

2.	Rozbudowa i przebudowa remizy OSP Łęki w celu utworzenia centrum kulturalnego wsi	Łęki	2024-2026	4 500 000	Polski Ład + środki własne
3.	Budowa i modernizacja placów zabaw oraz siłowni plenerowych na terenie gminy Borzęcin	Gmina Borzęcin	2026-2030	1 000 000	Środki własne + dofinansowanie
4.	Budowa świetlicy wiejskiej w sołectwie Jagniówka	Borzęcin - Jagniówka	2028-2030	1 500 000	Środki własne + dofinansowanie
5.	Turystyczne zagospodarowanie centrum Borzęcina	Borzęcin	2025-2026	1 500 000	Środki własne + dofinansowanie
6.	Modernizacja obiektów sportowych na terenie gminy Borzęcin	Gmina Borzęcin	2025-2030	1 000 000	Środki własne + dofinansowanie
Cel operacyjny 1.3. Wdrożenie kompleksowej i skutecznej polityki społecznej i zdrowotnej oraz w zakresie bezpieczeństwa publicznego					
7.	Budowa/modernizacja strzelnicy w Bielczy	Bielcza	2027-2030	2 000 000	Środki własne + dofinansowanie
8.	Rozbudowa i przebudowa remizy OSP w Bielczy	Bielcza	2025-2027	2 500 000	Środki własne + dofinansowanie
Cel operacyjny 1.4. Doskonalenie administracji i zarządzania, wsparcie społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwój procesów współpracy.					
9.	Likwidacja barier architektonicznych w budynku Urzędu Gminy Borzęcin	Borzęcin	2025-2026	500 000	Środki własne + dofinansowanie
10.	Zagospodarowanie terenu przy budynku administracyjno-pocztowym w Borzęcinie (siedziba Urzędu Gminy)	Borzęcin	2025-2026	700 000	Środki własne
Cel operacyjny 2.1. Rozwój infrastruktury i usług komunalnych, skuteczna ochrona zasobów środowiskowych oraz łagodzenie i adaptacja do zmian klimatu					
11.	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków na terenie gminy Borzęcin – etap I	Gmina Borzęcin	2025-2030	15 000 000	Środki własne + dofinansowanie
12.	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie gminy Borzęcin wraz z budową zbiorników na wodę uzdatnioną	Gmina Borzęcin	2025-2030	4 500 000	Środki własne + dofinansowanie
13.	Budowa PSZOK	Borzęcin	2028-2029	1 500 000	Środki własne + dofinansowanie
14.	Budowa budynku gospodarczo-garażowego	Borzęcin	2025-2026	800 000	Środki własne

	w Borzęcinie, przeznaczonego do przechowywania sprzętu i urządzeń służących do utrzymania czystości na terenie gminy				
Cel operacyjny 2.2. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej i poprawa bezpieczeństwa ruchu					
15.	Budowa chodników przy drogach wojewódzkich nr 768 i 964 przebiegających przez gminę Borzęcin	Przyborów Borzęcin	2025-2030	5 000 000	Środki własne + środki ZDW w Krakowie
16.	Przebudowa drogi gminnej nr 250027K Biedacz-Grądy w Bielczy polegająca na budowie chodnika wraz z przebudową skrzyżowania dróg gminnych nr 250028K i 250027K	Bielcza	2025-2028	1 800 000	Środki własne + dofinansowanie
17.	Modernizacja drogi wewnętrznej na działkach nr 3119/1, 3120/3 i 1242/7 (...) w Przyborowie polegająca na przebudowie drogi wraz z budową chodnika	Przyborów	2025-2027	800 000	Środki własne
18.	Budowa i modernizacja dróg wewnętrznych wraz z chodnikami na terenie gminy Borzęcin	Gmina Borzęcin	2025-2030	4 000 000	Środki własne + dofinansowanie
19.	Przebudowa i modernizacja dróg gminnych wraz z chodnikami na terenie gminy Borzęcin	Gmina Borzęcin	2025-2030	5 000 000	Środki własne + dofinansowanie
20.	Budowa i modernizacja chodników przy drogach powiatowych	Gmina Borzęcin	2025-2030	3 000 000	Środki własne + dofinansowanie
Cel operacyjny 2.3. Poprawa warunków dla inwestowania, prowadzenia biznesu i podejmowania pracy na terenie gminy wraz z aktywizacją zawodową i przedsiębiorczą mieszkańców					
21.	Budowa Strefy Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie	Borzęcin	2026-2027	8 500 000	Środki własne + dofinansowanie
22.	Budowa drogi gminnej łączącej Strefę Aktywności Gospodarczej w Borzęcinie z DW 768 (nową obwodnicą)	Przyborów	2028-2030	18 500 000	Środki własne + dofinansowanie

Źródło: opracowanie przez UG Borzęcin

Zasada dodatkowości środków finansowych w realizacji projektów zapisanych w strategii oznacza, że to od potencjału inwestycyjnego gminy zależy, w jakim czasie i ile środków finansowych będzie mogła przeznaczyć na działania związane z rozwojem, czyli przede wszystkim na realizację strategii. Dlatego tak istotne jest oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy.

Wskaźniki do szacowania potencjału inwestycyjnego gminy zaczerpnięto z prognoz finansowych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Borzęcin zmienionej Uchwałą nr V/47/2024 Rady Gminy Borzęcin z dnia 24 września 2024 roku. Przyjęto w niej prognozowaną, średnioroczną wysokość zsumowanych wydatków gminy na poziomie ok. 53,6 mln zł w latach 2024-2030.

Określając potencjał inwestycyjny gminy Borzęcin, posłużono się metodologią opartą na równaniu obejmującym założenie, że:

$$PI = W_{og} \times W_i$$

gdzie:

PI= potencjał inwestycyjny jednostki samorządu terytorialnego

W_{og} = wydatki budżetowe ogółem

W_i = średni procentowy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostki samorządu terytorialnego.

Potencjał inwestycyjny gminy stanowi iloczyn jej prognozowanych wydatków w okresie objętym prognozą i średniego procentowego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach w okresie poprzednim do prognozowanego. Tak wyliczony potencjał inwestycyjny przyjęto za ramy przyszłej aktywności inwestycyjnej gminy.

Analizując dane historyczne ustalono, że średnia wartość procentowego udziału wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez gminę w latach 2014-2023 wynosiła 14,8%. Wykorzystując wskazane wyżej równanie oszacowano, iż przy utrzymaniu zdolności inwestycyjnych z analizowanego okresu, gmina mogłaby co roku przeznaczyć na inwestycje w okresie 2024-2030 ok. 7,9 mln zł. W latach 2014-2023 gmina wydatkowała na inwestycje przeciętnie ok. 6,4 mln zł w ciągu roku. W tym kontekście szacowana kwota na inwestycje w latach 2023-2030 jest możliwa do realizacji, przy założeniu wsparcia kluczowych inwestycji ze środków zewnętrznych (co wynika z szacowanego potencjału inwestycyjnego gminy oraz przybliżonej sumy kosztów inwestycji wskazanych w tabeli). Rekomenduje się realizację w pierwszej kolejności tych projektów inwestycyjnych, które będą zmierzały do wzmocnienia budżetu gminy. Równocześnie przewiduje się, iż rozpisane plany inwestycyjne mogą wymagać aktualizacji ze względu na zachodzące zmiany w gminie oraz jej otoczeniu, w szczególności makroekonomicznym, finansowo-podatkowym i prawnym.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA⁴

Finansowanie działań opisanych w Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku będzie się odbywać za pomocą środków pochodzących z różnych źródeł, aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji. W tym kontekście należy wskazać kilka podstawowych źródeł:

- środki pochodzące z budżetu gminy, w tym środki przeznaczone na pokrycie wkładu własnego do zadań współfinansowanych ze środków UE,
- środki pochodzące z Unii Europejskiej pozyskiwane w ramach programów krajowych oraz programu regionalnego,
- środki pochodzące z innych instrumentów i mechanizmów europejskich, w tym fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki z budżetu państwa oraz regionu, w tym środki celowe i dotacje państwowe, dedykowane fundusze i programy,
- środki z funduszy celowych, w tym: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- środki sektora prywatnego, w tym środki inwestorów prywatnych, sektora pozarządowego lub środki pozyskane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Mając na względzie okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych obejmie okres **Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027** oraz wsparcie w ramach nowego **Planu Odbudowy dla Europy (Next Generation EU)**.

Podstawę wydatkowania środków, które mają pomóc złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19, stanowi w Polsce Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Jego budżet to prawie 60 mld euro (268 mld złotych), w tym 25,27 mld euro (113,28 mld zł) w postaci dotacji i 34,54 mld euro (154,81 mld zł) w formie preferencyjnych pożyczek. Środki pochodzą z europejskiego Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility). KPO to plan, składający się z inwestycji oraz pakietu reform, który ma wzmocnić polską gospodarkę i rynek pracy po pandemii oraz sprawić, że będzie ona łatwiej znosić różne kryzysy. Znaczna część budżetu zostanie przeznaczona na cele klimatyczne (44,96%) oraz na transformację cyfrową (21,28%). Beneficjentem środków mogą być m.in. samorządy. Pierwsze środki z KPO zostały uruchomione.

Fundusze unijne w latach 2021-2027 realizowane będą poprzez dedykowane programy krajowe (blisko 60% środków) i regionalne (ponad 40% środków), zarządzane przez marszałków województw. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia poniższa tabela. W ramach programów krajowych możliwa będzie realizacja projektów przez pojedyncze samorządy, jak gmina Borzęcin.

⁴ Kwoty prezentowane w rozdziale są orientacyjne i mogą ulec zmianie w związku z prowadzonymi negocjacjami i zmianami w przedmiotowych programach i dokumentach na etapie ich finalnego opracowywania czy modyfikowania w trakcie samej realizacji.

Tabela 10. Programy, które będą realizowane w Polsce w latach 2021-2027

Lp.	Program	Kwota	Priorytety / podstawowe kategorie projektów
1.	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS)	125,8 mld zł	• Bezpieczeństwo energetyczne Polski, • rozwój odnawialnych źródeł energii, • ochrona środowiska, • bezpieczny i ekologiczny transport, • rozwój ochrony zdrowia, • kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego.
2.	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	42,9 mld zł	• Projekty badawczo-rozwojowe, • Innowacje, • zwiększenie konkurencyjności gospodarki, • wsparcie przedsiębiorców i sektora nauki.
3.	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)	20,9 mld zł	• Wsparcie osób na zmieniającym się rynku pracy, • rozwój edukacji, • wsparcie usług zdrowotnych, • pomoc rodzicom w opiece nad dziećmi, • wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami .
4.	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	11 mld zł	• Dostęp do szerokopasmowego Internetu, • rozwój e-usług, • cyberbezpieczeństwo, • wzmocnienie kompetencji cyfrowych społeczeństwa.
5.	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) - lubelskie, podlaskie, podkarpackie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, część mazowieckiego	13,4 mld zł	• Rozwój biznesu, • nowoczesny transport, • inwestycje w sieci energetyczne, • ochrona środowiska, • rozwój turystyki.
6.	Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową (FEPŻ)	2,5 mld zł	• Wsparcie najuboższych i najbardziej potrzebujących.
7.	Fundusze Europejskie dla Rybactwa	3,1 mld zł	• Modernizacja obszaru rybactwa, • innowacje i dywersyfikacja (różnicowanie) branży rybackiej, • dbałość o bezpieczeństwo oraz czystość mórz i oceanów, • zrównoważone rybołówstwo i ochrona żywych zasobów morza.
8.	Fundusze Europejskie na Migracje, Granice i Bezpieczeństwa	2,4 mld zł	• Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), • Instrument Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami (IZGW), • Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW).
9.	Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)	2,5 mld zł	• Wzmocnienie potencjału beneficjentów funduszy, • przedsięwzięcia koordynacyjne, • działania informacyjne.

Strategia Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku

10.	16 programów regionalnych	155,4 mld zł	• Rozwój przedsiębiorczości, • poprawa dostępu do edukacji, ochrony zdrowia i kultury, • poprawa infrastruktury społecznej, • dbałość o środowisko, • technologie cyfrowe, energetyka i transport.
11.	Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Interreg)	2,2 mld zł	• Międzynarodowa współpraca naukowa, biznesowa, samorządowa, • wymiana kulturowa ponad granicami państw.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/umowa-partnerstwa/>

Na poziomie województwa małopolskiego, wdrażany będzie program Fundusze Europejskie dla Małopolski, o łącznej wartości 2,69 mld euro (w tym 1,7 mld euro na EFRR oraz 687 mln euro na EFS+ oraz 264 mln euro na FST)⁵. Priorytety programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 określa poniższa tabela.

Tabela 11. Opis priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości

Numer i nazwa priorytetu		Cele realizowane w ramach priorytetu
1.	Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości	• Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii, • czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów, • wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.
2.	Fundusze europejskie dla środowiska	• Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, • wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju, • wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, • wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej, • wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej, • wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.
3.	Fundusze europejskie dla transportu miejskiego	• Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.
4.	Fundusze europejskie dla transportu regionalnego	• Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej.
5.	Fundusze europejskie wspierające	• Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez

⁵ Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2282/22 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 30 grudnia 2022 r.

	infrastrukturę społeczną	rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, - wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne;], - zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, - wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.
6.	Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	- Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej; - wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, - wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia, - wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, - wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej, - wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji, - wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów, - wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie, - zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa

		dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej, wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.
7.	Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych	- Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich, - wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.
8.	Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej	Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, wersja z dnia 30.12.2022 r., <https://www.fundusze.malopolska.pl/program>

Jednym z instrumentów terytorialnych, które służą wzmocnieniu współpracy i partnerstw samorządów, realizujących wspólne działania rozwojowe na podstawie strategii terytorialnych, jest rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS). Przedstawia on oddolne podejście terytorialne w rozwoju lokalnym, gdzie kluczową rolę w procesie wdrażania RLKS odgrywają Lokalne Grupy Działania, działające w oparciu o lokalne strategie rozwoju (LSR). Gmina Borzęcin jako członek Lokalnej Grupy Działania - Stowarzyszenie "Wrota Karpat" będzie mogła wnioskować o środki na zadania spójne z założeniami LSR.

Oprócz wskazanych powyżej programów, istnieją także inne możliwości pozyskania finansowania, w szczególności obejmujące **fundusze krajowe**:

- Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym i kierowane są m.in. do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych i jednostek samorządu terytorialnego (np. Edukacja kulturalna, Infrastruktura domów kultury, Kultura cyfrowa, Kultura Dostępna, Kultura ludowa i tradycyjna, Ochrona zabytków, Partnerstwo dla książki, Promocja czytelnictwa, Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży)⁶;
- Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki zakładają rozwój bazy sportowej oraz aktywizację ruchową społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży; obszary priorytetowe stanowią: sport powszechny, sport wyczynowy, sport młodzieżowy, sport osób z niepełnosprawnościami, infrastruktura i turystyka (np. Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej, Program modernizacji kompleksów sportowych „Moje Boisko – ORLIK 2012”, Program budowy kompleksów sportowych Orlik, programy „Szkolny Klub Sportowy”, „Klub”, „Aktywna Szkoła”, „Umiem pływać”)⁷;
- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej koncentrują się na wsparciu rodziny na wszystkich etapach jej rozwoju, w tym zapewniając współfinansowanie dla tworzenia nowych

⁶ <https://www.gov.pl/web/kultura/programy-2024>

⁷ <https://www.gov.pl/web/sport/sport666>

placówek, a także na rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywności seniorów (np. Program „Maluch+”, Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028, Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025)⁸;

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁹ oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹⁰ wspierają przedsięwzięcia (zazwyczaj w formie instrumentów zwrotnych) z zakresu ochrony środowiska, efektywności energetycznej, energii odnawialnej, ekologii, ochrony przyrody oraz zarządzania gospodarką wodną i odpadową;
- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg umożliwia współfinansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych¹¹;
- Fundusz Inwestycji Samorządowych zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju oferuje jednostkom samorządu terytorialnego wsparcie finansowe na zadania użyteczności publicznej i zadania własne, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno-kanalizacyjny, infrastruktura społeczna, gospodarka odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo, ochrona zdrowia¹²;
- Program Inwestycji Strategicznych, zbudowany wokół głównych założeń Polskiego Ładu, zapewnia bezzwrotne dofinansowanie inwestycji publicznych realizowanych przez gminy, powiaty i województwa w całej Polsce (m.in. inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, modernizację źródeł ciepła na zeroemisyjne, czy w gospodarowanie odpadami, a także inwestycji społecznych tj. żłobki, przedszkola czy ścieżki rowerowe)¹³.

⁸ <https://www.gov.pl/web/rodzina/programy-i-projekty>

⁹ <http://nfosigw.gov.pl/oferta-finansowania/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/>

¹⁰ <https://www.wfos.krakow.pl/oferta/wedlug-rodzaju-wnioskodawcy/jednostki-samorządu-terytorialnego/>

¹¹ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-fundusz-rozwoju-drog---dawniej-fundusz-drog-samorządowych>

¹² <https://pfr.pl/oferta/fundusz-inwestycji-samorządowych.html>

¹³ <https://www.gov.pl/web/premier/program-inwestycji-strategicznych>

SPISY

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Borzęcin w latach 2019-2023	6
Wykres 2. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2023 r.	8
Wykres 3. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023	8
Wykres 4. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023	9
Wykres 5. Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w gminach powiatu brzeskiego w okresie 2019-2023.....	9
Wykres 6. Porównanie struktury gospodarczej gminy Borzęcin, powiatu brzeskiego i Małopolski w 2023 r.	11
Wykres 7. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych pod względem ich powierzchni w 2020 r.	12
Wykres 8. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych ze względu na przeznaczenie własnej produkcji w 2020 r.	13
Wykres 9. Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2019-2023	21
Wykres 10. Statystyka wypadków drogowych, ofiar i osób poszkodowanych na terenie gminy Borzęcin w okresie 2019-2023	21
Wykres 11. Liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia społecznego w gminie Borzęcin w latach 2019-2023	22
Wykres 12. Struktura świadczeń pomocy społecznej w gminie Borzęcin w latach 2019 i 2023, ze względu na powody ich udzielania.....	23
Wykres 13. Roczny koszt [zł] utrzymania szkół podstawowych gminy Borzęcin w przeliczeniu na jednego ucznia w okresie 2020-2023	25
Wykres 14. Liczba uczniów w szkołach z terenu gminy Borzęcin posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w latach 2020-2024.....	26
Wykres 15. Statystyka dotycząca konkursów ofert dla organizacji pozarządowych w gminie Borzęcin w latach 2019-2023.....	27
Wykres 16. Różnica [w zł] w poziomie dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Borzęcin a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023	29
Wykres 17. Udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów jednostek porównywanych w okresie 2019-2023	30
Wykres 18. Różnica [w zł] w poziomie wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Borzęcin a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023	31
Wykres 19. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2019-2023	32
Wykres 20. Poziom dochodów i wydatków gminy Borzęcin w latach 2014-2023	125
Wykres 21. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Borzęcin w latach 2014-2023 ..	126
Wykres 22. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Borzęcin w latach 2014-2023	127
Wykres 23. Wysokość zadłużenia oraz relacja długu do dochodów ogółem gminy Borzęcin w latach 2014-2023	127
Wykres 24. Nakłady inwestycyjne ponoszone przez gminę Borzęcin w latach 2014-2023	128

Spis rysunków

Rysunek 1. Liczba mieszkańców na koniec 2023 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2019-2023 w poszczególnych miejscowościach gminy Borzęcin	7
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2023 r.	11
Rysunek 3. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.	13
Rysunek 4. Odsetek powierzchni porównywanych jednostek zajętej przez obszary chronione w 2023 r.	15
Rysunek 5. Odsetek odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów zebranych w 2023 r.	16
Rysunek 6. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do wodociągu w 2022 r.	16
Rysunek 7. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Borzęcin posiadających dostęp do wodociągu w 2023 r.	17
Rysunek 8. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do kanalizacji w 2022 r.	17
Rysunek 9. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Borzęcin w 2023 r.	24
Rysunek 10. Dochody budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023	29
Rysunek 11. Wydatki budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023	30
Rysunek 12. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na hierarchię jednostek osadniczych gminy Borzęcin, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej	85
Rysunek 13. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Borzęcin	88
Rysunek 14. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Borzęcin	90
Rysunek 15. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Borzęcin	92
Rysunek 16. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów materialnego dziedzictwa kulturowego (w tym instytucji kultury) w gminie Borzęcin	94
Rysunek 17. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Borzęcin przez samorząd gminny do 2030 r.	96
Rysunek 18. Krajowe obszary strategicznej interwencji	106
Rysunek 19. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.)	107
Rysunek 20. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia	108
Rysunek 21. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce	108
Rysunek 22. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce	109
Rysunek 23. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce	110

Spis tabel

Tabela 1. Średnie procentowe wyniki uczniów wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2020-2024.....	25
Tabela 2. Wyniki analizy SWOT dla gminy Borzęcin.....	33
Tabela 3. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1. USŁUGI I ZARZĄDZANIE PUBLICZNE	43
Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2. WARUNKI DLA ROZWOJU	68
Tabela 5. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Borzęcin wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi.....	80
Tabela 6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	99
Tabela 7. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu	112
Tabela 8. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	120
Tabela 9. Inwestycje kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania	128
Tabela 10. Programy, które będą realizowane w Polsce w latach 2021-2027.....	133
Tabela 11. Opis priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości.....	134

Spis map

Mapa 1. Mapa zagrożenia powodziowego dla gminy Borzęcin przy prawdopodobieństwie 1% (raz na 100 lat), a zarazem obszar szczególnego zagrożenia powodzią (kolor niebieski) oraz linia wałów przeciwpowodziowych (kolor czerwony)	78
Mapa 2. Mapa zagrożenia powodziowego dla gminy Borzęcin przy prawdopodobieństwie 0,2% (raz na 500 lat; kolor niebieski) oraz linia wałów przeciwpowodziowych (kolor czerwony)	79

Spis schematów

Schemat 1. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Borzęcin do 2030 roku	38
--	----

Urząd Gminy Borzęcin

32-825 Borzęcin 583 G

telefon: (14) 674 03 70 / 71, (14) 684 63 70 / 71

e-mail: sekretariat@borzecin.pl

www.borzecin.pl

